

**ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΙΟ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ
ΙΔΡΥΜΑ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ
ΤΜΗΜΑ ΤΕΧΝΟΛΟΓΩΝ ΓΕΩΠΟΝΩΝ
ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗ ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ**

**ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΝΕΩΝ ΣΤΗ ΓΕΩΡΓΙΑ ΜΕΣΩ ΤΟΥ
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ «ΝΕΟΙ ΓΕΩΡΓΟΙ».
Η ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ ΤΗΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗΣ ΕΝΟΤΗΤΑΣ ΜΑΓΝΗΣΙΑΣ**

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

**ΤΗΣ
ΜΑΡΙΑΣ ΒΡΑΝΤΖΑ**

**ΕΠΙΒΛΕΠΟΥΣΑ ΚΑΘΗΓΗΤΡΙΑ: ΣΤΑΥΡΙΑΝΗ ΚΟΥΤΣΟΥ
Αναπληρώτρια Καθηγήτρια**

ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ, ΜΑΪΟΣ 2015

ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΙΟ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ
ΙΔΡΥΜΑ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ
ΤΜΗΜΑ ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΚΑΙ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ
ΑΓΡΟΤΙΚΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ

ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΝΕΩΝ ΣΤΗ ΓΕΩΡΓΙΑ ΜΕΣΩ ΤΟΥ
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ «ΝΕΟΙ ΓΕΩΡΓΟΙ».
Η ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ ΤΗΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗΣ ΕΝΟΤΗΤΑΣ ΜΑΓΝΗΣΙΑΣ

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

ΤΗΣ
ΜΑΡΙΑΣ ΒΡΑΝΤΖΑ

ΕΠΙΒΛΕΠΟΥΣΑ ΚΑΘΗΓΗΤΡΙΑ: ΣΤΑΥΡΙΑΝΗ ΚΟΥΤΣΟΥ
Αναπληρώτρια Καθηγήτρια

ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ, ΜΑΪΟΣ 2015

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Το θέμα της παρούσας πτυχιακής εργασίας εστιάζει στην εγκατάσταση νέων στη γεωργία και ειδικότερα μέσω του προγράμματος «Νέοι Γεωργοί».

Η οικονομική κρίση δημιούργησε οικονομικά αδιέξοδα σε κατοίκους μεγαλουπόλεων –και όχι μόνο-, κατάσταση που οδήγησε πολλούς στο να μετοικήσουν σε αγροτικές περιοχές και να ασχοληθούν με την εκμετάλλευση της γεωργικής γης.

Παρουσιάζονται συνοπτικά τα κύρια χαρακτηριστικά του αγροτικού τομέα στην Ελλάδα, ο ρόλος του στην ανάκαμψη της οικονομίας της χώρας και πώς η Κοινή Αγροτική Πολιτική (ΚΑΠ) συμβάλλει στην ανάπτυξη του αγροτικού τομέα. Γίνεται επίσης μια αναλυτική παρουσίαση του Μέτρου 112 «Εγκατάσταση Νέων Γεωργών» αλλά και των χαρακτηριστικών του πρωτογενούς τομέα στο Νομό Μαγνησίας.

Η έρευνα έγινε με τα στοιχεία 215 υποψηφίων που συμμετείχαν στο πρόγραμμα «Εγκατάσταση Νέων Γεωργών» στο Νομό Μαγνησίας και εγκρίθηκαν. Τα σημαντικότερα αποτελέσματα από την ανάλυση των δεδομένων είναι ότι ο μέσος όρος ηλικίας των ατόμων που συμμετείχαν ήταν αρκετά μικρός, γεγονός που οφείλεται στα μεγάλα ποσοστά ανεργίας που επέφερε η οικονομική κρίση τα τελευταία χρόνια στην Ελλάδα. Το «ρίσκο» αυτό των νέων είναι σαφώς ελπιδοφόρο για την ανάπτυξη του γεωργικού τομέα και την ηλικιακή ανανέωση του γεωργικού πληθυσμού στη χώρα μας. Οι συμμετέχοντες στοχεύουν στην αύξηση των εκτάσεων των καλλιεργειών τους, καθώς και στην επιλογή νέων, κερδοφόρων καλλιεργειών. Επίσης παρατηρείται μια στροφή προς τα ψυχανθή, ενώ η πλειοψηφία στρέφεται προς την κλασική καλλιέργεια της περιοχής, το βαμβάκι. Αρκετά ευνοϊκό όμως είναι και το μέλλον για την κτηνοτροφία αλλά και τη μελισσοκομία του Νομού, καθώς ένα σημαντικό ποσοστό των νέων στρέφονται προς αυτούς τους κλάδους.

Λέξεις κλειδιά: Νέοι, Κρίση, Πρόγραμμα "Νέοι γεωργοί", Νομός Μαγνησίας.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1: Ο ΑΓΡΟΤΙΚΟΣ ΤΟΜΕΑΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ	9
1.1: Ορισμός της αγροτικής οικονομίας.....	9
1.2: Τα χαρακτηριστικά του ελληνικού αγροτικού τομέα σήμερα..	10
1.3: Ο ρόλος του αγροτικού τομέα στην ανάκαμψη της Ελληνικής Οικονομίας.....	14
1.4: Αγροτικός τομέας και οικονομική ανάπτυξη.....	15
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2: ΕΙΣΟΔΟΣ ΤΩΝ ΑΓΡΟΤΩΝ ΣΤΗ ΓΕΩΡΓΙΚΗ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ-ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ	18
2.1: Η Κοινή Γεωργική Πολιτική (ΚΓΠ) στην Ευρώπη και η εφαρμογή της στην Ελλάδα.....	18
2.1.1: Στόχοι της Κοινής Γεωργικής Πολιτικής (ΚΓΠ) και μέτρα αγροτικής ανάπτυξης.....	18
2.1.2: Κατανομή αγροτικών ενισχύσεων.....	20
2.1.3: Προτεραιότητες της Κοινής Γεωργικής Πολιτικής (ΚΓΠ) και η περίπτωση της Ελλάδας.....	22
2.2: Ευρωπαϊκό πρόγραμμα αγροτικής ανάπτυξης 2007-2013...	24
2.3: Πρόγραμμα αγροτικής ανάπτυξης της Ελλάδος 2007-2013.....	30
2.4: Οι ιδιαιτερότητες του αγροτικού τομέα που επηρεάζουν την ενασχόληση των νέων με τη γεωργία.....	30
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3: ΜΕΤΡΟ 112: «ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΝΕΩΝ ΓΕΩΡΓΩΝ»	34
3.1: Στόχος του Μέτρου 112.....	34
3.2: Ορισμοί που ισχύουν για το Μέτρο 112.....	35
3.3: Υπηρεσίες και φορείς διαχείρισης του Μέτρου 112.....	40
3.4: Κριτήρια επιλεξιμότητας υποψηφίων και γεωργικών εκμεταλλεύσεων	42

3.5: Συμβατικές μακροχρόνιες υποχρεώσεις δικαιούχων.....	45
3.6: Μη επιλέξιμοι υποψήφιοι.....	46
3.7: Οικονομική ενίσχυση.....	48
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4: ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΚΑΙ ΑΓΡΟΤΙΚΗ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ ΤΟΥ ΝΟΜΟΥ ΜΑΓΝΗΣΙΑΣ.....	50
4.1: Τα κύρια χαρακτηριστικά του Νομού Μαγνησίας.....	50
4.2: Επίπεδο εκπαίδευσης στο Νομό Μαγνησίας.....	52
4.3: Ο πρωτογενής τομέας στο Νομό Μαγνησίας.....	54
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5: : Η ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΟΥ ΜΕΤΡΟΥ 112: «ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΝΕΩΝ ΓΕΩΡΓΩΝ» ΣΤΟ ΝΟΜΟ ΜΑΓΝΗΣΙΑΣ	62
5.1: Φύλο συμμετεχόντων.....	62
5.2 :Ηλικιακές ομάδες	63
5.3 :Διάδοχος γεωργικής εκμετάλλευσης.....	64
5.4: Επαγγελματική εκπαίδευση συμμετεχόντων.....	64
5.5 :Προηγούμενη επαγγελματική ιδιότητα.....	66
5.6: Οικογενειακή κατάσταση	67
5.7: Περιοχή έδρας εκμετάλλευσης	68
5.8: Καλλιεργούμενες εκτάσεις	69
5.9: Διαχωρισμός φυτικής παραγωγής ανά καλλιέργεια.....	70
5.10: ΑΠΑ φυτικής παραγωγής.....	72
5.11: Ώρες φυτικής παραγωγής.....	73
5.12: Αριθμός ζώων.....	74
5.13: ΑΠΑ ζωικής παραγωγής.....	75
5.14: Ώρες ζωικής παραγωγής	76
5.15: Αριθμός Μελισσοσμηγνων.....	77
5.16: ΑΠΑ μελισσοκομίας	78

5.17: Ώρες μελισσοκομίας.....	79
5.18. Σύγκριση των τριών παραγωγικών κατευθύνσεων.....	80
ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ.....	82
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ.....	84
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ.....	

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΠΙΝΑΚΩΝ

Πίνακας 1.1: Οικονομικοί Λογαριασμοί για την Γεωργία για τα έτη 2008-2012.....	11
Πίνακας 1.2: Οικονομικοί Λογαριασμοί για την Γεωργία για τα έτη 2008-2012.....	12
Πίνακας 1.3.: Αξία παραγόμενων προϊόντων για τα έτη 2008-2012.....	13
Πίνακας 4. 1: Δημογραφικά χαρακτηριστικά	50
Πίνακας 4.2: Δείκτης γήρανσης πληθυσμού - Νομού Μαγνησίας (1991-2001).....	51
Πίνακας 4.3: Δείκτης νεανικότητας πληθυσμού - Νομού Μαγνησίας (1991-2001).....	52
Πίνακας 4.4: Μεταβολή του επιπέδου εκπαίδευσης (1991-2001).....	53
Πίνακας 4.5: Επίπεδο εκπαίδευσης στο Νομό Μαγνησίας	54
Πίνακας 5.1: Φύλο ενταχθέντων.....	62
Πίνακας 5.2: Ηλικιακές ομάδες.....	63
Πίνακας 5.3: Διάδοχος αγροτικής εκμετάλλευσης.....	64
Πίνακας 5.4: Επαγγελματική εκπαίδευση ενταχθέντων.....	64
Πίνακας 5.5: Προηγούμενη επαγγελματική ιδιότητα ενταχθέντων.....	66
Πίνακας 5.6: Οικογενειακή κατάσταση ενταχθέντων.....	67

Πίνακας 5.7: Περιοχή έδρας εκμετάλλευσης.....	68
Πίνακας 5.8: Καλλιεργούμενες εκτάσεις.....	69
Πίνακας 5.9: Διαχωρισμός φυτικής παραγωγής ανά καλλιέργεια.....	70
Πίνακας 5.10: ΑΠΑ Φυτικής Παραγωγής	72
Πίνακας 5.11: Ώρες Φυτικής Παραγωγής	73
Πίνακας 5.12: Αριθμός ζώων.....	74
Πίνακας 5.13: ΑΠΑ ζωικής παραγωγής.....	75
Πίνακας 5.14: Ώρες ζωικής παραγωγής	76
Πίνακας 5.15: Αριθμός Μελισσοσμηνών	77
Πίνακας 5.16: ΑΠΑ Μελισσοκομίας.....	78
Πίνακας 5.17: Ώρες Μελισσοκομίας.....	79

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΔΙΑΓΡΑΜΜΑΤΩΝ

Διάγραμμα 4.1. Κυριότερες χρήσεις γης Νομού Μαγνησίας (έτη 1991 έως 2002).....	55
Διάγραμμα 4.2 Έκταση και παραγωγή αροτριαίων καλλιεργειών Νομού Μαγνησίας (έτη 1991 έως 2002).....	57
Διάγραμμα 4.3 Εξέλιξη παραγωγής αροτριαίων καλλιεργειών Νομού Μαγνησίας (έτη 1991 έως 2002).....	57
Διάγραμμα 4.4 Εξέλιξη καλλιεργήσιμων εκτάσεων των κυριότερων αροτριαίων καλλιεργειών σε επίπεδο χώρας – περιφέρειας – νομού (έτη 1991 έως 2002).....	58
Διάγραμμα 4.5 Σημαντικότερες δενδρώδεις καλλιέργειες Νομού Μαγνησίας (έτη 1991 έως 2002).....	60
Διάγραμμα 4.6 Εξέλιξη παραγωγής κυριότερων δενδρωδών καλλιεργειών Νομού Μαγνησίας (έτη 1991 έως 1999).....	60
Διάγραμμα 5.1: Φύλο ενταχθέντων	62
Διάγραμμα 5.2: Ηλικιακές ομάδες.....	63

Διάγραμμα 5.4 Επαγγελματική εκπαίδευση ενταχθέντων.....	65
Διάγραμμα 5.5: Προηγούμενη επαγγελματική ιδιότητα ενταχθέντων.....	66
Διάγραμμα 5.6: Οικογενειακή κατάσταση ενταχθέντων.....	67
Διάγραμμα 5.7: Περιοχή έδρας εκμετάλλευσης.....	68
Διάγραμμα 5.8: Καλλιεργούμενες εκτάσεις.....	69
Διάγραμμα 5.9: Διαχωρισμός φυτικής παραγωγής ανά καλλιέργεια.....	71
Διάγραμμα 5.10: ΑΠΑ Φυτικής Παραγωγής.....	73
Διάγραμμα 5.11: Ώρες Φυτικής Παραγωγής.....	74
Διάγραμμα 5.12: Αριθμός ζώων.....	75
Διάγραμμα 5.13: ΑΠΑ ζωικής παραγωγής.....	76
Διάγραμμα 5.14: Ώρες ζωικής παραγωγής.....	77
Διάγραμμα 5.15: Αριθμός Μελισσοσμηνών.....	78
Διάγραμμα 5.16: ΑΠΑ Μελισσοκομίας.....	79
Διάγραμμα 5.17: Ώρες Μελισσοκομίας.....	80
Διάγραμμα 5.18: Συγκριτικό γράφημα ΑΠΑ.....	80
Διάγραμμα 5.19: Συγκριτικό γράφημα Ωρών.....	81

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1: Ο ΑΓΡΟΤΙΚΟΣ ΤΟΜΕΑΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

1.1: Ο ΟΡΙΣΜΟΣ ΤΗΣ ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ

Με τον γενικό όρο **Αγροτική Οικονομία** χαρακτηρίζεται το σύνολο των πάσης φύσεως συστηματικών ενεργειών που αποσκοπούν στη διάθεση αγαθών και παροχή υπηρεσιών που σχετίζονται με τις γεωργικές δραστηριότητες, ικανοποιώντας ανθρώπινες ανάγκες, έναντι κάποιου ωφελήματος.

Υπό αυτή την έννοια η αγροτική οικονομία εντάσσεται στην πρωτογενή παραγωγή. Πρόκειται για επιστήμη που πραγματεύεται τους όρους, τους νόμους αλλά και τα έθιμα ενός τόπου ή κατ' επέκταση χώρας, ή ομοσπονδίας χωρών που επηρεάζουν τις ενέργειες που αποβλέπουν στην απόκτηση και στην εκμετάλλευση του γεωργικού πλούτου.

Στη αγροτική οικονομία εντάσσεται πλήθος αγροτικών δραστηριοτήτων μεταξύ των οποίων συγκαταλέγονται γεωργικές, δασικές, κτηνοτροφικές, αλιευτικές κ.ά. Για παράδειγμα η επιλογή κατάλληλου εδάφους, κατάλληλου είδους σποράς, ή αντικατάσταση μιας καλλιέργειας με άλλη περισσότερο αποδοτικής, το ίδιο και στην κτηνοτροφία, η αναζήτηση και χρήση κατάλληλων λιπασμάτων, γεωργικών φαρμάκων, γεωργικών, κτηνοτροφικών, αλιευτικών υλοτομικών κ.λ.π. εργαλείων, μηχανικών μέσων και μηχανών, σκαφών, εξειδίκευση εργατών, κατασκευή υποδομών ανάπτυξης, φύλαξης και προώθησης αγαθών, παρακολούθησης των τιμών, αναζήτηση συμφερότερων αγορών και προώθησης κ.λ.π. Όλα αυτά και άλλα συνθέτουν τα κατά περίπτωση θέματα που εξετάζει η αγροτική οικονομία.

Ανάλογα με το πολίτευμα της κάθε χώρας η αγροτική οικονομία διακρίνεται σε κρατική και ιδιωτική. Στην Ελλάδα με εξαίρεση τους εθνικούς δρυμούς και εθνικούς κήπους είναι κυρίως ιδιωτική την οποία συμπληρώνει και κατευθύνει η κρατική αγροτική πολιτική, η οποία και αποβλέπει στη ποιοτική και ποσοτική ανάπτυξη της παραγωγής προς όφελος των αγροτών και γενικότερα του όλου πληθυσμού. (Βικιπαίδεια, «Αγροτική Οικονομία»

http://el.wikipedia.org/wiki/Αγροτική_οικονομία)

1.2: ΤΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΑΓΡΟΤΙΚΟΥ ΤΟΜΕΑ ΣΗΜΕΡΑ

Σημαντικά στοιχεία για την πορεία του αγροτικού τομέα στην Ελλάδα παρέχει η επικαιροποιημένη έκθεση της ΠΑΣΕΓΕΣ, με τίτλο «πρόσφατες εξελίξεις στην αγροτική οικονομία της Ελλάδος», που δόθηκε στη δημοσιότητα τον Ιούλιο του 2013. Στην έκθεση αυτή παρουσιάζεται η νεότερη έκδοση των εξελίξεων στην αγροτική οικονομία της χώρας, μετά από την επικαιροποίηση της προηγούμενης, που δημοσιεύτηκε στην ιστοσελίδα της ΠΑΣΕΓΕΣ τον Ιούλιο του 2012.

Πρόκειται για ορισμένα βασικά στοιχεία και μεγέθη, που περιέχονται σε πρόσφατη έκδοση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, προσδιορίζοντας τη σημασία και τις εξελίξεις στην ελληνική γεωργία στο διάστημα των τελευταίων ετών. Τα στοιχεία που περιλαμβάνονται στην ανανεωμένη αυτή έκδοση παρουσιάζονται με τη μορφή πινάκων και διαγραμμάτων, προσφέροντας τη δυνατότητα συνοπτικής ενημέρωσης σε ορισμένα μακροοικονομικά μεγέθη, στους οικονομικούς λογαριασμούς της γεωργίας και στις δαπάνες της ΚΑΠ, στις εξελίξεις στο αγροτικό εισόδημα, στην ανάλυση της αξίας και του κόστους της αγροτικής παραγωγής κατά κατηγορία, στην εξέλιξη των τιμών των εισροών και εκροών, στο εμπόριο των αγροτικών προϊόντων, στη διάρθρωση των γεωργικών εκμεταλλεύσεων και του απασχολούμενου δυναμικού.

Ο αγροτικός τομέας αποτελεί βασικό τροφοδότη σειράς προϊόντων και υπηρεσιών, ιδιαίτερης σημασίας για τη βιομηχανία τροφίμων και ποτών, η οποία αποτελεί σταθερά τον κινητήριο μοχλό της μεταποίησης, αλλά και από τη συνεισφορά των αγροτικών προϊόντων στο εξωτερικό εμπορικό ισοζύγιο της χώρας, που παρουσιάζει σταθερότητα και δυναμισμό ακόμα και στην περίοδο της ύφεσης στην οικονομία.

Είναι χαρακτηριστικό, σύμφωνα με ορισμένα στοιχεία, ότι στη σύνθεση των εξαγόμενων αγαθών το ποσοστό των αγροτικών προϊόντων, περιλαμβανομένων των τροφίμων, των ποτών και του καπνού, ανήλθε το 2012 στο 26,8%, ποσοστό μεγαλύτερο εκείνου του προηγούμενου έτους (25,4%).

Σύμφωνα πάντως με τα στοιχεία, η χρησιμοποιούμενη γεωργική γη εκτιμάται το 2011 σε 34,8 εκατ. στρέμματα περίπου, περιλαμβάνοντας 717.000 αγροτικές εκμεταλλεύσεις, με μικρό μέσο μέγεθος (49 στρ.) που

υπολείπεται αισθητά του μέσου όρου των αγροτικών εκμεταλλεύσεων στην ΕΕ-27 (146 στρ.).

Στο σύνολό του ο πρωτογενής τομέας απασχολεί κατά το έτος 2011 507.000 άτομα, πλήθος που αντιπροσωπεύει το 12,4% του οικονομικά ενεργού πληθυσμού της χώρας. Η αξία της παραγωγής του γεωργικού κλάδου, σε τρέχουσες τιμές, εκτιμάται το 2012 (προσωρινά στοιχεία) σε 10,8 δισ. ευρώ περίπου, ενώ η ακαθάριστη προστιθέμενη αξία του, σε βασικές τιμές, βρίσκεται στο χαμηλό επίπεδο των 5 δισ. ευρώ, μέγεθος που αναλογεί στο 4% στο σύνολο της οικονομίας.

Η αξία των εισαγόμενων αγροτικών προϊόντων - περιλαμβανομένων των τροφίμων και των ποτών, βρίσκεται σε υψηλό σημείο, καλύπτοντας το 13,6% της συνολικής αξίας των εισαγωγών, με αποτέλεσμα να διαμορφώνεται αρνητικό ισοζύγιο στο εμπόριο αγροτικών προϊόντων της χώρας, με έλλειμμα το οποίο κατά το 2011 προσεγγίζει το επίπεδο των 2 δισ. ευρώ περίπου.

Πίνακας 1.1: Οικονομικοί Λογαριασμοί για την Γεωργία για τα έτη 2008-2012

Εξαγωγές					
Βασικά προϊόντα	636,0	298,8	11,1%	337,3	-34,7%
Ενδιάμεσα					
προϊόντα	628,2	444,4	5,2%	183,8	26,5%
Τελικά προϊόντα	2 674,2	1 841,4	2,8 %	832,8	4,3%
Άλλα προϊόντα	47,6	41,2	47,6%	6,4	23,7%
Σύνολο γεωργικών					
προϊόντων	3 986,0	2 625,8	4,5%	1 360,3	-7,2%
ως % του συνόλου των					
εξαγωγών	17,5%	23,1%	-	11,9%	-
Εισαγωγές					
Βασικά προϊόντα	697,2	392,6	13,1%	304,6	30,8%
Ενδιάμεσα					
προϊόντα	1 121,0	706,3	9,1%	414,8	-2,4%
Τελικά προϊόντα	4 017,6	3 536,8	-1,5%	480,8	12,1%
Άλλα προϊόντα	131,0	126,9	-14,1%	4,1	-6,6%
Σύνολο γεωργικών					
προϊόντων	5 966,8	4 762,5	0,6%	1 204,3	10,4%
ως % του συνόλου των					
εισαγωγών	13,6%	21,0%	-	5,7%	-
Ισοζύγιο					
Βασικά προϊόντα	-61,1	-93,8	-	32,7	-
Ενδιάμεσα					
προϊόντα	-492,9	-261,9	-	-231,0	-
Τελικά προϊόντα	-1 343,3	-1 695,4	-	352,0	-
Άλλα προϊόντα	-83,4	-85,7	-	2,3	-
Σύνολο γεωργικών					
προϊόντων	-1 980,7	-2 136,7	-	156,0	-

Η παραγωγή γεωργικών αγαθών παρουσιάζει το 2012 μικρή πτώση της αξίας της, σε τρέχουσες τιμές παραγωγού, κατά 1,4% περίπου, έναντι της σημαντικής αύξησής της τόσο κατά το 2010 (6,9%), όσο και κατά το 2011 (4,1%), ανερχόμενη στο ύψος των 9,78 δισ. Ευρώ

Πίνακας 1.2: Οικονομικοί Λογαριασμοί για την Γεωργία για τα έτη 2008-2012

Κλάδοι - Προϊόντα	2010	2011	2012ε % του συνόλου	% της ΕΕ-27	
	Εκατομμύρια €	Εκατομ. €			
Δημητριακά:	868,8	1 203,0	1 200,1	12,3	2,1
Σίτος και όλυρα	267,9	372,4	322,9	3,3	1,1
Σίκαλη και σμιγός (σμιγάδι)	5,6	4,7	4,3	0,0	0,3
Κριθή	53,3	71,2	67,0	0,7	0,6
Βρώμη και μείγματα θερινών δημητριακών	10,8	23,2	20,4	0,2	1,0
Κόκκοι Αραβοσίτου	457,6	645,6	710,6	7,3	5,6
Όρυζα	73,6	85,9	74,9	0,8	8,7
Άλλα Δημητριακά	-	-	-	0,0	0,0
Βιομηχανικές καλλιέργειες:	724,4	802,1	706,0	7,2	3,5
Ελαιούχοι σπόροι και καρποί	35,1	35,4	25,2	0,3	0,2
Πρωτεϊνικές Καλλιέργειες	12,4	12,7	13,4	0,1	1,6
Ακατέργαστος Καπνός	70,2	81,8	79,9	0,8	13,6
Σακχαρότευτλα	27,3	17,0	13,7	0,1	0,4
Άλλες βιομηχανικές καλλιέργειες	579,3	655,3	573,3	5,9	23,2
Κτηνοτροφικά φυτά	444,4	533,5	480,3	4,9	1,7
Λαχανικά και άλλα κηπευτικά προϊόντα:	1 884,3	1 581,0	1 491,1	15,2	3,0
Γεώμηλα	308,0	296,8	247,2	2,5	2,6
Οπώρες	1698,6	1895,4	2029,8	20,8	8,5
Οίνος	36,1	34,0	41,4	0,4	0,3
Ελαιόλαδο	749,6	712,3	793,4	8,1	19,0
Άλλες καλλιέργειες	24,6	23,6	23,6	0,2	1,0
Φυτική Παραγωγή	6 738,7	7 081,8	7 012,9	71,7	3,3
Κτηνοτροφία:	1 449,7	1 471,1	1 415,6	14,5	1,4
Βοοειδή	257,9	277,2	279,7	2,9	0,8
Χοίροι	234,2	247,6	241,3	2,5	0,6
Ιπποειδή	1,6	1,9	2,2	0,0	0,2
Αμνοερίφια	773,2	767,5	698,0	7,1	12,5
Πουλερικά	144,9	139,6	160,3	1,6	0,8
Άλλες ζωικές παραγωγές	37,9	37,4	34,1	0,3	1,3
Ζωικά Προϊόντα:	1 332,2	1 362,6	1 351,5	13,8	2,1
Γάλα	1 109,9	1 130,5	1 112,7	11,4	2,2
Αυγά	108,1	118,6	126,5	1,3	1,3
Άλλα Ζωικά Προϊόντα	114,2	113,6	112,3	1,1	3,8
Ζωική Παραγωγή	2 781,9	2 833,8	2 767,2	28,3	1,7
Παραγωγή Γεωργικών Αγαθών	9 520,6	9 915,5	9 780,0	100,0	2,6
Ακαθάριστη προστιθέμενη αξία σε βασικές τιμές	5 486,1	5 292,3	5 058,6	-	3,2

Πηγή: Eurostat, Οικονομικοί Λογαριασμοί για την Γεωργία (αξίες σε τρέχουσες τιμές παραγωγού), Μάρτιος 2013 ε: Εκτίμηση

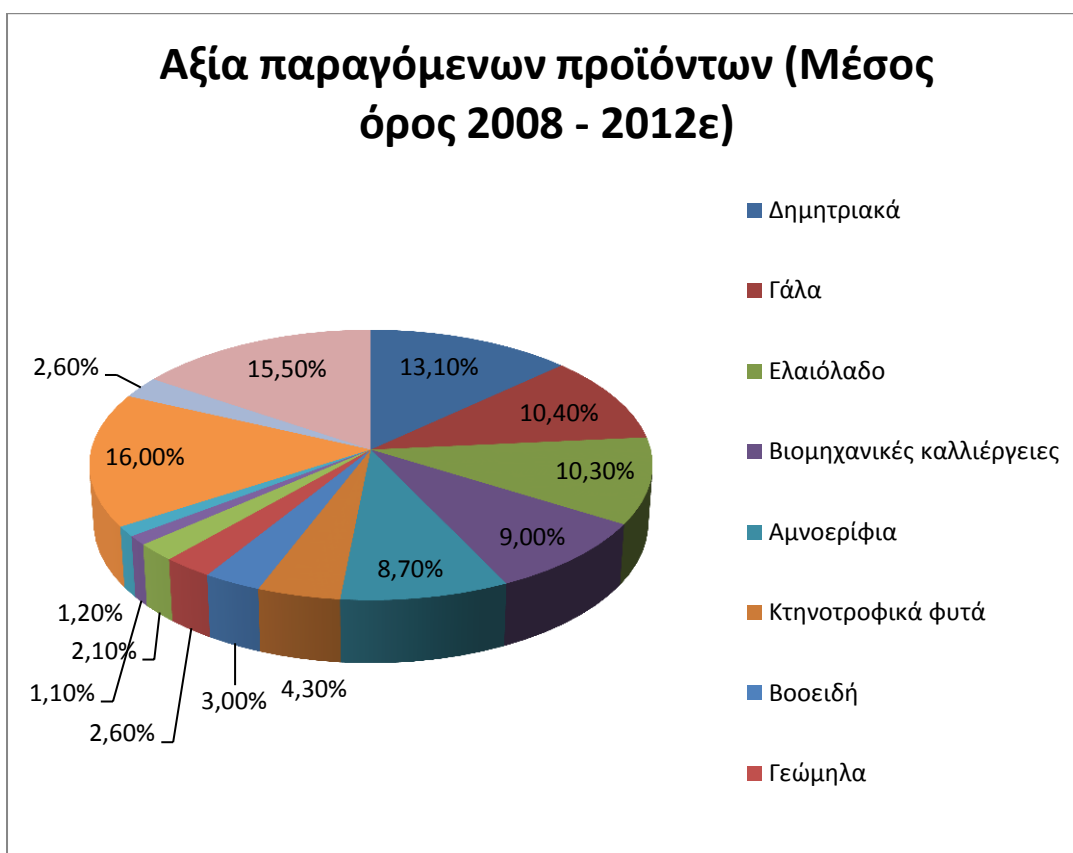
Στο επίπεδο της φυτικής παραγωγής, η κάμψη (-1%) αποδίδεται στη μείωση της αξίας στα περισσότερα προϊόντα, ιδιαίτερα έντονη στο σιτάρι (-

13,3%) παρά την άνοδό της σε ορισμένα είδη, όπως στον αραβόσιτο (10%), στο κρασί (21,8%), στο ελαιόλαδο (11,4%) και στα φρούτα (7%).

Στη ζωική παραγωγή αισθητή ήταν η πτώση της αξίας στο αιγοπρόβειο κρέας (-9%), ενώ σημαντική αύξηση παρατηρείται στα πουλερικά (14,8%). Επισημαίνεται η συνεχής μείωση της αξίας της ζωικής παραγωγής στο διάστημα της τετραετίας 2009-2012, που παραμένει έντονα πτωτική σε δύο κρίσιμης σημασίας προϊόντα, όπως στο αιγοπρόβειο κρέας (-6,12%) και στο γάλα (-3,5%). Η σχέση πάντως μεταξύ φυτικής και ζωικής παραγωγής ως προς την αξία φαίνεται ότι δεν μεταβλήθηκε, με την αναλογία να διατηρείται κατά το 2012 (72/28), σχεδόν παρόμοια με εκείνη του προηγούμενου έτους.

Μεταξύ των παραγόμενων προϊόντων, στο διάστημα της πενταετίας 2008-2012, το προβάδισμα ως προς την κατανομή της αξίας κατέχουν τα φρούτα και τα κηπευτικά, με ποσοστά 16% και 15,5% αντίστοιχα. Ακολουθούν τα δημητριακά (13,1%), το γάλα (10,4%), το ελαιόλαδο (10,3%) και τα προϊόντα των αροτραίων καλλιεργειών (9%).

Πίνακας 1.3: Αξία παραγόμενων προϊόντων για τα έτη 2008-2012

Αναφορικά με τη διάρθρωση του εργατικού δυναμικού, διατηρείται όπως φαίνεται ισχυρός ο οικογενειακός χαρακτήρας των γεωργικών εκμεταλλεύσεων κατά το 2010, μιας και από το σύνολο του εργατικού δυναμικού (1.132.870 άτομα) ένα συντριπτικό ποσοστό (98%) αφορά σε οικογενειακές εκμεταλλεύσεις, που απασχολούν γυναίκες κατά ποσοστό 51% και πλέον. Από το οικογενειακό εργατικό δυναμικό, το 50% περίπου θεωρείται πλήρους απασχόλησης, εργαζόμενο σε εκμεταλλεύσεις που απορροφούν περισσότερο από μια ετήσια μονάδα εργασίας.

Σημειώνεται ωστόσο η σημαντική μείωση του εργατικού δυναμικού των γεωργικών εκμεταλλεύσεων σε σχέση με προηγούμενη καταγραφή (1.508.190 άτομα κατά το 2007). Πρόκειται για μια πτώση της τάξεως του 25%, η οποία επιδρά αρνητικά στην απασχόληση, αλλά και στην ανάπτυξη των περιοχών της υπαίθρου. (ΠΑΣΕΓΕΣ, Ιούλιος 2013 «Πρόσφατες εξελίξεις στην αγροτική οικονομία της Ελλάδος»)

1.3 Ο ΡΟΛΟΣ ΤΟΥ ΑΓΡΟΤΙΚΟΥ ΤΟΜΕΑ ΣΤΗΝ ΑΝΑΚΑΜΨΗ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ

Τα τελευταία 20 χρόνια η οικονομική ανάπτυξη της χώρας στηρίχτηκε στις κατασκευές, στο εμπόριο και τις υπηρεσίες. Αυτό είχε ως συνέπεια την αύξηση των καταναλωτικών συνθηκών των, από όπου ένα πολύ μικρό ποσοστό της προστιθεμένης αξίας παράγονταν εντός της ελληνικής επικρατείας. Ταυτόχρονα είχαμε μια συρρίκνωση του αγροτικού τομέα και της συμμετοχής του στο ΑΕΠ της χώρας (μιας κατ-εξοχήν αγροτικής οικονομίας τις περασμένες δεκαετίες).

Η οικονομική κρίση των τελευταίων χρόνων και η κατάρρευση του μοντέλου οικονομικής ανάπτυξης που ακολουθήθηκε τις τελευταίες δεκαετίες κάνει όλο και πιο αναγκαία την αλλαγή στρατηγικής. Η ανάκαμψη της ελληνικής οικονομίας μπορεί να στηριχτεί στους κλάδους εκείνους που μπορούμε να αναπτύξουμε συγκριτικά πλεονεκτήματα και να γίνουμε ανταγωνιστικοί. Ο αγροτικός τομέας μπορεί να αποτελέσει έναν από τους πυλώνες που θα στηριχτεί η ανάκαμψη της ελληνικής οικονομίας. Η χάραξη αγροτικής πολιτικής που θα ανταποκρίνεται στις ανάγκες του νέου παγκοσμίου οικονομικού περιβάλλοντος & τις τάσεις της αγοράς, μπορεί να

αξιοποιεί τις ευκαιρίες , τα συγκριτικά πλεονεκτήματα της ελληνικής γης και να οδηγήσει στην αύξηση των εξαγωγών και στην δημιουργία χιλιάδων νέων θέσεων εργασίας .Ταυτόχρονα μπορεί να αξιοποιηθεί και για την παράλληλη ανάπτυξη της μεταποίησης και του τουρισμού. (E-Thesis, Ιδρυματικό Καταθετήριο, <http://nefeli.lib.teicrete.gr>)

1.4 ΑΓΡΟΤΙΚΟΣ ΤΟΜΕΑΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ

Ο αγροτικός τομέας είναι διαπιστωμένο ότι δύναται να συμβάλει σημαντικά στην οικονομική ανάπτυξη της χώρας, όπως τονίζεται σε ειδική αναφορά στο κείμενο της συμφωνίας Ελλάδας – Ευρωπαϊκής Επιτροπής για το νέο ΕΣΠΑ 2014 – 2020.

Σύμφωνα με τα στοιχεία σημαντική είναι η συμβολή του αγροτικού τομέα στις εξαγωγές. Η αξία των εξαγόμενων αγροτικών προϊόντων αυξάνει συνεχώς (σε τρέχουσες τιμές) φτάνοντας στο 2012 τα 3,6 δις ευρώ.

Παράλληλα, ο αγροτικός τομέας είναι ο κύριος τροφοδότης της μεταποίησης τροφίμων, που είναι σήμερα ένας από τους σημαντικότερους κλάδους της ελληνικής μεταποιητικής βιομηχανίας και περιλαμβάνεται στους πέντε κλάδους με τον υψηλότερο πολλαπλασιαστή στην ελληνική οικονομία.

Επίσης η γεωργική εκροή συνδέεται στενά με τους κλάδους των μεταφορών, του χονδρεμπορίου και του λιανικού εμπορίου. Από πλευράς εισροών, η γεωργία υποστηρίζει την εγχώρια χημική βιομηχανία λιπασμάτων και φυτο-προστατευτικών σκευασμάτων, παραγωγή σπόρων και εργαλειομηχανών.

Αν και η συμμετοχή του αγροτικού τομέα στο σύνολο της απασχόλησης υποδιπλασιάσθηκε, αποτελεί μια σημαντική πηγή εργασίας στην περιφέρεια (2ος μεγαλύτερος εργοδότης μετά από το λιανεμπόριο και χονδρεμπόριο), καθώς και μια σημαντική πηγή μερικής απασχόλησης (λόγω πολλών μικρών γεωργικών εκμεταλλεύσεων).

Η ανταγωνιστικότητα του πρωτογενούς τομέα εξαρτάται σε σημαντικό βαθμό κι από τα διαρθρωτικά χαρακτηριστικά των γεωργικών εκμεταλλεύσεων, όπως το φυσικό και οικονομικό μέγεθος των γεωργικών εκμεταλλεύσεων (μέσο φυσικό μέγεθος στην Ελλάδα 4,8 εκτάρια ανά γεωργική εκμετάλλευση έναντι 14,3 εκτάρια στην ΕΕ–27 και μέσο οικονομικό

μέγεθος ανά γεωργική εκμετάλλευση 9.266,8 €, ΕΕ-27 25.450,2 €), που καθιστά αναγκαία την αναδιάρθρωση των εκμεταλλεύσεων και την προώθηση μορφών συνεργασίας τους (ΠΑΣΕΓΕΣ, 2014).

Οι αγρότες είναι αναγκαίο να στραφούν στην επιχειρηματικότητα, μέσω της αύξησης των επενδύσεων για τον τεχνολογικό και εμπορικό εκσυγχρονισμό, την υιοθέτηση της χρήσης των ΤΠΕ, την υιοθέτηση των ΑΠΕ συμπεριλαμβανομένης της επεξεργασίας αποβλήτων και παραπροϊόντων, την αύξηση του βαθμού τυποποίησης και συσκευασίας των προϊόντων, τη στροφή στην παραγωγή ποιοτικών πιστοποιημένων γεωργικών προϊόντων (ΠΟΠ, ΠΓΕ, βιολογικά, κ.α.).

Άλλωστε, η βιομηχανία τροφίμων ποτών και καπνού αποτελεί ήδη τον σημαντικότερο κλάδο του δευτερογενούς τομέα (20,4% της συνολικής ΑΠΑ) και παρουσιάζει σημαντικότητα περιθώρια περαιτέρω ανάπτυξης εάν στραφεί σε νέες αγορές και αξιοποιήσει περαιτέρω τα ελληνικά πιστοποιημένα προϊόντα. Για το λόγο αυτό, αποτελεί επιτακτική ανάγκη η στροφή προς ένα νέο πρότυπο ανάπτυξης του αγροδιατροφικού συστήματος, που θα βασίζεται κυρίως στην ανταμοιβή των συντελεστών παραγωγής από την αγορά.

Ο τομέας της αλιείας θεωρείται σημαντικός για την ευρωπαϊκή και εθνική οικονομία κυρίως επειδή συμβάλλει στη διατήρηση της κοινωνικής και οικονομικής συνοχής μεγάλων παράκτιων & νησιωτικών περιοχών, αλλά επιπλέον επειδή συμβάλλει ουσιαστικά στην εξασφάλιση ζωικών πρωτεϊνών υψηλής βιολογικής αξίας, αξιοποιεί τοπικούς πλουτοπαραγωγικούς πόρους, εξασφαλίζει θέσεις εργασίας και απασχολεί σημαντικό αριθμό ατόμων παράκτιων περιοχών.

Για το σύνολο του αγρο-διατροφικού τομέα εμφανίζονται σημαντικές δυνατότητες ανάπτυξης ως προς:

α) τη βελτίωση της εξαγωγικής δραστηριότητάς του και τη μείωση του ελλείμματος του εμπορικού ισοζυγίου,

β) την αύξηση της παραγωγικότητάς του τόσο σε σχέση με την ορθολογικότερη χρήση των συντελεστών παραγωγής καθώς και την εισαγωγή καινοτομίας και αποτελεσμάτων εφαρμοσμένης έρευνας, όσο και με τη βελτίωση του ανθρώπινου δυναμικού,

γ) τη δημιουργία αλλά και διατήρηση θέσεων εργασίας στις αγροτικές και αλιευτικές / παράκτιες περιοχές δίνοντας έμφαση αφενός στη δημιουργία

θέσεων αυτοαπασχόλησης για τους νέους στον αγροδιατροφικό τομέα και αφετέρου ενισχύοντας τις δυναμικές ΜΜΕ των αγροτικών περιοχών, ειδικότερα εφόσον συνδυαστεί με στοχευμένες ενέργειες συνέργειας με τον τομέα του τουρισμού,

δ) τη διαφοροποίηση, καθετοποίηση, ανάπτυξη οριζοντίων συνεργασιών, λοιπών ενεργειών για αύξηση της πρόσβασης στην αγορά και τους καταναλωτές και ενίσχυση της διαπραγματευτικής τους θέσης και του επαγγελματισμού τους, και

ε) την παραγωγή ποιοτικότερων-ασφαλέστερων προϊόντων και προϊόντων με συγκριτικό πλεονέκτημα, με παράλληλη προστασία του φυσικού περιβάλλοντος, το μετριασμό των επιπτώσεων από την κλιματική αλλαγή και την προσαρμογή του σε αυτή. (ΠΑΣΕΓΕΣ, 2014)

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2: ΕΙΣΟΔΟΣ ΤΩΝ ΝΕΩΝ ΣΤΗ ΓΕΩΡΓΙΚΗ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ - ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ

2.1: Η ΚΟΙΝΗ ΓΕΩΡΓΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ (ΚΓΠ) ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΗ ΚΑΙ ΟΙ ΕΦΑΡΜΟΓΕΣ ΤΗΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

2.1.1: ΣΤΟΧΟΙ ΤΗΣ ΚΟΙΝΗΣ ΓΕΩΡΓΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ (ΚΓΠ) ΚΑΙ ΜΕΤΡΑ ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ

Η κοινή γεωργική πολιτική δίνει στους γεωργούς της Ευρώπης τη δυνατότητα να ικανοποιήσουν τις ανάγκες 500 εκατομμυρίων Ευρωπαίων πολιτών. Κύριοι στόχοι της είναι να εξασφαλίσει δίκαιο βιοτικό επίπεδο στους γεωργούς και ασφαλή τρόφιμα που παρέχονται σε σταθερή βάση και σε προσιτές τιμές στους καταναλωτές.

Η ΚΓΠ έχει αλλάξει πολύ από τότε που ξεκίνησε, το 1962, και εξακολουθεί να εξελίσσεται μέχρι και σήμερα. Η μεταρρύθμιση του Ιουνίου 2013 έχει τρεις προτεραιότητες:

- διασφάλιση της βιώσιμης παραγωγής τροφίμων·
- διασφάλιση της βιώσιμης διαχείρισης των φυσικών πόρων·
- προώθηση της ισορροπημένης ανάπτυξης των αγροτικών περιοχών σε όλη την ΕΕ.

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή συνεργάζεται με όλους τους εμπλεκόμενους φορείς (κυρίως μέσω των πολλών συμβουλευτικών ομάδων) κατά την προετοιμασία των προτάσεών της. Όταν πρόκειται για νομοθετικές πράξεις, οι προτάσεις της Επιτροπής διαβιβάζονται για λήψη απόφασης στο Συμβούλιο των υπουργών Γεωργίας των 27 κρατών μελών της Ένωσης και στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο.

Αρμόδια για την καθημερινή υλοποίηση της ΚΓΠ είναι τα κράτη μέλη. Το Ελεγκτικό Συνέδριο της ΕΕ διαδραματίζει επίσης καθοριστικό ρόλο στην εποπτεία των δαπανών.

Ο προϋπολογισμός της ΚΓΠ δαπανάται με τρεις διαφορετικούς τρόπους:

Η εισοδηματική στήριξη των γεωργών και η στήριξη για την τήρηση βιώσιμων γεωργικών πρακτικών: καταβολή άμεσων ενισχύσεων, υπό την

προϋπόθεση ότι πληρούνται αυστηρά πρότυπα ασφάλειας των τροφίμων, προστασίας του περιβάλλοντος, υγείας και καλής μεταχείρισης των ζώων. Οι πληρωμές αυτές χρηματοδοτούνται πλήρως από την ΕΕ και ισοδυναμούν με το 70 % περίπου του προϋπολογισμού της ΚΓΠ. Η μεταρρύθμιση του Ιουνίου 2013 προβλέπει ότι το 30% των άμεσων ενισχύσεων συνδέεται με την τήρηση, από τους ευρωπαϊούς γεωργούς, βιώσιμων γεωργικών πρακτικών, ευεργετικών για την ποιότητα του εδάφους, τη βιοποικιλότητα και το περιβάλλον γενικότερα, όπως, για παράδειγμα, η διαφοροποίηση των καλλιεργειών, η διατήρηση μόνιμων βοσκοτόπων και η διατήρηση των χώρων πρασίνου στις γεωργικές εκμεταλλεύσεις.

Τα μέτρα στήριξης της αγοράς: ενεργοποιούνται, για παράδειγμα, όταν κακές καιρικές συνθήκες αποσταθεροποιούν τις αγορές. Οι πληρωμές αυτές ισοδυναμούν με ποσοστό μικρότερο από το 10 % του προϋπολογισμού της ΚΓΠ.

Τα μέτρα αγροτικής ανάπτυξης έχουν ως σκοπό να βοηθήσουν τους γεωργούς να εκσυγχρονίσουν τις εκμεταλλεύσεις τους και να καταστούν πιο ανταγωνιστικοί, προστατεύοντας παράλληλα το περιβάλλον, να συμβάλουν στη διαφοροποίηση των γεωργικών και μη γεωργικών δραστηριοτήτων και στη ζωτικότητα των αγροτικών κοινοτήτων. Οι πληρωμές αυτές χρηματοδοτούνται εν μέρει από τα κράτη μέλη, είναι συνήθως πολυετείς και ισοδυναμούν με το 20 % περίπου του προϋπολογισμού της ΚΓΠ.

Οι τρεις αυτοί τύποι ενισχύσεων είναι στενά συνδεδεμένοι και η διαχείρισή τους πρέπει να γίνεται με συνεκτικό τρόπο. Οι άμεσες ενισχύσεις, για παράδειγμα, διασφαλίζουν στους γεωργούς ένα σταθερό εισόδημα αλλά και τους επιβραβεύουν για το ότι παρέχουν περιβαλλοντικά οφέλη που εξυπηρετούν το δημόσιο συμφέρον. Ομοίως, τα μέτρα αγροτικής ανάπτυξης διευκολύνουν τον εκσυγχρονισμό των γεωργικών εκμεταλλεύσεων με παράλληλη προώθηση της διαφοροποίησης των δραστηριοτήτων στις αγροτικές περιοχές.

Ο προϋπολογισμός αποφασίζεται κάθε χρόνο από το Συμβούλιο της ΕΕ και το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο. Για να διατηρηθούν οι μακροπρόθεσμες δαπάνες υπό έλεγχο, τα δύο αυτά όργανα αποφασίζουν με βάση πολυετές δημοσιονομικό πλαίσιο. Τα ποσά για την ΚΓΠ αποτελούν μέρος του τομέα 2 του πολυετούς δημοσιονομικού πλαισίου (με τίτλο «Αειφόρος Ανάπτυξη -

Φυσικοί Πόροι») Σε αυτόν τον τομέα 2, το πολυετές πλαίσιο ορίζει ένα ανώτατο όριο για τον πρώτο πυλώνα της ΚΓΠ (άμεσες ενισχύσεις και μέτρα αγοράς). Επιπλέον, τα μέτρα αγροτικής ανάπτυξης του δεύτερου πυλώνα της ΚΓΠ χρηματοδοτούνται στο πλαίσιο του συνολικού ποσού του τομέα 2. Το ισχύον δημοσιονομικό πλαίσιο καλύπτει την περίοδο 2007-2013 και το επόμενο θα καλύψει την περίοδο 2014-2020. (European Commission, Η κοινή γεωργική πολιτική (ΚΓΠ) και η γεωργία στην Ευρώπη, <http://europa.eu/>)

2.1.2: ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΑΓΡΟΤΙΚΩΝ ΕΝΙΣΧΥΣΕΩΝ

Λόγω της εξέλιξης της Κοινής Γεωργικής Πολιτικής και της χρήσης των «ιστορικών αναφορών», το ύψος των ενισχύσεων μπορεί να ποικίλλει σημαντικά από τη μία γεωργική εκμετάλλευση στην άλλη, από το ένα κράτος μέλος στο άλλο, από τη μια περιοχή στην άλλη. Η μείωση της διαφοράς των επιπέδων στήριξης κατά τη διάρκεια της περιόδου 2014-2020 μεταξύ των κρατών μελών, μεταξύ των περιφερειών και μεταξύ των γεωργών είναι ένας από τους κύριους στόχους της μεταρρύθμισης της ΚΓΠ που εγκρίθηκε το 2013. Στόχος είναι να καταστεί η ΚΓΠ πιο δίκαιη.

Όσον αφορά τις χώρες και τις περιφέρειες που ανήκαν στην ΕΕ πριν από το 2004, η σημερινή κατάσταση εξηγείται από το γεγονός ότι αρχικά το ύψος της ενίσχυσης που ελάμβαναν οι γεωργοί εξαρτιόταν από τη στήριξη που είχε λάβει η εκμετάλλευση κατά την περίοδο αναφοράς 2000-2002, την έκταση που καλλιεργούνταν και το μοντέλο ενισχύσεων που υιοθετούσε κάθε κράτος μέλος. Αποτέλεσμα ήταν ένας γεωργός να μπορεί να λάβει ενίσχυση ύψους 50 ευρώ ανά εκτάριο και ο γείτονάς του 1000 ευρώ ανά εκτάριο για έκταση με τα ίδια ακριβώς αγρονομικά χαρακτηριστικά.

Από τη μεταρρύθμιση της ΚΓΠ το 2003 και μετά, τα «παλαιά» κράτη μέλη έχουν τη δυνατότητα να αναδιανείμουν τις άμεσες ενισχύσεις στους γεωργούς, καταβάλλοντας ενισχύσεις σε ατομική βάση, σε περιφερειακή βάση, ή με συνδυασμό και των δύο. Μπορούν να εφαρμόζουν το περιφερειακό ή το υβριδικό μοντέλο για να αποκαταστήσουν περιπτώσεις άδικης μεταχείρισης. Μεταξύ αυτών των 15 κρατών μελών, η Γερμανία είναι το μόνο κράτος που έχει παραιτηθεί πλήρως από ιστορικές αναφορές.

Όσον αφορά τα κράτη μέλη που προσχώρησαν στην ΕΕ από το 2004 και μετά, οι εν λόγω άμεσες ενισχύσεις βασίζονται σε κατ'αποκοπή ποσό ανά εκτάριο για όλους τους γεωργούς των εν λόγω κρατών μελών.

Παρότι η Ευρωπαϊκή Επιτροπή έχει από το 1999 επανειλημμένως προτείνει τη θέσπιση ανώτατου ορίου για τις άμεσες ενισχύσεις, ώστε η κατανομή τους να γίνει πιο δίκαιη, αρκετά κράτη μέλη απέρριψαν την πρόταση αυτή.

Στο επίπεδο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, θα πρέπει επίσης να καταβληθούν προσπάθειες σύγκλισης για να μειωθούν οι αποκλίσεις μεταξύ των επιπέδων των άμεσων ενισχύσεων που απολαμβάνουν οι γεωργοί στα διάφορα κράτη μέλη. Σύμφωνα με τις αποφάσεις του Ιουνίου 2013, η κατανομή του προϋπολογισμού της ΚΓΠ θα διασφαλίζει ότι, ως το 2019, κανένα κράτος μέλος δεν θα λαμβάνει κάτω από το 75% του κοινοτικού μέσου όρου. Εντός ενός επιμέρους κράτους μέλους ή περιφέρειας θα μειωθούν οι αποκλίσεις των επιπέδων ενίσχυσης μεταξύ των γεωργικών εκμεταλλεύσεων: η στρεμματική ενίσχυση δεν θα μπορεί να είναι χαμηλότερη από το 60% του μέσου όρου των ενισχύσεων που θα χορηγηθούν ως το 2019 στην ίδια διοικητική ή γεωργική περιοχή. Τα κράτη μέλη θα μπορούν να χορηγούν μεγαλύτερες ενισχύσεις για τα «πρώτα στρέμματα» της εκμετάλλευσης ώστε να στηρίζουν περισσότερο τις μικρές και μεσαίες δομές. Για τα νέα κράτη μέλη, το Απλοποιημένο Καθεστώς Ενιαίας Στρεμματικής Ενίσχυσης (SAPS) μπορεί να παραταθεί μέχρι το 2020.

Οι άμεσες ενισχύσεις εξασφαλίζουν τη συνέχιση της γεωργίας σε όλη την ΕΕ, παρέχοντας ένα σταθερό εισόδημα στους γεωργούς. Με αυτόν τον τρόπο, ενισχύουν τη μακροπρόθεσμη βιωσιμότητα των γεωργικών εκμεταλλεύσεων και τις προστατεύουν έναντι των διακυμάνσεων των τιμών. Οι άμεσες πληρωμές αντιπροσωπεύουν κατά μέσο όρο το 30% του γεωργικού εισοδήματος στην ΕΕ. Αλλά τα τελευταία χρόνια, σε περιόδους κρίσης, οι άμεσες ενισχύσεις αντιπροσώπευσαν περισσότερο από το 60% του γεωργικού εισοδήματος, όπως για παράδειγμα στη Σουηδία, την Ιρλανδία ή τη Δανία κατά τη διάρκεια της κρίσης του 2008/2009.

Οι άμεσες ενισχύσεις επιβραβεύουν επίσης τους γεωργούς για πτυχές της εργασίας τους που δεν συνδέονται με τις αγορές, αλλά συνιστούν, ωστόσο, δημόσια αγαθά ζωτικής σημασίας για όλους τους Ευρωπαίους. Η

μεταρρύθμιση που εγκρίθηκε τον Ιούνιο του 2013 προβλέπει ότι το 30% των άμεσων ενισχύσεων που καταβάλλονται στους γεωργούς θα πρέπει να συνδέεται με την τήρηση αποτελεσματικών γεωργικών πρακτικών για την προστασία της βιοποικιλότητας, της ποιότητας του εδάφους και του περιβάλλοντος εν γένει. Σε αυτές περιλαμβάνονται, για παράδειγμα, η διαφοροποίηση των καλλιεργειών, η διατήρηση των μόνιμων λειμώνων ή οικολογικές ζώνες στις εκμεταλλεύσεις.

Επιπλέον, όλες οι άμεσες ενισχύσεις καταβάλλονται μόνον υπό τον όρο ότι τηρούνται αυστηρά πρότυπα σε σχέση με το περιβάλλον, την ασφάλεια των τροφίμων, την υγεία των φυτών και των ζώων, την καλή μεταχείριση των ζώων και ότι γενικά διατηρείται η γη σε καλή παραγωγική κατάσταση. Αυτό ονομάζεται «πολλαπλή συμμόρφωση». Σε περίπτωση μη συμμόρφωσης με τους κανόνες αυτούς, οι πληρωμές μπορούν να ανασταλούν και ο γεωργός υπόκειται σε κυρώσεις. (European Commission, Η κοινή γεωργική πολιτική (ΚΓΠ) και η γεωργία στην Ευρώπη, <http://europa.eu/>)

2.1.3: ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΕΣ ΤΗΣ ΚΟΙΝΗΣ ΓΕΩΡΓΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ (ΚΓΠ) ΚΑΙ Η ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ

Η ΚΓΠ δεν διασφαλίζει μόνον ότι η γεωργική παραγωγή συμβαδίζει με τη ζήτηση στις αγορές, αλλά παρέχει και μηχανισμούς («δίχτυα ασφαλείας») ώστε να μην καταστρέφονται ολόκληρες παρτίδες παραγωγής λόγω οικονομικών και υγειονομικών κρίσεων ή δυσχερών καιρικών συνθηκών. Οι μηχανισμοί αυτοί περιλαμβάνουν κρατικές παρεμβάσεις (εθνικοί φορείς παρέμβασης αποσύρουν την πλεονασματική παραγωγή από την αγορά) και ενισχύσεις για την ιδιωτική αποθεματοποίηση (με σκοπό τη σταθεροποίηση των αγορών).

Στο πλαίσιο των αποφάσεων του Ιουνίου 2013, τα εργαλεία αυτά έχουν εκσυγχρονιστεί. Οι κρίσεις είναι πιο συχνές και πιο σοβαρές από ό,τι στο παρελθόν, και ένα ειδικό αποθεματικό έχει συσταθεί για την αντιμετώπιση των κρίσεων που βαίνουν πέραν της κανονικής λειτουργίας των αγορών. Επίσης, έχει τεθεί σε λειτουργία ενισχυμένος μηχανισμός έκτακτης ανάγκης. Επιπλέον, παρέχεται στήριξη για τη δημιουργία ταμείων αλληλοβοήθειας και

ασφαλιστικών μηχανισμών που θα βοηθούν τους γεωργούς να προλαμβάνουν και να αντιμετωπίζουν καλύτερα τις κρίσεις.

Τέλος, νέοι μηχανισμοί έχουν τεθεί σε εφαρμογή για να ενθαρρύνουν τους γεωργούς να οργανωθούν σε επαγγελματικές και διεπαγγελματικές οργανώσεις. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή παρακολουθεί επίσης τις σχέσεις στην τροφική αλυσίδα και σκοπεύει να παροτρύνει τους διάφορους εμπλεκόμενους να βελτιώσουν τη διαφάνεια των τιμών και των εμπορικών πρακτικών.

Στο πλαίσιο της ΚΓΠ, η αγροτική ανάπτυξη επιδιώκει να διατηρήσει την ύπαιθρο ζωντανή στηρίζοντας προγράμματα επενδύσεων, εκσυγχρονισμού και στήριξης των δραστηριοτήτων – τόσο των γεωργικών όσο και των μη γεωργικών – στις αγροτικές περιοχές. Τα κράτη μέλη της ΕΕ επιλέγουν τα μέτρα που ταιριάζουν στις συγκεκριμένες ανάγκες τους και διαχειρίζονται τα ίδια τα προγράμματα αυτά. Η ΕΕ καταβάλλει μέρος του κόστους («συγχρηματοδότηση»). Ο προϋπολογισμός της ΚΓΠ για την περίοδο 2014-2020 και για τα 28 κράτη μέλη ανέρχεται σε 95 δισ. ευρώ (σημερινές τιμές). Τα απαιτούμενα κονδύλια προέρχονται από το Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Αγροτικής Ανάπτυξης (ΕΓΤΑΑ).

Από το 2014, το Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Αγροτικής Ανάπτυξης (ΕΓΤΑΑ) εντάσσεται στο νέο κοινό στρατηγικό πλαίσιο με το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης (ΕΤΠΑ), το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο (ΕΚΤ), το Ταμείο Συνοχής και το Ευρωπαϊκό Ταμείο Θάλασσας και Αλιείας (ΕΤΘΑ), έτσι ώστε να επιτευχθούν οι στόχοι (μια βιώσιμη και έξυπνη ανάπτυξη χωρίς αποκλεισμούς) της στρατηγικής «Ευρώπη 2020».

Τα κονδύλια που διατίθενται για την αγροτική ανάπτυξη μπορούν να χρησιμοποιηθούν τόσο για γεωργικές όσο και για μη γεωργικές δραστηριότητες, στο πλαίσιο των ακόλουθων έξι προτεραιοτήτων:

- στήριξη της μεταφοράς γνώσεων και καινοτομίας,
- τόνωση της ανταγωνιστικότητας,
- προώθηση της οργάνωσης της αλυσίδας τροφίμων και της διαχείρισης της επικινδυνότητας,
- αποκατάσταση, προστασία και ανάπτυξη των οικοσυστημάτων,
- ενθάρρυνση της αποδοτικότητας των πόρων και της μετάβασης σε μια οικονομία χαμηλών εκπομπών άνθρακα,

- προαγωγή της κοινωνικής ένταξης, της μείωσης της φτώχειας και της οικονομικής ανάπτυξης στις αγροτικές περιοχές.

Τα κράτη μέλη ή οι περιφέρειες θα έχουν τη δυνατότητα να καταρτίζουν επιμέρους προγράμματα με υψηλότερα ποσοστά ενίσχυσης για την κάλυψη, π.χ. των αναγκών ορισμένων κλάδων που αντιμετωπίζουν συγκεκριμένες καταστάσεις, των νέων γεωργών, των μικρών γεωργικών εκμεταλλεύσεων, των ορεινών περιοχών και των βραχέων αλυσίδων εφοδιασμού. (European Commission, Η κοινή γεωργική πολιτική (ΚΓΠ) και η γεωργία στην Ευρώπη, <http://europa.eu/>)

Όσον αφορά την Ελλάδα, η αγροτική πολιτική της διαμορφώνεται μέσα στα πλαίσια της ΚΑΠ, όπως ισχύει και για τις υπόλοιπες χώρες της Ε.Ε. Η σημασία της κοινής αυτής αγροτικής πολιτικής είναι πολύ μεγάλη για τη βιώσιμη ανάπτυξη της ελληνικής υπαίθρου, αν αναλογιστεί κανείς ότι στη χώρα μας ο πρωτογενής τομέας κατέχει κυρίαρχη θέση στην οικονομία συγκριτικά με την υπόλοιπη Ευρώπη, καθώς συμβάλλει κατά 7% στο Α.Ε.Π. (ενώ το αντίστοιχο ποσοστό στην Ε.Ε. των 15 ήταν 2%) και απασχολεί το 16% του συνολικού ενεργού πληθυσμού (5% στην Ε.Ε. των 15). (Ε.Ο.Ε-ΕΚΠΠΑ, 2001)

2.2 ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ 2007-2013

Οι μεταρρυθμίσεις της Κοινής Αγροτικής Πολιτικής (ΚΑΠ) του Ιουνίου του 2003 και Απριλίου του 2004 επικεντρώθηκαν στην ανάπτυξη της υπαίθρου με την καθιέρωση ενός χρηματοδοτικού μέσου και ενός ενιαίου προγράμματος. Το Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Αγροτικής Ανάπτυξης ιδρύθηκε με τον κανονισμό (ΕΚ) 1290/2005 και στοχεύει στην ενίσχυση της πολιτικής της αγροτικής ανάπτυξης της Ευρωπαϊκής Ένωσης και την απλούστευση της εφαρμογής της. Ειδικότερα βελτιώνει τη διαχείριση και τον έλεγχο της αγροτικής ανάπτυξης για την περίοδο 2007-2013 (European Agricultural Fund for Rural Development, 2011)

Κάθε κράτος μέλος θα καταρτίσει ένα εθνικό στρατηγικό σχέδιο σύμφωνα με τις κατευθυντήριες γραμμές που εγκρίθηκαν από την Ευρωπαϊκή Κοινότητα. Το εθνικό στρατηγικό σχέδιο περιλαμβάνει:

- Την αξιολόγηση της κοινωνικής, οικονομικής, περιβαλλοντικής κατάστασης και τις δυνατότητες ανάπτυξης.
- Την στρατηγική που έχει επιλεγεί για την κοινή δράση της Κοινότητας και των Κρατών Μελών, σύμφωνα με τις κοινοτικές στρατηγικές κατευθυντήριες γραμμές.
- Τις θεματικές και χωρικές προτεραιότητες.
- Κατάλογο των προγραμμάτων αγροτικής ανάπτυξης που υλοποιούνται στο εθνικό στρατηγικό σχέδιο και μια ενδεικτική κατανομή του ΕΓΤΑΑ για κάθε πρόγραμμα.
- Τα μέσα που εξασφαλίζουν το συντονισμό με τα άλλα όργανα της Κοινής Αγροτικής Πολιτικής, όπως το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης (ΕΤΠΑ), το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο (ΕΚΤ), το Ταμείο Συνοχής (ΤΣ), το Ταμείο Αλιείας και την Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων.
- Τον προϋπολογισμό για την επίτευξη του στόχου σύγκλισης ανάλογα με την περίπτωση.
- Περιγραφή των ρυθμίσεων και αναφορά του ποσού που έχει δεσμευθεί για τη δημιουργία εθνικού αγροτικού δικτύου, που συγκεντρώνει οργανώσεις και διοικήσεις που εργάζονται στον τομέα της αγροτικής ανάπτυξης. (EAFRD,2011).

Η εφαρμογή των εθνικών στρατηγικών σχεδίων πραγματοποιείται μέσω των προγραμμάτων αγροτικής ανάπτυξης, που περιέχουν ένα πακέτο μέτρων που διαρθρώνονται γύρω από 4 άξονες.

Άξονας 1: Βελτίωση της ανταγωνιστικότητας του τομέα της γεωργίας και της δασοκομίας

Οι ενισχύσεις για την προώθηση της ανταγωνιστικότητας του τομέα της γεωργίας και της δασοκομίας περιλαμβάνουν:

- Μέτρα που αποσκοπούν στην προαγωγή της γνώσης και βελτίωση του ανθρώπινου δυναμικού μέσω:
 - Επαγγελματικής κατάρτισης και δράσεων ενημέρωσης.
 - Προγραμμάτων για την προώθηση της εγκατάστασης νέων γεωργών (ηλικίας κάτω των 40 ετών που καθίστανται για πρώτη

φορά αρχηγοί της εκμετάλλευσης) και τη διαρθρωτική προσαρμογή των εκμεταλλεύσεών τους.

- Πρόωρης συνταξιοδότησης των γεωργών που έχουν αποφασίσει να παύσουν τις δραστηριότητες τους με στόχο να μεταβιβάσουν την εκμετάλλευσή τους σε άλλους γεωργούς και των γεωργικών εργατών που έχουν αποφασίσει να σταματήσουν οριστικά κάθε γεωργική δραστηριότητα. Σε γενικές γραμμές οι δικαιούχοι πρέπει να είναι τουλάχιστον 55 ετών, αλλά κάτω από την κανονική ηλικία συνταξιοδότησης στο συγκεκριμένο κράτος μέλος.
 - Τη χρήση συμβουλευτικών υπηρεσιών προς τους γεωργούς και τους δασοκαλλιεργητές. Τη δημιουργία συμβουλευτικών υπηρεσιών, υπηρεσιών γεωργικής αντικατάστασης και υπηρεσιών στήριξης της γεωργικής διαχείρισης. Η χρήση αυτών των υπηρεσιών θα πρέπει να βοηθά στην αξιολόγηση και βελτίωση της επίδοσης των εκμεταλλεύσεων (EAFRD, 2011).
- Μέτρα που αποσκοπούν στην αναδιάρθρωση και ανάπτυξη του φυσικού δυναμικού:
- Εκσυγχρονισμός των γεωργικών και δασικών εκμεταλλεύσεων και τη βελτίωση των εμπορικών επιδόσεων τους, για παράδειγμα φέρνοντας νέες τεχνολογίες.
 - Προστιθέμενη αξία της πρωτογενούς γεωργίας και δασοκομίας. Αυτό σημαίνει στήριξη των επενδύσεων που αποσκοπούν στην ενίσχυση της αποτελεσματικότητας της μεταποίησης και της εμπορίας της πρωτογενούς παραγωγής, καθώς και την απλούστευση των κριτηρίων επιλεξιμότητας για στήριξη των επενδύσεων.
 - Βελτίωση και ανάπτυξη της υποδομής που σχετίζεται με την ανάπτυξη και την προσαρμογή της γεωργίας και της δασοκομίας.
 - Αποκατάσταση του γεωργικού παραγωγικού δυναμικού, που έχει πληγεί από φυσικές καταστροφές και εισαγωγή των κατάλληλων προγραμμάτων πρόληψης (EAFRD, 2011).
- Μέτρα που αποσκοπούν στη βελτίωση της ποιότητας της παραγωγής και των προϊόντων:

- Βοήθεια στους γεωργούς κατά την προσαρμογή στους απαιτητικούς κανόνες που προβλέπονται στη νομοθεσία της ΕΕ, αντισταθμίζοντας εν μέρει το επιπλέον κόστος ή την απώλεια εσόδων που προκύπτει από τις νέες αρμοδιότητες.
- Ενθάρρυνση των αγροτών για τη συμμετοχή τους σε συστήματα που προωθούν την ποιότητα των τροφίμων και δίνουν διαβεβαιώσεις στους καταναλωτές για την ποιότητα ενός προϊόντος ή μιας μεθόδου παραγωγής. Παρέχουν προστιθέμενη αξία στα πρωτογενή προϊόντα και την ενίσχυση των εμπορικών ευκαιριών.
- Στήριξη των ομάδων παραγωγών στις δραστηριότητες ενημέρωσης και προώθησης των προϊόντων που καλύπτονται από τα συστήματα ποιότητας τροφίμων (EAFRD, 2011).

Τα υψηλότερα ποσά είχαν προγραμματιστεί να δαπανηθούν για τα μέτρα:

- 121: Εκσυγχρονισμός γεωργικών εκμεταλλεύσεων,
- 123: Προστιθέμενη αξία των γεωργικών και δασοκομικών προϊόντων
- 125: Υποδομή σχετική με την ανάπτυξη και προσαρμογή της γεωργίας και της δασοκομίας.

Ακολουθούν με μικρότερες δαπάνες τα μέτρα:

- 112: Εγκατάσταση νέων γεωργών, και
- 113: Πρόωρη συνταξιοδότηση γεωργών και γεωργικών εργατών.

Άξονας 2: Βελτίωση του περιβάλλοντος και της υπαίθρου

Όσον αφορά τη διαχείριση της γης, η υποστήριξη συμβάλει στην αειφόρο ανάπτυξη, ενθαρρύνοντας τους γεωργούς και τους δασοκαλλιεργητές να χρησιμοποιούν μεθόδους χρήσης γης συμβατές με την ανάγκη διαφύλαξης του φυσικού περιβάλλοντος, του τοπίου και της προστασίας και βελτίωσης των φυσικών πόρων. Οι κύριες πτυχές που λαμβάνονται υπόψη περιλαμβάνουν τη βιοποικιλότητα, τη διαχείριση των περιοχών NATURA 2000, την προστασία του νερού και του εδάφους και την άμβλυση των κλιματικών μεταβολών. Στο πλαίσιο αυτό, ο κανονισμός προβλέπει ειδικότερα τη στήριξη των ορεινών περιοχών με φυσικά μειονεκτήματα και άλλες μειονεκτικές περιοχές (ορίζονται από τα κράτη μέλη βάσει κοινών

αντικειμενικών κριτηρίων) και γεωργοπεριβαλλοντικές ή δασικές ενισχύσεις οι οποίες καλύπτουν μόνο δεσμεύσεις που υπερβαίνουν τις αντίστοιχες υποχρεωτικές προδιαγραφές.

Η βοήθεια καλύπτει επίσης τη στήριξη για μη παραγωγικές επενδύσεις που συνδέονται με την επίτευξη των γεωργικών ή δασικών περιβαλλοντικών δεσμεύσεων ή την επίτευξη άλλων γεωργοπεριβαλλοντικών στόχων, καθώς και μέτρα που αποσκοπούν στη βελτίωση των δασικών πόρων για περιβαλλοντικούς σκοπούς (υποστήριξη για την πρώτη δάσωση της γεωργικής γης, εγκατάσταση γεωργοδασοκομικών των φυσικών καταστροφών).

Όλοι οι δικαιούχοι που λαμβάνουν ενισχύσεις στο όνομα της βελτίωσης του περιβάλλοντος και της υπαίθρου, απαιτείται να συμμορφώνονται με τις κανονιστικές υποχρεώσεις σχετικά με τη διαχείριση (στους τομείς της υγείας, του περιβάλλοντος και της καλής διαβίωσης των ζώων) και τις ορθές γεωργικές και περιβαλλοντικές πρακτικές που προβλέπονται στο κανονισμό για την ενιαία ενίσχυση (Κανονισμός αριθ. 73/2009) (EAFRD, 2011).

Για τον άξονα 2, οι περισσότερες δαπάνες προγραμματίστηκαν για τα μέτρα:

- 214: Γεωργο-περιβαλλοντικές ενισχύσεις,
- 212: Ενισχύσεις στους γεωργούς περιοχών με μειονεκτήματα, εκτός των ορεινών περιοχών, και
- 211: Ενισχύσεις για φυσικά μειονεκτήματα στους γεωργούς ορεινών περιοχών.

Άξονας 3: Ποιότητα ζωής στις αγροτικές περιοχές και διαφοροποίηση της αγροτικής οικονομίας

Όσον αφορά τη διαφοροποίηση της αγροτικής οικονομίας, ο κανονισμός περιλαμβάνει μέτρα για:

- Διαφοροποίηση προς μη γεωργικές δραστηριότητες, στήριξη για τη δημιουργία και την ανάπτυξη μικρών επιχειρήσεων, προώθηση του τουρισμού και προστασία, ανάπτυξη και διαχείριση της φυσικής κληρονομιάς που συνεισφέρει στην αειφόρο οικονομική ανάπτυξη.

- Βελτίωση της ποιότητας ζωής στις αγροτικές περιοχές, με ιδιαίτερη έμφαση στην ανακαίνιση και ανάπτυξη χωριών, τη διατήρηση και την καλύτερη αξιοποίηση της αγροτικής κληρονομιάς.
- Απόκτηση δεξιοτήτων και πραγματοποίηση δραστηριοτήτων με σκοπό την προετοιμασία και την εφαρμογή της τοπικής στρατηγικής ανάπτυξης (EAFRD, 2011).

Για τον άξονα 3 προγραμματίστηκαν αρκετά υψηλές δημόσιες δαπάνες για τα εξής μέτρα:

- 321: Βασικές υπηρεσίες για την οικονομία και τον αγροτικό πληθυσμό,
- 322: Ανακαίνιση και ανάπτυξη των χωριών,
- 312: Στήριξη της δημιουργίας και ανάπτυξης πολύ μικρών επιχειρήσεων,
- 311: Διαφοροποίηση προς μη γεωργικές δραστηριότητες,
- 323: Διατήρηση και αναβάθμιση της αγροτικής κληρονομιάς, και
- 313: Ενθάρρυνση τουριστικών δραστηριοτήτων.

Οι συνολικές δημόσιες δαπάνες για τον άξονα 3 προγραμματίστηκαν να κατανεμηθούν σχεδόν σε όλα τα μέτρα του άξονα, σε αντίθεση με τους υπόλοιπους τρεις άξονες, οι οποίοι παρουσιάζουν μεγάλες ανομοιομορφίες στον τρόπο κατανομής των δαπανών στα διάφορα μέτρα.

Άξονας 4: Leader

Οι ενισχύσεις που χορηγούνται στο πλαίσιο του άξονα LEADER αφορούν:

- Την εφαρμογή των στρατηγικών τοπικής ανάπτυξης μέσω συμπράξεων δημοσίου - ιδιωτικού τομέα που ονομάζονται "ομάδες τοπικής δράσης". Οι στρατηγικές που εφαρμόζονται στις καθορισμένες αγροτικές περιοχές, πρέπει να επιτύχουν τους στόχους τουλάχιστον ενός από τους τρεις προηγούμενους άξονες.
- Οι ομάδες τοπικής δράσης έχουν επίσης την επιλογή να εφαρμόσουν διατοπικής ή διεθνούς συνεργασίας έργα (EAFRD, 2011).

Οι δημόσιες δαπάνες για τον άξονα 4 προγραμματίστηκαν κυρίως για το μέτρο:

- 413:Εφαρμογή στρατηγικών τοπικής ανάπτυξης, ποιότητα ζωής, διαφοροποίηση.

2.3 ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ 2007-2013

Το Εθνικό Στρατηγικό Σχέδιο Αγροτικής Ανάπτυξης (ΕΣΣΑΑ) 2007-2013 καθορίζει τις προτεραιότητες της Ελλάδας για την περίοδο 2007-2013, σύμφωνα με το άρθρο 11 του Κανονισμού (ΕΚ) 1698/2005 για τη στήριξη της αγροτικής ανάπτυξης από το Ευρωπαϊκό Ταμείο Αγροτικής Ανάπτυξης, στο οποίο ορίζεται ότι η εθνική στρατηγική αγροτικής ανάπτυξης θα εφαρμοστεί μέσω του Προγράμματος Αγροτικής Ανάπτυξης 2007-2013 “ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΜΠΑΛΤΑΤΖΗΣ” (ΥΠΑΑΤ, 2010).

Η πολιτική αγροτικής ανάπτυξης 2007-2013 για την Ελλάδα εστιάζεται στους τρεις βασικούς άξονες:

- Άξονας 1: Βελτίωση της ανταγωνιστικότητας του τομέα της γεωργίας και της δασοκομίας
- Άξονας 2: Βελτίωση του περιβάλλοντος και της υπαίθρου
- Άξονας 3: Βελτίωση της ποιότητας ζωής στις αγροτικές περιοχές και διαφοροποίηση της αγροτικής οικονομίας
- Ο άξονας 4 βασίζεται στην εμπειρία που αποκτήθηκε από τις Κοινοτικές Πρωτοβουλίες Leader των προηγούμενων προγραμματικών περιόδων (ΥΠΑΑΤ, 2010).

2.4 ΟΙ ΙΔΙΑΙΤΕΡΟΤΗΤΕΣ ΤΟΥ ΑΓΡΟΤΙΚΟΥ ΤΟΜΕΑ ΠΟΥ ΕΠΗΡΕΑΖΟΥΝ ΤΗΝ ΕΝΑΣΧΟΛΗΣΗ ΤΩΝ ΝΕΩΝ ΜΕ ΤΗ ΓΕΩΡΓΙΑ

Οι ιδιαιτερότητες του αγροτικού τομέα συχνά συνοψίζονται στο λεγόμενο “γεωργικό πρόβλημα”, το οποίο αποτελείται από δύο σκέλη. Το πρώτο συνίσταται στη χρόνια υστέρηση του μέσου κατά κεφαλήν ετήσιου εισοδήματος των εργαζομένων στην γεωργία σε σύγκριση με τους εργαζόμενους στους άλλους τομείς της οικονομίας (μεταποίηση, εμπόριο, υπηρεσίες). Το δεύτερο περιλαμβάνει τη μεγάλη αστάθεια των γεωργικών

εισοδημάτων, η οποία οφείλεται στις σημαντικές διακυμάνσεις που παρουσιάζουν οι τιμές καθώς και οι αποδόσεις των γεωργικών προϊόντων.

Τα προβλήματα βέβαια αυτά, αν και αποτελούν ίσως τα πλέον σημαντικά και διαχρονικά, δεν είναι και τα μοναδικά που απασχολούν τον γεωργικό τομέα σήμερα. Θα μπορούσαν επίσης να αναφερθούν, η μείωση της απόδοσης των βοσκοτόπων και η μείωση της γονιμότητας του εδάφους λόγω εντατικής χρησιμοποίησης καθώς και λόγω έμμεσων επιδράσεων από τη χρήση λιπασμάτων – φυτοφαρμάκων και αντιβιοτικών στη ζωική παραγωγή. Στη συνέχεια θα αναλυθούν τα αίτια που προκαλούν τα δύο σκέλη του γεωργικού προβλήματος.

1. ΥΣΤΕΡΗΣΗ ΤΟΥ ΓΕΩΡΓΙΚΟΥ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΟΣ

Η υστέρηση των εισοδημάτων στην κτηνοτροφία οφείλεται κυρίως στους ακόλουθους παράγοντες:

➤ *Μεγάλος αριθμός μικρών παραγωγών*

Όπως είναι γνωστό, ο γεωργικό τομέας χαρακτηρίζεται από την ύπαρξη μεγάλου αριθμού μικρών παραγωγών που ενεργούν ανεξάρτητα, ενώ παράλληλα υπάρχει ελευθερία εισόδου νέων παραγωγών σε όλες σχεδόν τις παραγωγικές δραστηριότητες. Πιο συγκεκριμένα, στην Ελλάδα υπάρχουν περίπου 717.000 γεωργικές και κτηνοτροφικές εκμεταλλεύσεις, με μέσο μέγεθος σε χρησιμοποιούμενη γη, 49 στρεμμάτων(Στοιχεία έτους 2011).

Η κατάσταση αυτή επιβαρύνεται ακόμα περισσότερο αν ληφθούν υπόψη οι συνθήκες που επικρατούν στους τομείς επεξεργασίας και μεταποίησης των προϊόντων καθώς και στους κλάδους που προμηθεύουν τους αγρότες με ορισμένες απαραίτητες εισροές (φυτοφάρμακα, σπόρους, μηχανήματα, λιπάσματα κλπ.). Στους κλάδους αυτούς δραστηριοποιείται συνήθως ένας μικρός αριθμός, μεγάλων όμως, επιχειρήσεων, ενώ παράλληλα υπάρχουν και σημαντικά εμπόδια στην είσοδο νέων επιχειρήσεων (πχ. μεγάλες απαιτήσεις σε κεφάλαια, σημαντικές οικονομίας κλίμακας, μεγάλη δύναμη των ήδη εγκατεστημένων επιχειρήσεων κλπ.). Τα χαρακτηριστικά αυτά δημιουργούν ολιγοπωλιακές συνθήκες στους κλάδους αυτούς.

Οι αγρότες, συνεπώς, που δρουν κάτω από ανταγωνιστικές συνθήκες διαθέτουν συνήθως μικρή διαπραγματευτική δύναμη σε σχέση με τους

ολιγοπωλιακούς κλάδους που τους προμηθεύουν πρώτες ύλες και που αγοράζουν τα προϊόντα τους. Οι συνθήκες αυτές δημιουργούν τις προϋποθέσεις για την αύξηση των τιμών των γεωργικών εισροών και την παράλληλη μείωση των τιμών των γεωργικών προϊόντων, με αποτέλεσμα τη συμπίεση των γεωργικών εισοδημάτων.

Το πρόβλημα αυτό αντιμετωπίζεται με τη δημιουργία συνεταιρισμών με σκοπό την αύξηση της διαπραγματευτικής δύναμης των παραγωγών ή με την κρατική παρέμβαση στη διαμόρφωση των τιμών των γεωργικών προϊόντων ή των εισοδημάτων.

➤ *Γρήγορη τεχνολογική εξέλιξη*

Η τεχνολογική εξέλιξη υπήρξε ιδιαίτερα γρήγορη σε πολλούς βασικούς τομείς της γεωργίας-κτηνοτροφίας (πχ. βελτιωμένα υβρίδια στη φυτική και ζωική παραγωγή, βελτιωμένα λιπάσματα και φάρμακα, μεγάλων αποδόσεων γεωργικά μηχανήματα κλπ.).

➤ *Μικρή κινητικότητα των συντελεστών παραγωγής*

Οι συντελεστές παραγωγής που χρησιμοποιούνται στην γεωργία-κτηνοτροφία παρουσιάζουν χαμηλή κινητικότητα. Η κινητικότητα του εργατικού δυναμικού που απασχολείται στην γεωργία-κτηνοτροφία είναι ιδιαίτερα χαμηλή λόγω του χαμηλού επιπέδου εκπαίδευσης και της μεγάλης σχετικά ηλικίας των ατόμων αυτών.

Αποτέλεσμα της χαμηλής αυτής κινητικότητας είναι ότι η έξοδος πόρων από την γεωργία-κτηνοτροφία πραγματοποιείται με πολύ βραδείς ρυθμούς και συνεπώς δε μπορεί να εξουδετερώσει σε σημαντικό βαθμό την αύξηση της παραγωγής που προέρχεται από τη γρήγορη τεχνολογική εξέλιξη.

2. Η ΑΣΤΑΘΕΙΑ ΤΩΝ ΤΙΜΩΝ ΚΑΙ ΤΟΥ ΓΕΩΡΓΙΚΟΥ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΟΣ

Η μεγάλη αστάθεια που εμφανίζουν οι τιμές των γεωργικών προϊόντων οφείλεται στους ακόλουθους παράγοντες:

➤ *Εξάρτηση από το περιβάλλον*

Όπως είναι γνωστό, η παραγωγή των γεωργικών προϊόντων επηρεάζεται σε σημαντικό βαθμό από τις καιρικές συνθήκες, καθώς και από τις ασθένειες των φυτών και των ζώων. Οι αστάθμητοι αυτοί παράγοντες προκαλούν διακυμάνσεις της προσφοράς, οι οποίες επιδρούν και στις τιμές των αγροτικών προϊόντων.

➤ *Η μεγάλη διάρκεια της παραγωγικής διαδικασίας*

Η διάρκεια της παραγωγικής διαδικασίας, λόγω βιολογικών περιορισμών, είναι συνήθως πολύ μεγαλύτερη στα αγροτικά προϊόντα απ' ό,τι στα άλλα προϊόντα. Για παράδειγμα, η διάρκεια αυτή κυμαίνεται από δύο περίπου μήνες στην περίπτωση των νεοσσών κρεατοπαραγωγής και φτάνει τους 24 μήνες στην περίπτωση της πάχυνσης ψαριών.

➤ *Βραχυπρόθεσμα πολύ ανελαστική προσφορά*

Λόγω της φύσης της αγροτικής παραγωγής, η προσφορά των περισσότερων γεωργικών προϊόντων είναι πολύ ανελαστική κατά τη βραχυχρόνια περίοδο. Αυτό σημαίνει ότι η παραγωγή δεν μπορεί να προσαρμοστεί γρήγορα και σε σημαντικό βαθμό σε μια μεταβολή της ζήτησης.

Η κρατική παρέμβαση στον αγροτικό τομέα μέσω της άσκησης της αγροτικής πολιτικής καθώς και η οργάνωση των παραγωγών σε αγροτικούς συνεταιρισμούς έχουν σαν βασικό στόχο τη στήριξη του εισοδήματος των παραγωγών και εν μέρει τη σταθεροποίηση των τιμών των αγροτικών προϊόντων. Η αγροτική πολιτική διαθέτει δύο σκέλη. Το πρώτο αφορά στις κρατικές παρεμβάσεις για τη στήριξη των τιμών των αγροτικών προϊόντων (πολιτική τιμών) και το δεύτερο αφορά τις κρατικές ενέργειες που αποσκοπούν στην ενίσχυση των γεωργικών εισοδημάτων μέσω της αύξησης της παραγωγικότητας του αγροτικού τομέα (διαρθρωτική πολιτική). (Ζάρμπου, «Οι νέοι αγρότες στη σύγχρονη ύπαιθρο», 2012)

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3: ΜΕΤΡΟ 112: «ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΝΕΩΝ ΓΕΩΡΓΩΝ»

3.1: Στόχος του Μέτρου 112

Ένα από τα βασικότερα προβλήματα της Ελληνικής Γεωργίας αλλά και των αγροτικών περιοχών είναι η γήρανση του πληθυσμού. Το δημογραφικό πρόβλημα είναι εντονότερο στις ορεινές, μειονεκτικές και νησιωτικές περιοχές, στις οποίες κατά τεκμήριο οι συνθήκες, λόγω των φυσικών μειονεκτημάτων και απομόνωσης είναι δυσμενέστερες. Το γεγονός της προχωρημένης ηλικίας του συνόλου των γεωργών στην χώρα μας αποτελεί τροχοπέδη για διάχυση τεχνογνωσίας, υιοθέτηση νέων πρακτικών, την εφαρμογή καινοτομιών και την προσαρμογή στις μεταβαλλόμενες συνθήκες στη διεθνή αγορά των «γεωργικών» προϊόντων.

Ήδη μέχρι σήμερα και μετά την εφαρμογή του μέτρου κατά την 2η και 3η Προγραμματική περίοδο έχουν εγκατασταθεί περίπου 30.000 νέοι γεωργοί σε αγροτικές περιοχές με ενασχόληση στην γεωργία γεγονός που συντελεί στην άμβλυνση των ανωτέρω προβλημάτων.

Σκοπός του παρόντος μέτρου του ΠΑΑ είναι η προσέλκυση νέων σε ηλικία ανθρώπων στις αγροτικές περιοχές και η ενασχόληση τους με τη γεωργία, γεγονός που θα συμβάλει θετικά τόσο στην απασχόληση όσο και στη διατήρηση του πληθυσμού στην ύπαιθρο. Η αποτελεσματικότητα της παρέμβασης ενισχύεται από το γεγονός ότι οι «διάδοχοι» πρόωρης συνταξιοδότησης θα είναι κυρίως νέοι γεωργοί, δημιουργώντας έτσι ευνοϊκότερες προϋποθέσεις για την αύξηση του μεγέθους των γεωργικών εκμεταλλεύσεων που σε συνδυασμό με την υιοθέτηση νέων πρακτικών και καινοτομιών από νέους σε ηλικία ανθρώπους θα συντελέσει ουσιαστικά στη βελτίωση της ανταγωνιστικότητας.

Στόχος του μέτρου είναι η πληθυσμιακή αναζωογόνηση της υπαίθρου με την εγκατάσταση νέων γεωργών μέσω της παροχής κινήτρων προκειμένου να διευκολυνθεί η αρχική τους εγκατάσταση και η διαρθρωτική προσαρμογή των εκμεταλλεύσεων τους με την υποβολή επιχειρηματικού σχεδίου (agrotikianaptixi.gr,2014)

3.2: Ορισμοί που ισχύουν για το Μέτρο 112

Για την εφαρμογή του Μέτρου 112 «Εγκατάσταση Νέων Γεωργών» του Άξονα Προτεραιότητας 1 του Π.Α.Α. 2007 – 2013, ισχύουν οι ορισμοί και εννοιολογικοί προσδιορισμοί που ακολουθούν:

1. Γεωργική εκμετάλλευση

Γεωργική εκμετάλλευση νοείται η μονάδα παραγωγής προς πώληση ενός ή περισσότερων προϊόντων των κλάδων της Γεωργίας υπό ενιαία διοίκηση και διαχείριση. Στις δραστηριότητες της γεωργικής εκμετάλλευσης, πλην της πρωτογενούς γεωργικής παραγωγής, περιλαμβάνονται η διακίνηση, μεταφορά, τυποποίηση, συσκευασία, αποθήκευση, μεταποίηση, χονδρική και λιανική πώληση αποκλειστικά των προϊόντων που παράγει η εκμετάλλευση.

2. Αρχηγός Γεωργικής Εκμετάλλευσης

Αρχηγός γεωργικής εκμετάλλευσης νοείται το φυσικό πρόσωπο το οποίο έχει πλήρη δικαιοπρακτική ικανότητα και είναι νομικά (αστική ευθύνη) και οικονομικά (φορολογική ευθύνη) υπεύθυνο για την κανονική λειτουργία της (αστική και φορολογική ευθύνη διαχείρισης).

Στην περίπτωση εκμεταλλεύσεων νομικών προσώπων αρχηγός νοείται ο νόμιμος εκπρόσωπος.

Η *νομική ευθύνη* αναφέρεται στη νόμιμη κατοχή της εκμετάλλευσης

Η *οικονομική ευθύνη* αναφέρεται στη διαχείριση της γεωργικής εκμετάλλευσης και αποδεικνύεται με την έκδοση στο όνομα και αριθμό φορολογικού μητρώου του αρχηγού της όλων των παραστατικών που αφορούν την εκμετάλλευση, όπως μισθωτήρια, τιμολόγια αγοράς εφοδίων, πώλησης προϊόντων, είσπραξη ενισχύσεων, συναλλαγές με πιστωτικά ιδρύματα, φορολογικές υποχρεώσεις κλπ.

3. Εισόδημα της γεωργικής εκμετάλλευσης

Ως εισόδημα της γεωργικής εκμετάλλευσης νοείται η Συνολική Ακαθάριστη Προστιθέμενη Αξία (Α.Π.Α.) της γεωργικής εκμετάλλευσης. Η τελευταία

προσδιορίζεται ως η αξία πωλήσεων του συνόλου των κλάδων παραγωγής - προϊόντων της γεωργικής εκμετάλλευσης μείον το ΦΠΑ

πωλήσεων, μείον τις εμφανείς δαπάνες (άθροισμα καταβαλλόμενων δαπανών και αποσβέσεων).

Για τους σκοπούς εφαρμογής του Μέτρου «Εγκατάσταση Νέων Γεωργών», εφαρμόζεται η ακόλουθη μέθοδος:

Αρχικά υπολογίζεται η Α.Π.Α. ανά είδος καλλιέργειας ή εκτροφής. Αυτή προκύπτει από το γινόμενο του καθαρού γεωργικού εισοδήματος ανά στρέμμα ή ανά κεφαλή ζώου, για το συγκεκριμένο είδος καλλιέργειας ή εκτροφής, όπως αυτό προσδιορίζεται στους ετήσιους πίνακες «Καθαρού Γεωργικού Εισοδήματος» που εκδίδονται από το Υπουργείο Οικονομικών επί τον αντίστοιχο «συντελεστή υπολογισμού ακαθάριστης προστιθέμενης αξίας» και επί το συνολικό αριθμό στρεμμάτων ή κεφαλών ζώων του συγκεκριμένου είδους καλλιέργειας ή εκτροφής.

Στη συνέχεια αθροίζονται οι επιμέρους Α.Π.Α. ανά είδος καλλιέργειας ή εκτροφής και προκύπτει η Α.Π.Α. για το σύνολο της γεωργικής εκμετάλλευσης.

Οι συντελεστές υπολογισμού της ακαθάριστης προστιθέμενης αξίας ανά είδος καλλιέργειας ή εκτροφής προσδιορίζονται σε επίπεδο χώρας με απόφαση του Υπουργού Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων.

4. Μόνιμη κατοικία

Σύμφωνα με το άρθρο 51 του Αστικού Κώδικα (Α.Κ.), όπως έχει τροποποιηθεί και ισχύει, το πρόσωπο έχει κατοικία τον τόπο της κύριας και μόνιμης εγκατάστασής του.

Κανένας δεν μπορεί να έχει συγχρόνως περισσότερες από μία μόνιμες κατοικίες. Υπό την έννοια αυτή δε θα πρέπει να ταυτίζονται και να συγχέονται οι έννοιες της μόνιμης κατοικίας και διαμονής.

Μόνιμη κατοικία είναι η μόνιμη εγκατάσταση ενός ατόμου και της οικογένειάς του σ' ένα τόπο με πρόθεση να το χρησιμοποιήσει στη διάρκεια του χρόνου ως κέντρο της κοινωνικής και οικονομικής του δραστηριότητας. Η πρόθεση συμπεραίνεται μετά από την αντικειμενική εκτίμηση της συνολικής συμπεριφοράς του ατόμου και της οικογένειάς του. π.χ. δεν μπορεί να χαρακτηριστεί μόνιμος κάτοικος ενός τόπου το πρόσωπο που μετακινείται σ' αυτόν απ' άλλον για την αξιοποίηση της εκμετάλλευσής του, έστω και αν η μετακίνηση του είναι καθημερινή.

Διαμονή: Είναι η πρόσκαιρη εγκατάσταση σε έναν τόπο.

Το μόνιμο της κατοικίας το βεβαιώνει ο Δήμαρχος ή ο Πρόεδρος της Κοινότητας. Ωστόσο σε περιπτώσεις αμφιβολιών ή καταγγελίας το μόνιμο της κατοικίας θα εξετάζεται και το βάρος της απόδειξης θα το φέρει ο ενδιαφερόμενος (αποδείξεις οργανισμών κοινής ωφέλειας, φοίτηση παιδιών, υποβολή φορολογικής δήλωσης κλπ).

Στην περίπτωση που ο/ η υποψήφιος δηλώνει διαφορετική κατοικία από αυτή του/ της συζύγου, το μόνιμο της κατοικίας δε γίνεται αποδεκτό. Επισημαίνεται ότι η ύπαρξη οικογενειακής μερίδας ή η εγγραφή στους εκλογικούς καταλόγους δε συνεπάγεται κατ' ανάγκη και την ύπαρξη μόνιμης κατοικίας. είναι η πρόσκαιρη εγκατάσταση σ' έναν τόπο.

5. Ευρύτερη περιοχή του τόπου κατοικίας

Ευρύτερη περιοχή του τόπου κατοικίας νοείται η περιοχή στην οποία ο γεωργός έχει τη δυνατότητα καθημερινής πρόσβασης για την εύρυθμη λειτουργία της εκμετάλλευσης.

Η περιοχή αυτή δεν μπορεί να υπερβεί τα όρια των όμορων νομών και ορίζεται κατά περίπτωση από τις Διευθύνσεις Αγροτικής Ανάπτυξης της Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης με βάση το είδος της καλλιέργειας ή του κλάδου παραγωγής, τη βατότητα του οδικού δικτύου, το οικονομικό αποτέλεσμα κλπ.

6. Επαρκής επαγγελματική ικανότητα

Η επαρκής επαγγελματική ικανότητα υφίσταται στο πρόσωπο του δικαιούχου εφόσον συντρέχει μία από τις ακόλουθες προϋποθέσεις:

α. Κατέχει Απολυτήριο / Πτυχίο ΤΕΕ, ΤΕΛ, ΙΕΚ, ΤΕΣ, ΤΕΙ, ΑΕΙ (αναλόγου κατευθύνσεως)

β. Κατέχει ή αποκτά βεβαίωση παρακολούθησης μαθημάτων διάρκειας τουλάχιστον 150 ωρών, από κέντρο κατάρτισης αρμοδιότητας του Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων, πιστοποιημένο από το ΕΚΕΠΙΣ. Η εκπαίδευση θα πρέπει να είναι αναλόγου κατευθύνσεως με την κατεύθυνση της εκμετάλλευσης.

Η επαρκής επαγγελματική ικανότητα θα πρέπει είτε να υφίσταται κατά την ημερομηνία εξέτασης του φακέλου υποψηφιότητας είτε να αποκτηθεί σε

διάστημα που δεν υπερβαίνει τους 36 μήνες από την ημερομηνία λήψης της ατομικής απόφασης για χορήγηση στήριξης.

7. Γεωργός κατά κύρια απασχόληση

α. Φυσικό πρόσωπο

Το φυσικό πρόσωπο νοείται ότι έχει την ιδιότητα του κατά κύρια απασχόληση γεωργού, εφόσον αντλεί τουλάχιστον το 50% του ατομικού του εισοδήματος από γεωργικές δραστηριότητες που ασκούνται στα όρια της γεωργικής του εκμετάλλευσης και αφιερώνει ετησίως για δραστηριότητες εκτός της εκμετάλλευσης λιγότερο από το ήμισυ (50%) του συνολικού χρόνου απασχόλησής του.

Για τη σύγκριση των εισοδημάτων λαμβάνονται υπόψη τα εξωγεωργικά εισοδήματα που προκύπτουν από τα στοιχεία των φορολογικών δηλώσεων των τριών τελευταίων διαθέσιμων ετών, τα οποία συγκρίνονται με το Γεωργικό Εισόδημα της εκμετάλλευσης όπως αυτό προκύπτει από το Τεχνικό Δελτίο ή την Ειδική Μελέτη. Ενδεικτικά με βάση τον ανωτέρω ορισμό, δεν μπορούν να θεωρηθούν κατά κύρια απασχόληση γεωργοί οι ακόλουθες κατηγορίες προσώπων:

- Οι μόνιμοι ή με σύμβαση υπάλληλοι του Δημοσίου, Ν.Π.Δ.Δ., Ν.Π.Ι.Δ., Στρατιωτικοί, ιδιωτικοί υπάλληλοι, ελεύθεροι επαγγελματίες, ιδιοκτήτες επιχείρησης κλπ. Οι εποχιακοί υπάλληλοι και οι ορισμένου χρόνου εξετάζονται (ημερομίσθια, μισθός, περίοδος και διάρκεια σύμβασης κλπ) ανά περίπτωση. Επιτρέπεται η περιστασιακή απασχόληση σε χρόνο που το είδος της καλλιέργειας ή ο κλάδος της παραγωγής το επιτρέπει.

- Οι άμεσα συνταξιοδοτούμενοι από οποιοδήποτε ταμείο του εσωτερικού ή εξωτερικού.

- Οι σπουδάστριες - σπουδαστές και φοιτήτριες- φοιτητές για το διάστημα μέχρι την ολοκλήρωση των σπουδών τους και κτήση του σχετικού τίτλου σπουδών.

- Όσοι εκτίουν ποινές φυλάκισης.

- Όσοι απασχολούνται εκτός εκμετάλλευσης πάνω από το 50% του συνολικού χρόνου απασχόλησης.

β. Νομικό Πρόσωπο

Το νομικό πρόσωπο νοείται ότι έχει την ιδιότητα του κατά κύρια απασχόληση γεωργού, εφόσον συντρέχουν οι ακόλουθες προϋποθέσεις:

- Είναι κάτοχος γεωργικής εκμετάλλευσης με νομική προσωπικότητα από την άσκηση των δραστηριοτήτων της οποίας αντλεί το 50% των συνολικών εισοδημάτων.
- Η πλειοψηφία του μετοχικού – εταιρικού κεφαλαίου ανήκει σε κατά κύρια απασχόληση γεωργούς.
- Τουλάχιστον τα 2/3 των μελών που την απαρτίζουν είναι κατά κύρια απασχόληση γεωργοί με την έννοια της παραγράφου 7α.

γ. Συνεργαζόμενη εκμετάλλευση.

Η συνεργαζόμενη εκμετάλλευση μπορεί να χαρακτηριστεί ότι έχει την ιδιότητα του κατά κύρια απασχόληση γεωργού, εφόσον συντρέχουν οι ακόλουθες προϋποθέσεις:

- Έχει ως στόχο την πραγματοποίηση συνολικών επενδύσεων στη γεωργία και την από κοινού χρήση των μέσων παραγωγής.

9. Μονάδα Ανθρώπινης Εργασίας

Για τη μέτρηση της εργασίας χρησιμοποιείται η Μονάδα Ανθρώπινης Εργασίας (ΜΑΕ) που ορίζεται ως ακολούθως:

Ως ΜΑΕ θεωρείται η εργασία που προσφέρεται υπό καθεστώς πλήρους απασχόλησης, από φυσικό πρόσωπο κατά τη διάρκεια ενός ημερολογιακού έτους σε όλους τους τομείς της οικονομίας και αντιστοιχεί με απασχόληση 1.750 ωρών.

Υπό την έννοια αυτή τα πρόσωπα που έχουν μόνιμη εξωγεωργική απασχόληση, εξηρημένη ή μη, δεν μπορούν, ανεξαρτήτως πραγματικού γεγονότος, να θεωρηθούν ότι προσφέρουν εργασία στη γεωργική τους εκμετάλλευση. Τέτοιες περιπτώσεις μπορεί να είναι υπάλληλοι, υπάλληλοι Ν.Π.Δ.Δ., Ν.Π.Ι.Δ., επαγγελματίες κλπ.

Υπολογισμός ΜΑΕ για την κανονική λειτουργία των εκμεταλλεύσεων:

Ως εκμετάλλευση απαιτήσεων σε εργασία μία (1) ΜΑΕ θεωρείται η μετρημένη σε ώρες εργασία που πρέπει να προσφερθεί κατά τη διάρκεια ενός ημερολογιακού έτους υπό καθεστώς πλήρους απασχόλησης από φυσικό

πρόσωπο στη γεωργική εκμετάλλευση και αντιστοιχεί σε απασχόληση 1.750 ωρών.

Ο υπολογισμός των απαιτούμενων ΜΑΕ για την κανονική λειτουργία της εκμετάλλευσης εκτελείται με βάση τα μεγέθη της και τους αντίστοιχους δείκτες που εκδίδονται για το σκοπό αυτό και ισχύουν για το σύνολο των περιοχών εφαρμογής του Προγράμματος.

Οι δείκτες υπολογισμού ωρών εργασίας ανά στρέμμα καλλιέργειας ή ανά κεφαλή ζώου εκτροφής προσδιορίζονται σε επίπεδο χώρας με απόφαση του Υπουργού Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων.

15. Ακαθάριστη πρόσοδος εκμετάλλευσης

Είναι το άθροισμα των ακαθάριστων προσόδων όλων των τελικών προϊόντων εκμετάλλευσης σε συγκεκριμένο οικονομικό έτος. Περιλαμβάνει την αύξηση της αξίας του φυτικού κεφαλαίου από την παραγωγική δραστηριότητα καθώς και τη μεταβολή της αξίας ζωικού κεφαλαίου (και λόγω μεταβολής των τιμών). Από το παραπάνω άθροισμα αφαιρούνται τυχόν επιβαρύνσεις της εκμετάλλευσης λόγω σχετικών φόρων και τελών (πχ ΦΠΑ, φόροι εγγείου κεφαλαίου κλπ).

16. Ακαθάριστη πρόσοδος προϊόντος

Αποτελείται από την αξία του προϊόντος κατά το μέρος που πωλήθηκε, που αυτοκαταναλώθηκε, που ιδιοχρησιμοποιήθηκε, που παρέμεινε στην αποθήκη της εκμετάλλευσης στο τέλος του συγκεκριμένου οικονομικού έτους, καθώς και από το σύνολο των επιδοτήσεων και αποζημιώσεων που εισέπραξε ο παραγωγός, για την παραγωγή του συγκεκριμένου προϊόντος.(ΥΠΑΑΤ,2008)

3.3: Υπηρεσίες και φορείς διαχείρισης του Μέτρου 112

1. Αρμόδιες Υπηρεσίες για τη Διαχείριση, Συντονισμό και Παρακολούθηση της Εφαρμογής του Μέτρου 112 του Π.Α.Α. 2007-2013, κατά ορθολογικό τρόπο, είναι οι οριζόμενες από το άρθρο 5 παραγρ. 7 και το άρθρο 36 του Νόμου 3614/2007.

2. Η Ειδική Υπηρεσία Διαχείρισης του Προγράμματος Αγροτικής Ανάπτυξης με την εκχώρηση σε εξουσιοδοτημένους Ενδιάμεσους Φορείς Διαχείρισης (Ε.Φ.Δ.), εγκρίνει τις πράξεις χρηματοδότησης του μέτρου 112, εντάσσει αυτές στο Π.Α.Α. 2007- 2013 και παρακολουθεί και ελέγχει την εφαρμογή τους. Ενδιάμεσοι Φορείς Διαχείρισης ορίζονται οι Ενδιάμεσες Διαχειριστικές Αρχές των Περιφερειών.

3. Φορείς Εφαρμογής του Μέτρου είναι οι Δ/σεις Γεωργικής Ανάπτυξης των Περιφερειών του Κράτους, συνεπικουρούμενες από τις Δ/σεις Αγροτικής Ανάπτυξης των Ν.Α.

4. Οργανισμός Πληρωμής είναι ο Ο.Π.Ε.Κ.Ε.Π.Ε., ο οποίος έχει τη συνολική ευθύνη επεξεργασίας των αιτήσεων πληρωμής των δικαιούχων και της καταβολής των ενισχύσεων.

5. Αρμόδιοι φορείς για την πραγματοποίηση διοικητικών και επιτόπιων ελέγχων είναι:

- Ο Ο.Π.Ε.Κ.Ε.Π.Ε.
- Οι Φορείς Εφαρμογής του Μέτρου
- Οι Ν.Α. – Δ/σεις Αγροτικής Ανάπτυξης / Γεωργίας
- Η Ειδική Υπηρεσία Συγχρηματοδοτούμενων Μέτρων και Πράξεων Αγροτικής Ανάπτυξης.

• Οι αρμόδιοι Φορείς του Νόμου 3614/2007 για τη Διαχείριση, Έλεγχο και Εφαρμογή Αναπτυξιακών Παρεμβάσεων για την προγραμματική περίοδο 2007-2013 (Ειδική Υπηρεσία Διαχείρισης του Π.Α.Α., Ε.Φ.Δ. κ.λπ.).

6. Οι Δ/σεις Αγροτικής Ανάπτυξης / Γεωργίας των Νομαρχιακών Αυτοδιοικήσεων πέραν των κατά νόμο αρμοδιοτήτων τους των σχετικών με το Μητρώο Αγροτών και Αγροτικών Εκμεταλλεύσεων, είναι υπεύθυνες για την παραλαβή των αιτήσεων

ενίσχυσης και πληρωμής του Μέτρου 112 του Π.Α.Α., καθώς και για την επίβλεψη της υλοποίησης των επιχειρηματικών σχεδίων των δικαιούχων.

7. Οι Δ/σεις Γεωργικής Ανάπτυξης των Περιφερειών είναι υπεύθυνες για την οργανωτική, τεχνική και γραμματειακή υποστήριξη των Γνωμοδοτικών Επιτροπών.(ΥΠΑΑΤ,2008)

3.4 Κριτήρια επιλεξιμότητας υποψηφίων και γεωργικών εκμεταλλεύσεων

- Κριτήρια επιλεξιμότητας υποψηφίων

1. Δικαίωμα υποβολής αίτησης ενίσχυσης στο Μέτρο έχουν φυσικά πρόσωπα, μόνιμοι κάτοικοι της Ελληνικής Επικράτειας, εγγεγραμμένοι στο Ολοκληρωμένο Σύστημα Διαχείρισης και Ελέγχου, που εγκαταστάθηκαν για πρώτη φορά ως αρχηγοί γεωργικής εκμετάλλευσης, κατά το δεκατετράμηνο που προηγείται της καταληκτικής ημερομηνίας υποβολής της αίτησης ενίσχυσης, εφόσον στο πρόσωπό τους, κατά την ημερομηνία υποβολής της αίτησης ενίσχυσης, πληρούνται αθροιστικά και οι ακόλουθες προϋποθέσεις:

α) Έχουν συμπληρώσει το 18ο έτος της ηλικίας τους, έχουν πλήρη δικαιοπρακτική ικανότητα και φερεγγυότητα σύμφωνα με τις διατάξεις του Αστικού Κώδικα και δεν έχουν συμπληρώσει το 40ο έτος της ηλικίας τους. Η ηλικία υπολογίζεται με βάση τη διαφορά μεταξύ της ημερομηνίας υποβολής της αίτησης για τη χορήγηση ενίσχυσης και της ημερομηνίας γέννησης.

β) Είναι μόνιμοι κάτοικοι:

i. Ορεινού ή μειονεκτικού Δημοτικού ή Κοινοτικού Διαμερίσματος και Οικισμού.

ii. Δημοτικού ή Κοινοτικού Διαμερίσματος κανονικής περιοχής με πραγματικό πληθυσμό έως 100.000 κατοίκους.

iii. Ειδικά για την Περιφέρεια Αττικής, οι περιοχές εφαρμογής του προγράμματος είναι οι αναφερόμενες στο Παράρτημα IV της παρούσας καθώς και οι περιοχές της τέως επαρχίας Τροιζηνίας και των νήσων Κυθήρων, Αντικυθήρων, Πόρου, Σπετσών και Ύδρας.

Κατά την εφαρμογή του Μέρου, ο πραγματικός πληθυσμός λαμβάνεται υπόψη σε επίπεδο Δημοτικού ή Κοινοτικού Διαμερίσματος και προσδιορίζεται από την τελευταία επικυρωμένη γενική απογραφή πληθυσμού της Εθνικής Στατιστικής Υπηρεσίας της Ελλάδος.

γ) Η γεωργική τους εκμετάλλευση έχει ελάχιστο μέγεθος απαιτήσεων σε εργασία 0,5 ΜΑΕ και πληροί τις λοιπές προϋποθέσεις του άρθρου 6 της παρούσας.

δ) Διαθέτουν επαρκή επαγγελματική ικανότητα ή αναλαμβάνουν τη δέσμευση να την αποκτήσουν εντός 36 μηνών από την ημερομηνία λήψης της ατομικής απόφασης έγκρισης.

ε) Υποβάλλουν Επιχειρηματικό Σχέδιο, σύμφωνα με τα οριζόμενα στο άρθρο 7, μέγιστης χρονικής διάρκειας πέντε ετών με δεσμευτικούς στόχους και ενδιάμεσες χρονικές προθεσμίες, όπως αναλυτικότερα προσδιορίζονται στο άρθρο 8, για την ανάπτυξη των γεωργικών δραστηριοτήτων τους, καθώς και για τη διαρθρωτική προσαρμογή της εκμετάλλευσής τους, αλλά και για την απόκτηση ή συμπλήρωση επαρκούς επαγγελματικής ικανότητας, εφόσον απαιτούνται.

στ) Αναλαμβάνουν τις συμβατικές δεκαετείς μακροχρόνιες υποχρεώσεις του Άρθρου 9.

ζ) Δεν εμπίπτουν στις κατηγορίες μη επιλέξιμων υποψηφίων του Άρθρου 10 της παρούσας

2. Ο όρος της πρώτης φοράς για την εγκατάσταση του υποψηφίου ως αρχηγού γεωργικής εκμετάλλευσης, προκειμένου να τύχει των ενισχύσεων του Μέτρου, εκπληρώνεται εφόσον το χρονικό διάστημα που μεσολαβεί μεταξύ της ημερομηνίας πρώτης εγκατάστασης στη γεωργική εκμετάλλευση και της λήψης της απόφασης έγκρισης δεν υπερβαίνει τους δεκαοκτώ (18) μήνες.

3. Κατά τις προσκλήσεις υποβολής αιτήσεων ενίσχυσης του Μέτρου είναι δυνατόν με τη σχετική απόφαση του Υπουργού Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων να εξαιρούνται προσωρινά της υποχρέωσης προηγούμενης εγγραφής στο ΟΣΔΕ κατηγορίες υποψηφίων. Με την ίδια απόφαση καθορίζονται ισοδύναμες προϋποθέσεις και τα σχετικά δικαιολογητικά και αποδεικτικά στοιχεία για την τεκμηρίωση των προϋποθέσεων πρώτης εγκατάστασης των εν λόγω υποψηφίων ως αρχηγών γεωργικών εκμεταλλεύσεων μεγέθους απαιτήσεων σε εργασία μεγαλύτερου ή ίσου της 0,5 MAE.

- Κριτήρια επιλεξιμότητας υποψηφίων και γεωργικών εκμεταλλεύσεων

1. Η γεωργική εκμετάλλευση του υποψηφίου προς ένταξη στο καθεστώς ενισχύσεων πρέπει να βρίσκεται στην ευρύτερη περιοχή του τόπου της μόνιμης κατοικίας του και να έχει μέγεθος τυπικών απαιτήσεων σε εργασία τουλάχιστον μισή (0,5) ΜΑΕ. Εκμεταλλεύσεις ή τμήματα εκμεταλλεύσεων που δεν βρίσκονται στην ευρύτερη περιοχή του τόπου μόνιμης κατοικίας των υποψηφίων δεν γίνονται αποδεκτά για τους σκοπούς του προγράμματος.

2. Τα αγροτεμάχια της εκμετάλλευσης πρέπει να είναι:

α) Ιδιόκτητα ή μισθωμένα ή συνδυασμός τους β) Μεγαλύτερα ή ίσα της ελάχιστης έκτασης κατά τύπο αγροτεμαχίου που είναι επιλέξιμη στα καθεστώτα της ενιαίας ενίσχυσης και σε κάθε άλλη περίπτωση μεγαλύτερα ή ίσα των 1.000 τετραγωνικών μέτρων (1 στρέμμα), με εξαίρεση τα νησιά του Αιγαίου Πελάγους (πλην των νήσων Κρήτης και Ευβοίας) στα οποία είναι δυνατόν να γίνουν αποδεκτά και μικρότερα αγροτεμάχια.

3. Το ζωικό και μελισσοκομικό κεφάλαιο της εκμετάλλευσης πρέπει να είναι ιδιόκτητο και καταγεγραμμένο στα μητρώα και βιβλιάρια του Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων.

4. Με την επιφύλαξη της παραγράφου 3 του Άρθρου 5, το σύνολο της εκμετάλλευσης έχει περιληφθεί για πρώτη φορά σε Ενιαία Δήλωση Εκμετάλλευσης στον ΟΠΕΚΕΠΕ κατά το έτος υποβολής της αίτησης ή και κατά το προηγούμενο έτος και το χρονικό διάστημα που μεσολαβεί μεταξύ της πρώτης ενιαίας δήλωσης εκμετάλλευσης και της καταληκτικής ημερομηνίας υποβολής της αίτησης προς ένταξη δεν υπερβαίνει, σε κάθε περίπτωση, τους 14 μήνες ή άλλο χρονικό όριο που θα καθορίζει η πρόσκληση εκδήλωσης ενδιαφέροντος του Μέτρου.

5. Για τους σκοπούς της εφαρμογής του μέτρου ως προς την ιδιοκτησία και αρχηγία οικογενειακών εκμεταλλεύσεων ισχύουν επιπλέον τα ακόλουθα:

α) η ιδιοκτησία στα πλαίσια της οικογένειας θεωρείται ότι υφίσταται στο πρόσωπο και των δύο συζύγων, ανεξαρτήτως πραγματικού γεγονότος και ως εκ τούτου δεν απαιτούνται μισθώσεις μεταξύ των συζύγων. β) μόνο ένας εκ των συζύγων μπορεί να θεωρηθεί ως αρχηγός της οικογενειακής εκμετάλλευσης. Μεταβίβαση της αρχηγίας γεωργικής εκμετάλλευσης, μεγέθους σε εργασία 0,5 ΜΑΕ και άνω, μεταξύ συζύγων δεν γίνεται αποδεκτή για την ένταξη στο Μέτρο «Εγκατάσταση Νέων Γεωργών». γ) Το σύνολο της εκμετάλλευσης του υποψηφίου πρέπει να έχει περιληφθεί στην Ενιαία Δήλωση Εκμετάλλευσης που έχει υποβάλει στον ΟΠΕΚΕΠΕ ο αρχηγός της και η/ο σύζυγός του/της.

6. Ειδικότερες προϋποθέσεις και περιορισμοί επιλεξιμότητας γεωργικών εκμεταλλεύσεων που αφορούν είδη καλλιεργειών και εκτροφών ή τύπους εκμεταλλεύσεων είναι δυνατόν να καθορίζονται με απόφαση του Υπουργού Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων.(ΥΠΑΑΤ,2008)

3.5 Συμβατικές μακροχρόνιες υποχρεώσεις δικαιούχων

1. Κάθε υποψήφιος που θα κριθεί δικαιούχος του καθεστώτος ενισχύσεων εγκατάστασης Νέων Γεωργών αναλαμβάνει την υποχρέωση για διάστημα τουλάχιστον 10 ετών από την ημερομηνία ένταξής του να τηρεί τους όρους που περιέχονται στην απόφαση έγκρισης πράξης και ιδίως:

α) Να υποβάλλει κατ' έτος στον ΟΠΕΚΕΠΕ Ενιαία Δήλωση Εκμετάλλευσης και να τηρεί τις λοιπές υποχρεώσεις των αρχηγών γεωργικών

εκμεταλλεύσεων σε σχέση με το ΟΣΔΕ και τα Μητρώα του Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων, όπως αυτές ισχύουν κάθε φορά

β) Να τηρεί τουλάχιστον απλοποιημένη λογιστική για την παρακολούθηση των παραγωγικών και οικονομικών στοιχείων της εκμετάλλευσής του από την ημερομηνία έκδοσης της απόφασης έγκρισης.

γ) Να παραμείνει στον τόπο της μόνιμης κατοικίας του.

δ) Να υποβάλλει κατ' έτος στην αρμόδια ΔΟΥ φορολογική δήλωση

ε) Να υποβάλλει κατ' έτος στη Δ/ση Αγροτικής Ανάπτυξης της οικείας Ν.Α. τα δικαιολογητικά που θα ζητούνται για την πιστοποίηση της τήρησης των

συμβατικών μακροχρόνιων υποχρεώσεων (Ενιαία Δήλωση Εκμετάλλευσης, φορολογικές δηλώσεις και εκκαθαριστικά, ΟΓΑ, βεβαίωση μόνιμης κατοικίας κ.λπ).

στ) Να δέχεται και να διευκολύνει τους ελέγχους που πραγματοποιούν Εθνικά και Κοινοτικά Όργανα, για τη διαπίστωση της τήρησης της εθνικής και κοινοτικής νομοθεσίας.

ζ) Να διατηρήσει τουλάχιστον το επίπεδο εισοδήματος της εκμετάλλευσής του, για το οποίο ενισχύθηκε, από την ημερομηνία επίτευξης του δεσμευτικού στόχου.

η) Να διατηρήσει τουλάχιστον την ιδιότητα του μερικής απασχόλησης γεωργού και αρχηγού της εκμετάλλευσης, δηλαδή να αντλεί τουλάχιστον το 25% του εισοδήματός του από γεωργικές δραστηριότητες και παράλληλα να μην αφιερώνει για δραστηριότητες εκτός της εκμετάλλευσης του χρόνο μεγαλύτερο του 50% της συνολικής του απασχόλησης, από το πέρας της ανώτατης προθεσμίας ή της ανώτατης ημερομηνίας επίτευξης των δεσμευτικών στόχων.

θ) Να μην εμπλακεί σε ενέργειες που έχουν σχέση με κατοχή, εμπορία, διάθεση ναρκωτικών ουσιών, ζωοκλοπή, καταστροφή του περιβάλλοντος και απάτη εις βάρος του Δημοσίου.(ΥΠΑΑΤ,2008)

3.6 Μη επιλέξιμοι υποψήφιοι

1. Δεν είναι επιλέξιμοι ως υποψήφιοι για ένταξη στο καθεστώς και δεν δύνανται να κριθούν δικαιούχοι ενίσχυσης οι κάτωθι:

α) Τα νομικά πρόσωπα

β) Τα φυσικά πρόσωπα που έχουν ασκήσει γεωργική δραστηριότητα στο όνομά τους ή για λογαριασμό τους ως ιδιοκτήτες ή αρχηγοί γεωργικών εκμεταλλεύσεων στο παρελθόν ή είχαν τον έλεγχο καθ' οιονδήποτε τρόπο (μέτοχοι, εταίροι, διαχειριστές, μέλη του διοικητικού συμβουλίου, νόμιμοι εκπρόσωποι, κ.λπ.) νομικού προσώπου που ασκούσε ή εξακολουθεί να ασκεί γεωργική δραστηριότητα κατά τα 5 έτη που προηγούνται της έναρξης της γεωργικής δραστηριότητας

γ) Οι μόνιμοι ή με σύμβαση υπάλληλοι του Δημοσίου, Ν.Π.Δ.Δ., Ν.Π.Ι.Δ., οι στρατιωτικοί, οι ιδιωτικοί υπάλληλοι, οι ελεύθεροι επαγγελματίες, οι

ιδιοκτήτες επιχειρήσεων κλπ. Οι εποχιακοί υπάλληλοι και οι υπάλληλοι ορισμένου χρόνου εξετάζονται ανά περίπτωση (ημερομίσθια, μισθός, περίοδος και διάρκεια σύμβασης κλπ). Η περιστασιακή απασχόληση δύναται να γίνει αποδεκτή εφόσον πραγματοποιείται σε χρόνο που το είδος της καλλιέργειας ή ο κλάδος της παραγωγής το επιτρέπει.

δ) Όσοι λαμβάνουν επιδόματα αναπηρίας με ποσοστό αναπηρίας ίσο ή μεγαλύτερο του 67%.

ε) Όσοι έχουν συνολικό οικογενειακό εισόδημα (υποψηφίου, συζύγου και ανηλίκων τέκνων από όλες τις πηγές) μεγαλύτερο από το 150% του εισοδήματος αναφοράς, όπως αυτό ισχύει κάθε φορά. Το συνολικό οικογενειακό εισόδημα υπολογίζεται ως ο μέσος όρος των συνολικών οικογενειακών εισοδημάτων των διαθέσιμων δηλώσεων φορολογίας εισοδήματος των τριών τελευταίων ετών, αφαιρούμενων των εισοδημάτων που αντιστοιχούν σε επάγγελμα, απασχόληση ή πηγή που επίσημα έχει διακοπεί και δεν υφίσταται στο εξεταζόμενο έτος.

στ) Όσοι έχουν ατομικό εξωγεωργικό εισόδημα μεγαλύτερο από το 100% του εισοδήματος αναφοράς, όπως αυτό ισχύει κάθε φορά. Το ατομικό εξωγεωργικό εισόδημα υπολογίζεται ως ο μέσος όρος των εξωγεωργικών εισοδημάτων όπως προκύπτουν από τις φορολογικές δηλώσεις των τριών τελευταίων ετών, αφαιρούμενων των εισοδημάτων που αντιστοιχούν σε επάγγελμα, απασχόληση ή πηγή που επίσημα έχει διακοπεί και δεν υφίσταται στο εξεταζόμενο έτος.

ζ) Όσοι εκ των οποίων ο/η σύζυγος είναι είτε κατά κύρια απασχόληση γεωργός, είτε είναι αρχηγός γεωργικής εκμετάλλευσης μεγέθους απαιτήσεων σε εργασία τουλάχιστον 0,5 MAE την οποία λειτουργούσε, ή λάμβανε ενισχύσεις που χορηγούνται σε αρχηγούς γεωργικών εκμεταλλεύσεων δυναμικότητας σε εργασία τουλάχιστον 0,5 MAE κατά τα προηγούμενα έτη.

η) Οι άμεσα συνταξιοδοτούμενοι από οποιοδήποτε ταμείο του εσωτερικού ή εξωτερικού.

θ) Οι σπουδάστριες- σπουδαστές και φοιτήτριες- φοιτητές από την έναρξη της φοίτησης έως τη συμπλήρωση του αριθμού των προβλεπόμενων ετών φοίτησης για κάθε σχολή.

ι) Όσοι εκτίουν ποινές φυλάκισης ή εκκρεμεί εις βάρος τους δίωξη για καλλιέργεια, κατοχή, εμπορία, διάθεση ναρκωτικών ουσιών, ζωοκλοπή,

καταστροφή του περιβάλλοντος και απάτη σε βάρος του Δημοσίου ή δεν έχει παρέλθει τριετία από την έκτιση της οποιασδήποτε ποινής για τα αδικήματα αυτά.

ια) όσοι δεν αποδέχονται τη διασταύρωση των δηλούμενων στοιχείων με τα επίσημα στοιχεία του Κράτους και λοιπών Δημόσιων Υπηρεσιών, ιδιαίτερος δε με τα στοιχεία του Ολοκληρωμένου Συστήματος Διαχείρισης και Ελέγχου και των λοιπών μητρώων του Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων, του TAXIS, των ασφαλιστικών οργανισμών, του Εθνικού Δημοτολογίου, του Εθνικού Κτηματολογίου, των οργανισμών κοινής ωφέλειας κλπ.

ιβ) όσοι έχουν τύχει απόφασης ένταξης ή/και λάβει ενισχύσεις πρώτης εγκατάστασης και επενδύσεων στις γεωργικές εκμεταλλεύσεις οποτεδήποτε στο παρελθόν.

ιγ) όσοι δηλώνουν στην αίτηση ενίσχυσης – φάκελο υποψηφιότητας ψευδή ή αναληθή στοιχεία.

ιδ) όσοι δεν προσκομίζουν με την αίτηση ενίσχυσης – φάκελο υποψηφιότητας τα απαιτούμενα δικαιολογητικά όπως αυτά ορίζονται από την Προκήρυξη του Μέτρου. (ΥΠΑΑΤ,2008)

3.7 Οικονομική ενίσχυση

Η οικονομική ενίσχυση της πρώτης εγκατάστασης νέων γεωργών χορηγείται με τη μορφή κεφαλαίου και καταβάλλεται σε τρεις δόσεις.

Το ανώτατο ύψος της παρεχόμενης ενίσχυσης διαφοροποιείται ανάλογα με την περιοχή του τόπου της μόνιμης κατοικίας του δικαιούχου και ανέρχεται, κατά κατηγορία περιοχής, στα ακόλουθα ποσά:

(α) Ορεινές περιοχές μέχρι 40.000€

(β) Μειονεκτικές περιοχές μέχρι 35.000€

(γ) Λοιπές περιοχές μέχρι 30.000€ Οι οικισμοί λαμβάνονται υπόψη ως προς την κατηγορία της περιοχής.

Για τον υπολογισμό του ύψους της ενίσχυσης λαμβάνεται υπόψη συνδυασμός των ακόλουθων παραμετρικών κριτηρίων:

α) Κατηγορία περιοχής τόπου μόνιμης κατοικίας (Δημοτικό / Κοινοτικό Διαμέρισμα / Οικισμός: ορεινών, μειονεκτικών και λοιπών περιοχών).

β) Προσανατολισμός παραγωγής (κατεύθυνση) της εκμετάλλευσης κατά την ολοκλήρωση του Επιχειρηματικού Σχεδίου (κτηνοτροφική, φυτική, μικτή – μελισσοκομία).

γ) Επίπεδο εισοδήματος της εκμετάλλευσης ως ποσοστό επί του εισοδήματος αναφοράς, όπως αυτό ισχύει κάθε φορά, κατά την ολοκλήρωση του Επιχειρηματικού Σχεδίου. (ΥΠΑΑΤ,2008)

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4: ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΚΑΙ ΑΓΡΟΤΙΚΗ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ ΤΟΥ ΝΟΜΟΥ ΜΑΓΝΗΣΙΑΣ

4.1 Τα κύρια χαρακτηριστικά του Νομού Μαγνησίας

Ο Νομός Μαγνησίας βρίσκεται στο ανατολικό τμήμα της Θεσσαλίας και έχει πληθυσμό 206.995 κατοίκους (2001). Αποτελεί το 1,89% του πληθυσμού της Ελλάδας, καταλαμβάνοντας την 8η θέση μεταξύ των νομών της χώρας. Επίσης, αποτελεί το 27,45% του πληθυσμού της Θεσσαλίας και καταλαμβάνει τη 2η θέση μεταξύ των Θεσσαλικών νομών με βάση το πληθυσμιακό μέγεθος. Η γεωγραφική του θέση και η μορφολογία του συνθέτουν ένα ιδιαίτερο οικιστικό, φυσικό και παραγωγικό περιβάλλον με την παρουσία του Πηλίου, του Παγασητικού Κόλπου και των Βορείων Σποράδων.

Συγκρινόμενος με τους υπόλοιπους νομούς της Θεσσαλίας, ο νομός Μαγνησίας έχει την μεγαλύτερη πληθυσμιακή πυκνότητα, το μεγαλύτερο ποσοστό αστικού πληθυσμού, το μικρότερο ποσοστό αγροτικού πληθυσμού και τους υψηλότερους ρυθμούς πληθυσμιακής αύξησης τις τελευταίες δεκαετίες.

Πίνακας 4. 1: Δημογραφικά χαρακτηριστικά

Γεωγραφική Ενότητα	Πληθυσμός		Ποσοστό συμμετοχής στο πληθυσμό της Χώρας		Πυκνότητα		Ποσοστό μεταβολής πληθυσμού		Ποσοστό μεταβολής πληθυσμού		Ποσοστό αστικού πληθυσμού		Ποσοστό αγροτικού πληθυσμού	
	2001	2001	2001	2001	1961-2001	1991-2001	2001	2001	2001	2001	2001	2001		
Ελλάδα	10.964.020	100	83,08	30,7	6,8	72,8	27,2							
Θεσσαλία	753.888	6,88	53,71	8	8,4	7	2,6	13	60,6	3	39,4	11		
Μαγνησία	206.995	1,89	78,53	9	27,6	10	4,3	29	73,2	4	26,8	48		
Λάρισα	279.305	2,55	51,91	23	17,5	12	3,2	39	68	5	32	47		
Τρίκαλα	138.047	1,26	40,79	37	-3,3	32	-0,6	47	48,6	28	51,4	24		
Καρδίτσα	129.541	1,18	49,14	27	-15,1	42	2,1	44	37,5	38	62,5	14		

Πηγή: ΕΣΥΕ, Allmedia, 2004

Όσον αφορά στα χαρακτηριστικά του πληθυσμού του Νομού, διαπιστώνεται ότι η Μαγνησία (Πίνακας 4.1.1) έχει ελαφρά υψηλότερο ποσοστό αστικού πληθυσμού (73,2%) από τη χώρα (73%) και σημαντικά υψηλότερο από την Περιφέρεια Θεσσαλίας (60,6%). Τέλος, έχει ελαφρά χαμηλότερο ποσοστό αγροτικού πληθυσμού (26,8%) σε σχέση με τη χώρα (27,2%) και σημαντικά χαμηλότερο σε σχέση με τη Θεσσαλία (39,4%).

Αποτελεί δηλαδή ο Νομός την περισσότερο αστικοποιημένη υποενοότητα μιας Περιφέρειας όπου ο αγροτικός τομέας κατέχει τον πιο κυρίαρχο ρόλο σε σχέση με τις άλλες ελληνικές Περιφέρειες.

➤ Δείκτης γήρανσης

Ο δείκτης γήρανσης (Δ. Γ.):

$$\Delta. \Gamma = \frac{\text{Πληθυσμός 65 ετών και άνω}}{\text{Συνολικός πληθυσμός}} \times 100$$

Ο δείκτης γήρανσης στο Νομό Μαγνησίας ήταν 14 το έτος 1991 και 17 το έτος 2001 και βρίσκεται στο μέσο όρο της χώρας, που ήταν 14 το έτος 1991 και 17 το έτος 2001 Διαχρονικά αυξάνεται όπως άλλωστε και στη χώρα. Είναι δεύτερος στην κατάταξη μετά την Λάρισα και καλύτερος από ό,τι στους άλλους νομούς της περιφέρειας Θεσσαλίας. Εμφανίζει ορισμένες διακυμάνσεις σε επίπεδο Δήμων, είναι καλύτερος από τον μέσο όρο στους Δήμους Πορταριάς, Σκιάθου και Αλοννήσου και χειρότερος σε ορισμένους άλλους όπως στις Κοινότητες Ανάβρας και Κεραμιδίου και Τρικεριού και στους Δήμους Αργαλαστής, Πτελεού και Αφειτών.

Πίνακας 4.2: Δείκτης γήρανσης πληθυσμού - Νομού Μαγνησίας (1991-2001)

	Δείκτης Γήρανσης 1991	Δείκτης Γήρανσης 2001
ΣΥΝΟΛΟ ΧΩΡΑΣ	14	17
ΘΕΣΣΑΛΙΑ	14	18
ΝΟΜΟΣ ΚΑΡΔΙΤΣΗΣ	17	21
ΝΟΜΟΣ ΛΑΡΙΣΗΣ	13	16
ΝΟΜΟΣ ΜΑΓΝΗΣΙΑΣ	14	17
ΝΟΜΟΣ ΤΡΙΚΑΛΩΝ	15	20

Πηγή: ΕΣΥΕ 1991, 2001

➤ Δείκτης νεανικότητας

Ο δείκτης νεανικότητας (Δ. Ν.):

$$\Delta. \text{ N.} = \frac{\text{Πληθυσμός 0-14 ετών}}{\text{Συνολικός Πληθυσμός}} \times 100$$

Ο δείκτης νεανικότητας στο Νομό Μαγνησίας ήταν 20 το έτος 1991 και 15 το έτος 2001 και βρίσκεται στο μέσο όρο της χώρας που ήταν 19 το έτος 1991 και 15 το έτος 2001. Διαχρονικά ο δείκτης αυτός μειώνεται, όπως άλλωστε και στη χώρα. Βρίσκεται κάτω από αυτόν της περιφέρειας Θεσσαλίας. Η αναλογία των νέων προς το συνολικό πληθυσμό εμφανίζει ορισμένες διακυμάνσεις σε επίπεδο Δήμων, είναι καλύτερη στους Δήμους Αισωνίας και Νέας Ιωνίας και χειρότερη στις Κοινότητες Ανάβρας και Κεραμιδίου και Τρικεριού και στους Δήμους Πτελεού, Μηλεών, Σηπιάδας και Αφετών.(Στρατηγικό Σχέδιο Ανάπτυξης Μαγνησίας,2005)

Πίνακας 4.3: Δείκτης νεανικότητας πληθυσμού - Νομού Μαγνησίας (1991-2001)

	Δείκτης Νεανικότητας 1991	Δείκτης Νεανικότητας 2001
ΣΥΝΟΛΟ ΧΩΡΑΣ	19	15
ΘΕΣΣΑΛΙΑ	20	16
ΝΟΜΟΣ ΚΑΡΔΙΤΣΗΣ	20	15
ΝΟΜΟΣ ΛΑΡΙΣΗΣ	21	16
ΝΟΜΟΣ ΜΑΓΝΗΣΙΑΣ	20	15
ΝΟΜΟΣ ΤΡΙΚΑΛΩΝ	20	15

Πηγή: ΕΣΥΕ 1991, 2001

4.2 Επίπεδο εκπαίδευσης στο Νομό Μαγνησίας

Για την ποιοτικότερη ανάλυση του πληθυσμιακού δυναμικού του Νομού Μαγνησίας, απαραίτητη θεωρείται η εξέταση των εκπαιδευτικών χαρακτηριστικών των κατοίκων της περιοχής. Στον Πίνακα 4.1.2 παρουσιάζονται τα χαρακτηριστικά του πληθυσμού του Νομού Μαγνησίας σε σχέση με την ελληνική επικράτεια όσον αφορά στο επίπεδο εκπαίδευσης για

τα έτη 1991 και 2001. Το μεγαλύτερο ποσοστό καταλαμβάνουν οι απόφοιτοι στοιχειώδους εκπαίδευσης και ακολουθούν οι απόφοιτοι μέσης εκπαίδευσης και για τις δύο χρονολογίες της ανάλυσης.

Στην συνέχεια ακολουθεί η κατηγορία εκείνων που δεν τελείωσαν την στοιχειώδη εκπαίδευση και με μικρή διαφορά αυτή των αποφοίτων Γυμνασίου. Αξίζει να σημειωθεί ότι ακριβώς το ίδιο πρότυπο παρατηρείται και για την Ελλάδα τόσο το 1991 όσο και το 2001.

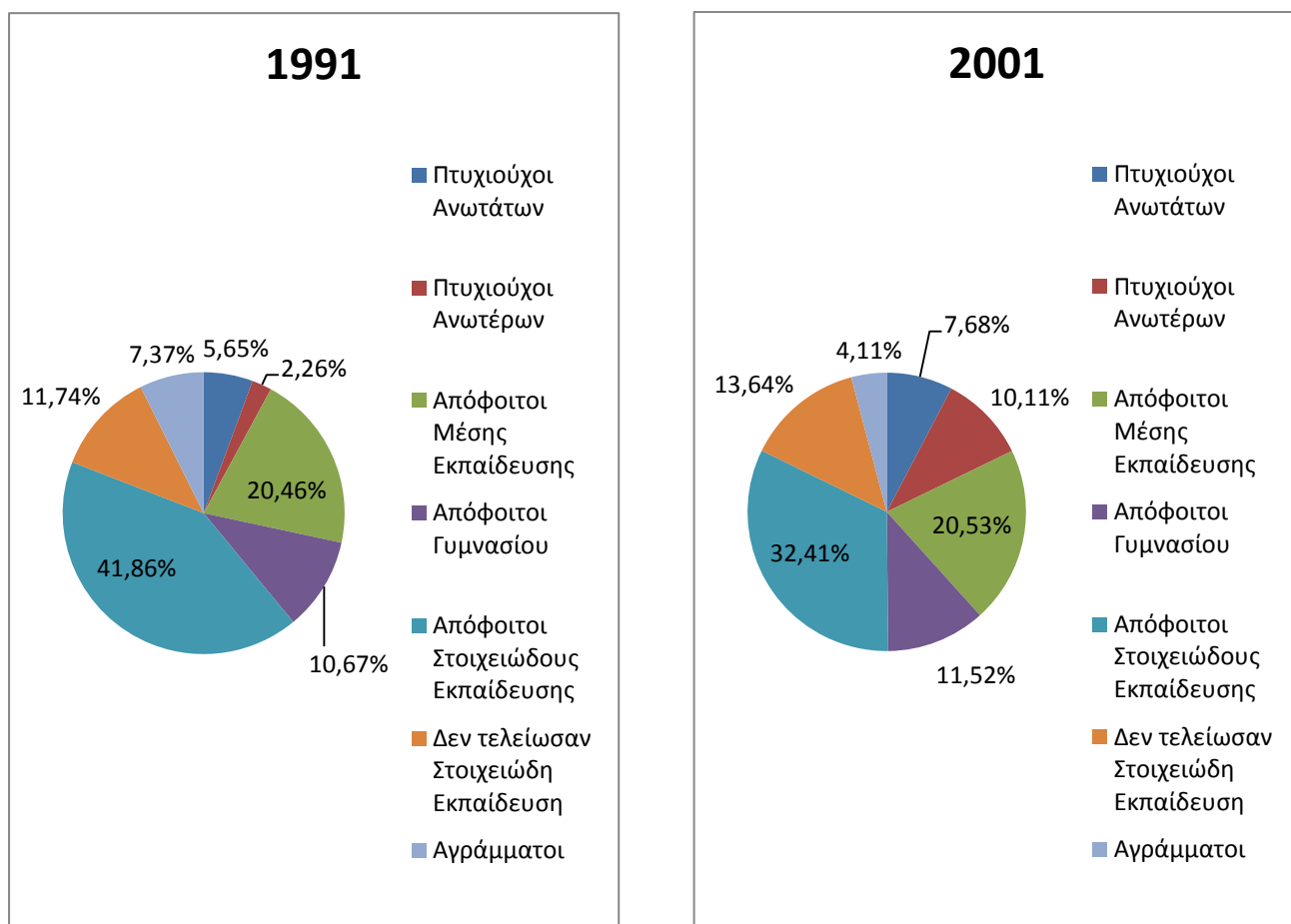
Η αύξηση που παρουσιάζει η Ελλάδα στους πτυχιούχους ανωτάτων αλλά και ανωτέρων σχολών (μεγαλύτερη η αύξηση στην περίπτωση αυτή) το 2001 φαίνεται να ακολουθείται και από την Μαγνησία με ανάλογες μεταβολές. Η συγκεκριμένη τάση είναι δυνατόν να συνδυαστεί και με την σημαντική μείωση, κατά 9% περίπου, της κατηγορίας των κατοίκων που είναι απόφοιτοι στοιχειώδους εκπαίδευσης και για τις δύο χωρικές ενότητες. Σχετικά με την κατηγορία των αγραμμάτων, το ποσοστό δείχνει να μειώνεται δραστικά τόσο για την Μαγνησία όσο και για την Ελλάδα, ωστόσο εντύπωση προκαλεί το γεγονός ότι και για τις δύο περιπτώσεις αυξάνεται το ποσοστό του πληθυσμού που δεν τελείωσαν την στοιχειώδη εκπαίδευση. Σε γενικά πλαίσια, διαπιστώνεται μια αναβάθμιση του εκπαιδευτικού επιπέδου του πληθυσμού του νομού Μαγνησίας, η οποία είναι περισσότερο έντονη στην κατηγορία των πτυχιούχων ανωτέρων σχολών. (Στρατηγικό Σχέδιο Ανάπτυξης Μαγνησίας, 2005)

Πίνακας 4.4: Επίπεδο εκπαίδευσης στο Νομό Μαγνησίας

	1991				2001			
	ΜΑΓΝΗΣΙΑ	(%)	ΕΛΛΑΔΑ	(%)	ΜΑΓΝΗΣΙΑ	(%)	ΕΛΛΑΔΑ	(%)
Πτυχιούχοι Ανωτάτων	9.843	5,65	600.952	6,65	14.837	7,68	927.429	9,01
Πτυχιούχοι Ανωτέρων	3.932	2,26	185.002	2,05	19.529	10,11	1.098.835	10,67
Απόφοιτοι Μέσης Εκπαίδευσης	35.651	20,46	2.118.244	23,43	39.669	20,53	2.300.727	22,34
Απόφοιτοι Γυμνασίου	18.592	10,67	973.618	10,77	22.253	11,52	1.159.432	11,26
Απόφοιτοι Στοιχειώδους Εκπαίδευσης	72.933	41,86	3.583.297	39,64	62.602	32,41	3.139.901	30,49
Δεν τελείωσαν Στοιχειώδη Εκπαίδευση	20.462	11,74	960.720	10,63	26.351	13,64	1.299.021	12,62
Αγράμματοι	12.838	7,37	617.646	6,83	7.938	4,11	371.453	3,61
Σύνολο	174.251	100,00	9.039.479	100,00	193.179	100,00	1.0296.798	100,00

Πηγή: ΕΣΥΕ, 2001

Πίνακας 4.5: Μεταβολή του επιπέδου εκπαίδευσης (1991-2001)

Πηγή: ΕΣΥΕ, 2001

4.3 Ο πρωτογενής τομέας στο Νομό Μαγνησίας

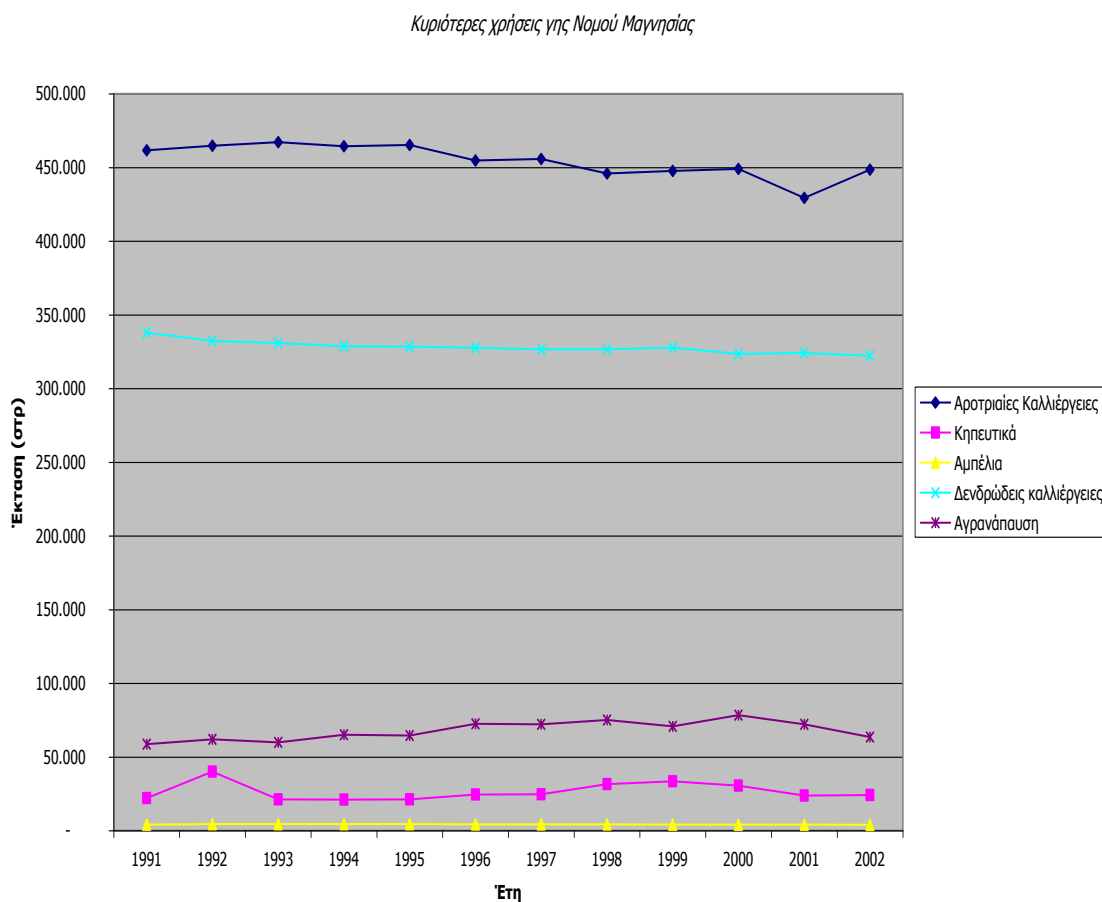
Ο πρωτογενής τομέας στο Νομό Μαγνησίας αποτελεί έναν από τους κυριότερους παράγοντες παραγωγής εισοδήματος και τον κυριότερο στη συντριπτική πλειοψηφία του υπαίθριου χώρου του νομού. Αντίθετα με τους άλλους νομούς της Περιφέρειας Θεσσαλίας, η Μαγνησία διαθέτει μια πολύ μεγάλη ποικιλία παραγωγικών δραστηριοτήτων τόσο στο χώρο της φυτικής, όσο και στο χώρο της ζωικής παραγωγής, καλύπτοντας σχεδόν το σύνολο των παραγόμενων αγροτικών προϊόντων που εμφανίζονται σε εθνικό επίπεδο.

Σημαντικό ρόλο στην εμφάνιση αυτού του παραγωγικού ανάγλυφου παίζει η γεωμορφολογία του νομού, αφού διαθέτει πεδινές περιοχές όπως ο κάμπος της Νέας Αγχιάλου, του Ριζομούλου, του Στεφανοβικείου, του Αλμυρού και της Σούρπης, ημιορεινές περιοχές όπως το Βελεστίνο και ο Πτελεός, ορεινούς όγκους, όπως της Όθρυος και του Πηλίου, καθώς και νησιωτικές περιοχές με

τα νησιά των Βορείων Σποράδων. Η μεγάλη αυτή ποικιλία είναι σε θέση να δώσει απαντήσεις στα έντονα προβλήματα που σήμερα αντιμετωπίζει ο χώρος, δημιουργώντας καλύτερες προϋποθέσεις για τη μελλοντική πορεία του χώρου.

Η υπάρχουσα κατάσταση στο χώρο της γεωργίας, της κτηνοτροφίας και της αλιείας γίνεται με τη στατιστική επεξεργασία των στοιχείων που παρουσιάζει η Εθνική Στατιστική Υπηρεσία και ως περίοδος βάσης έχει επιλεγεί το χρονικό διάστημα 1991-2002. Για το διάστημα αυτό μελετώνται οι χρήσεις γης, οι καλλιεργούμενες εκτάσεις και οι παραγόμενες ποσότητες των σημαντικότερων αγροτικών προϊόντων φυτικής και ζωικής προέλευσης, μελετώνται επίσης οι πληθυσμοί των σημαντικότερων παραγωγικών ζώων, καθώς και οι ποσότητες των αλιευμάτων.

Διάγραμμα 4.1. Κυριότερες χρήσεις γης Νομού Μαγνησίας (έτη 1991 έως 2002)

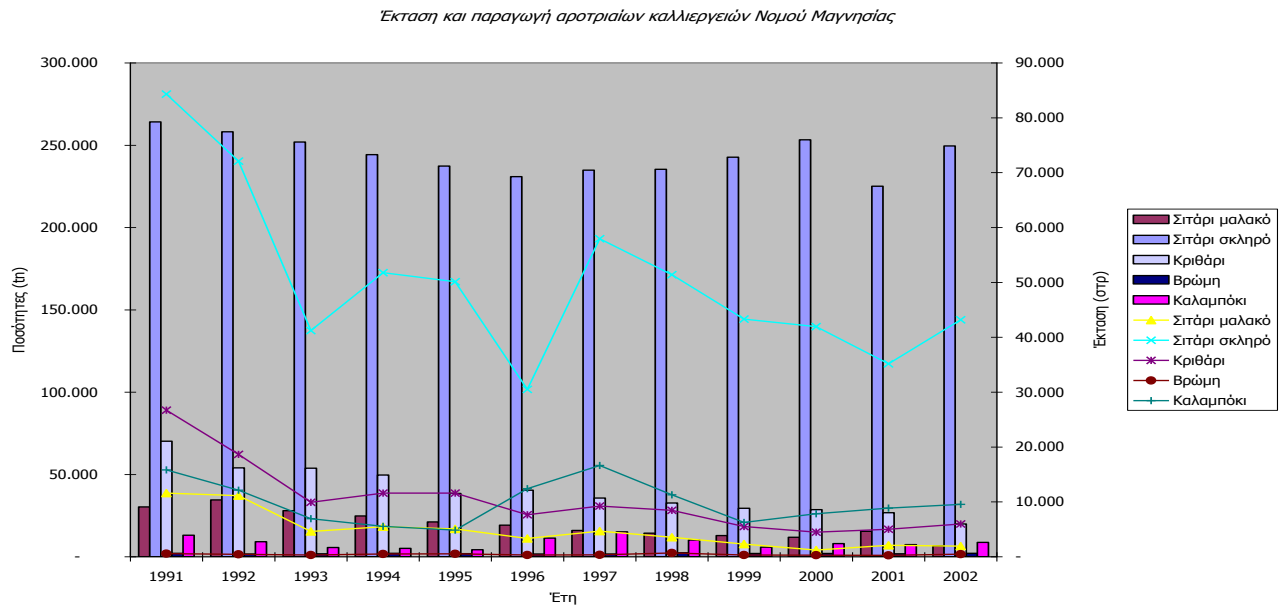

Πηγή: ΕΣΥΕ, Ετήσιες Γεωργικές Στατιστικές

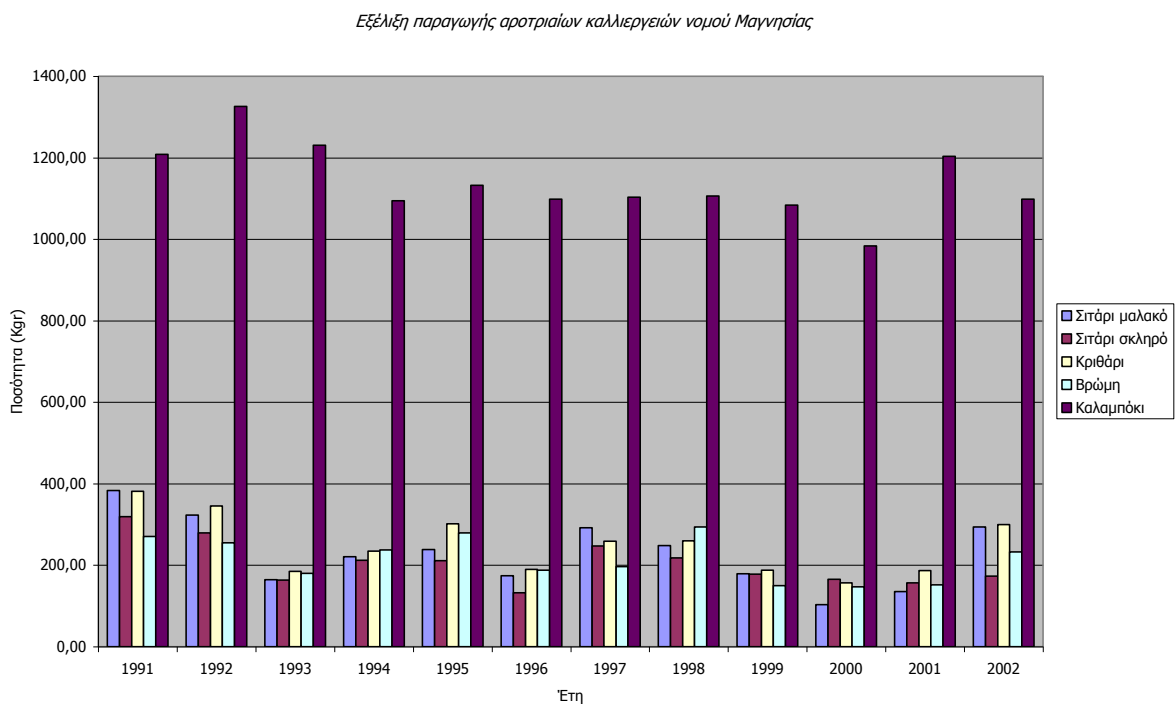
Στο παραπάνω διάγραμμα 4.1 απεικονίζονται οι κυριότερες χρήσεις γης σε επίπεδο νομού. Είναι προφανές ότι το μεγαλύτερο τμήμα του νομού καλλιεργείται με αροτριάες καλλιέργειες, ενώ σημαντικό χώρο καλύπτουν και οι δενδρώδεις καλλιέργειες. Ακόμη εμφανίζονται σημαντικές εκτάσεις στις οποίες καλλιεργούνται κηπευτικά και αμπέλια. Τέλος, ένα σημαντικό κομμάτι της παραγωγικής γη βρίσκεται σε καθεστώς αγρανάπαυσης. Πέρα όμως από τα ποσοτικά στοιχεία που προκύπτουν σαν συμπέρασμα από το παραπάνω διάγραμμα, μια ακόμη σημαντική πληροφορία που προκύπτει είναι ότι δεν παρατηρούνται σημαντικές αυξομειώσεις στις καλλιεργούμενες εκτάσεις με τις συγκεκριμένες ομάδες προϊόντων, κάτι που δικαιολογείται εξαιτίας του γεγονότος ότι σε αυτό το χρονικό διάστημα δεν είχε αλλάξει δραστικά η εφαρμοζόμενη αγροτική πολιτική.

Το επόμενο διάγραμμα 4.2 απεικονίζει την εξέλιξη των καλλιεργούμενων εκτάσεων και των ποσοτήτων που είχαν παραχθεί των σημαντικότερων αροτριάων καλλιεργειών και το διάγραμμα 4.3 την παραγωγικότητα του νομού στις καλλιέργειες αυτές. Είναι προφανές ότι η κυριαρχία του σκληρού σιταριού είναι το αποτέλεσμα της ισχυρής στρεμματικής ενίσχυσης που παρέχεται για το συγκεκριμένο προϊόν από την ΕΕ, πολιτική που ευθύνεται για τη σημαντική μείωση των εκτάσεων αλλά και των ποσοτήτων που παρήχθησαν από τα υπόλοιπα σιτηρά, όπως χαρακτηριστικά απεικονίζεται. Ακόμη όμως και για το σκληρό σιτάρι παρατηρείται μια σημαντική μείωση όσον αφορά στην καλλιεργούμενη έκταση, χωρίς όμως η τάση αυτή να ακολουθείται και από τις παραγόμενες ποσότητες, οι οποίες παραμένουν σε σχετικά σταθερά επίπεδα. Αυτό συμβαίνει εξαιτίας της χρήσης καλύτερης ποιότητας εισροών, επιμελέστερης εκτέλεσης των καλλιεργητικών εργασιών και σε μερικές περιπτώσεις μέσα από τη χρήση καλύτερου πολλαπλασιαστικού υλικού.

Διάγραμμα 4.2 Έκταση και παραγωγή αροτριάων καλλιεργειών Νομού Μαγνησίας (έτη 1991 έως 2002)

Διάγραμμα 4.3 Εξέλιξη παραγωγής αροτριάων καλλιεργειών Νομού Μαγνησίας (έτη 1991 έως 2002)

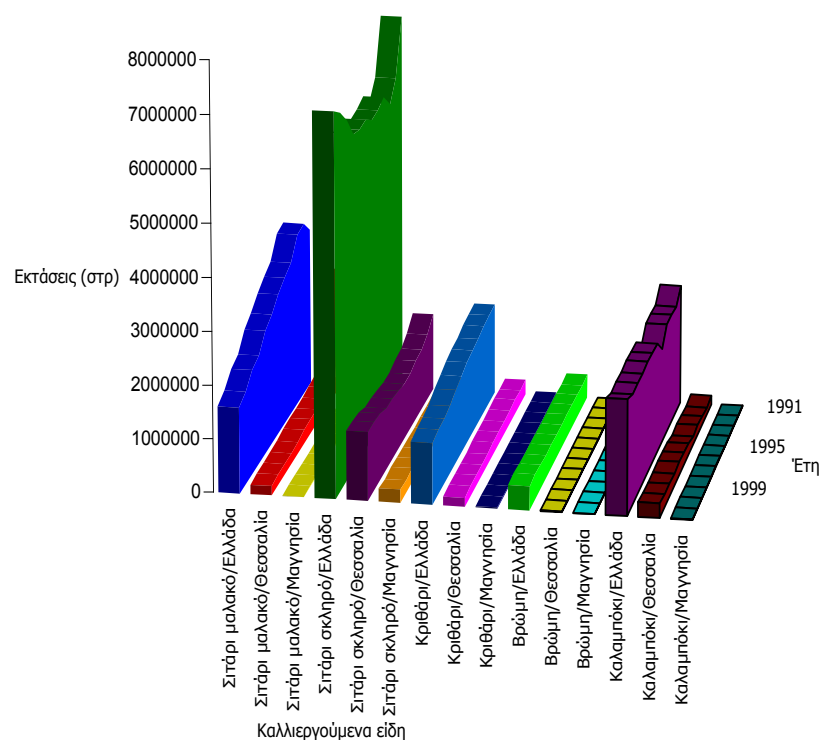

Στο Διάγραμμα 4.4 επίσης παρουσιάζεται η εξέλιξη των καλλιεργήσιμων εκτάσεων σε επίπεδο χώρας, περιφέρειας και νομού.

Εξίσου σημαντικά είναι τα συμπεράσματα που προκύπτουν από την εξέλιξη της καλλιέργειας των βιομηχανικών και αρωματικών φυτών. Είναι προφανές ότι η ισχυρή πριμοδότηση του βαμβακιού, σε συνδυασμό με το δυσμενές κλίμα που επικρατεί στις αγορές της ζάχαρης και της βιομηχανικής τομάτας έχουν προκαλέσει αυξητικές τάσεις σε καλλιεργούμενη έκταση και παραχθείσα ποσότητα από τη μια στο βαμβάκι και σημαντικές απώλειες στις άλλες δύο καλλιέργειες από την άλλη. Το γεγονός αυτό αποτελεί σε μεγάλο βαθμό την αιτία της δημιουργίας αυτού του κλίματος αδιεξόδου, όσον αφορά εναλλακτικές καλλιέργειες, που κυριαρχεί στον τομέα, συντηρώντας ακόμα και σήμερα την αδιέξοδη πορεία που συνιστά η μονοκαλλιέργεια βάμβακος σε πολλές περιοχές του νομού.

Διάγραμμα 4.4 Εξέλιξη καλλιεργήσιμων εκτάσεων των κυριότερων αροτριάων καλλιεργειών σε επίπεδο χώρας – περιφέρειας – νομού (έτη 1991 έως 2002)

Εξέλιξη καλλιεργήσιμων εκτάσεων των κυριότερων αροτριάων καλλιεργειών σε επίπεδο χώρας - περιφέρειας - νομού

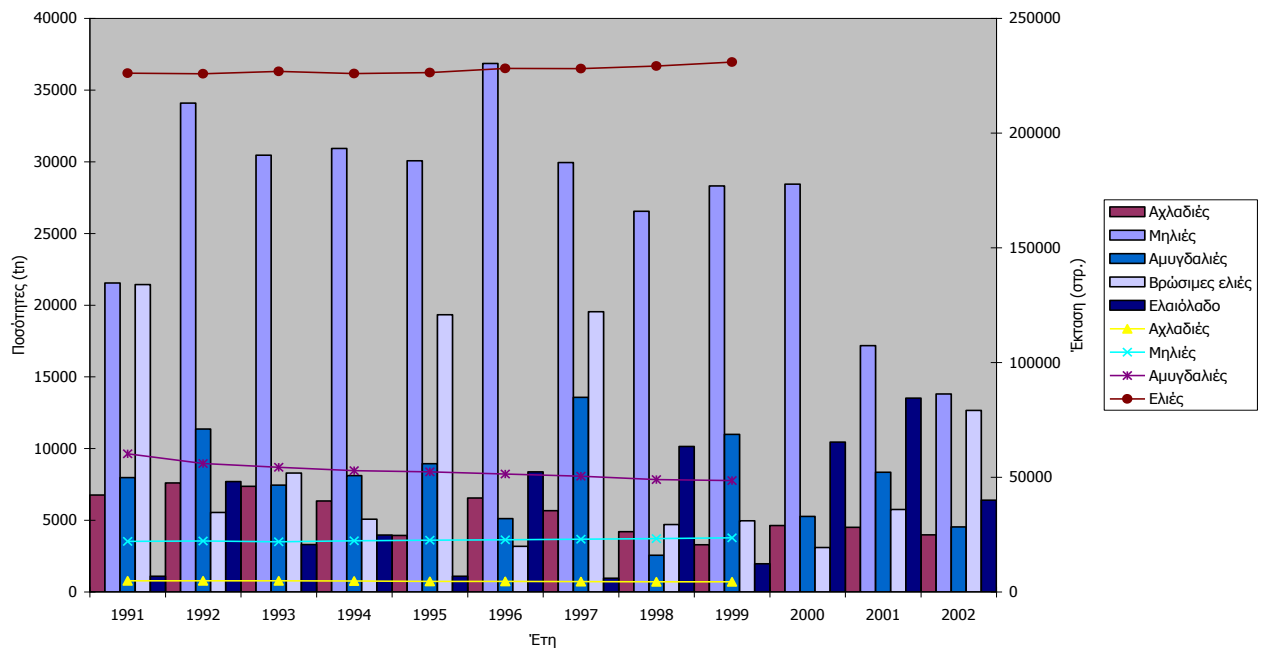
Πηγή: ΕΣΥΕ, Ετήσιες Γεωργικές Στατιστικές

Σημαντικό ρόλο στη διαμόρφωση του αγροτικού εισοδήματος κατέχει στο νομό και η δένδροκομία. Σε επίπεδο καλλιέργειας κυριαρχεί η ελιά με την παραγωγή σημαντικών ποσοτήτων τόσο βρώσιμης ελιάς όσο και ελαιολάδου. Ακολουθούν οι αμυγδαλιές, οι μηλιές και οι αχλαδιές.

Τα σημαντικότερα συμπεράσματα που προκύπτουν από το παρακάτω διάγραμμα 4.5 είναι ότι τα τελευταία χρόνια παρατηρείται σημαντική μείωση των παραγόμενων ποσοτήτων μήλων, τάση που ακολουθούν σχεδόν όλα τα προϊόντα. Αυτό οφείλεται στα ακραία καιρικά φαινόμενα στις αρχές του 2002 και που είχαν σαν αποτέλεσμα να πληγεί σε πολύ σοβαρό βαθμό όχι μόνο η παραγωγή του έτους, αλλά και το φυτικό κεφάλαιο κύρια των μηλιών του ορεινού όγκου του Πηλίου και των ελαιόδεντρων της δυτικής Μαγνησίας, επηρεάζοντας αρνητικά και τα επόμενα χρόνια. Σημαντικό επίσης είναι το γεγονός ότι η έστω και μικρή μείωση της καλλιεργούμενης έκτασης με αμυγδαλιές χαρακτηρίζεται από την ίδια αυξητική όμως τάση που χαρακτηρίζει την ελαιοκαλλιέργεια. Είναι ένα φαινόμενο που παρατηρείται έντονα στους θύλακες καλλιέργειας αμυγδαλιών, που είναι η ευρύτερη περιοχή της Νέας Αγχιάλου, Κροκίου και Ριζομύλου, όπου τα τελευταία χρόνια αμυγδαλιές εκριζώνονται και αντικαθίστανται με ελαιόδεντρα κυρίως παραγωγής βρώσιμων ελιών. Ακόμη θα πρέπει να ληφθεί υπόψη και το γεγονός ότι η ελαιοκαλλιέργεια καλύπτει και μέρος των εκτάσεων όπου μέχρι πριν λίγα χρόνια καλλιεργούνταν σιτηρά, περιοχές όμως που δεν ενδεικνύονταν για καλλιέργεια σιτηρών λόγω χαμηλής γονιμότητας, έντονων κλίσεων του εδάφους και μικρής έκτασης των αγροτεμαχίων. Όσον αφορά την εκρίζωση αμυγδαλιών και την αντικατάστασή τους με ελιές, αναμένεται μια ύφεση του φαινομένου τα επόμενα χρόνια εξαιτίας του γεγονότος ότι από το έτος 2004 υπάρχει στρεμματική ενίσχυση και στην Ελλάδα όσον αφορά την καλλιέργεια ακρόδρυων, οπότε η ενίσχυση του εισοδήματος από τη συγκεκριμένη καλλιέργεια με αυτό τον τρόπο ίσως διατηρήσει το εναπομείναν φυτικό κεφάλαιο στις παραπάνω περιοχές συντελώντας με αυτό τον τρόπο τη συνέχιση ύπαρξης σημαντικών ποσοτήτων αμυγδαλών στην περιοχή.

Διάγραμμα 4.5 Σημαντικότερες δένδρωδεις καλλιέργειες Νομού Μαγνησίας (έτη 1991 έως 2002)

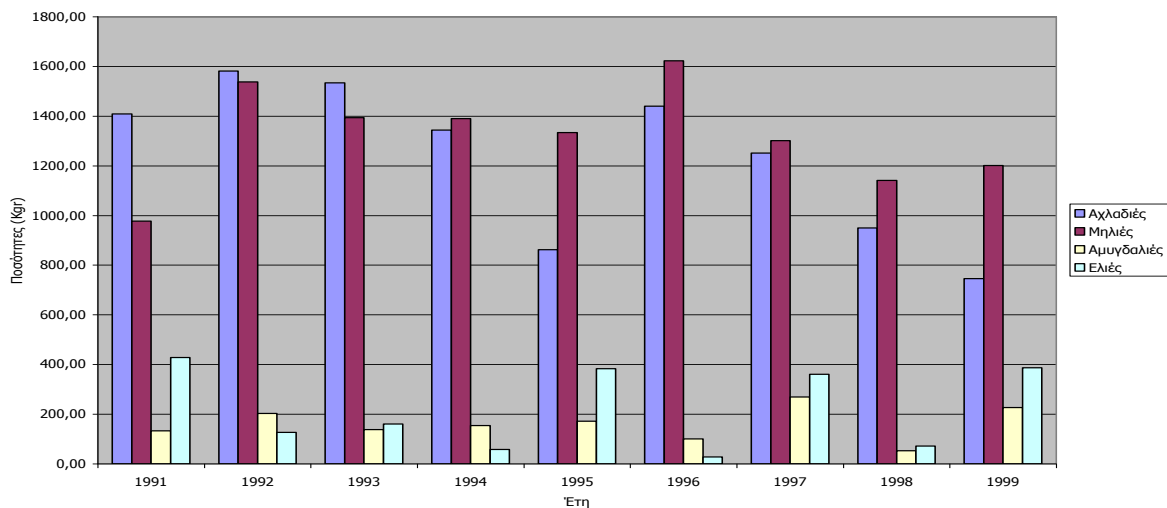
Σημαντικότερες δένδρωδεις καλλιέργειες Νομού Μαγνησίας, Έκταση και παραγωγή

Πηγή: ΕΣΥΕ, Ετήσιες Γεωργικές Στατιστικές

Διάγραμμα 4.6 Εξέλιξη παραγωγής κυριότερων δένδρωδων καλλιεργειών Νομού Μαγνησίας (έτη 1991 έως 1999)

Εξέλιξη παραγωγής κυριότερων δένδρωδων καλλιεργειών νομού Μαγνησίας

Πηγή: ΕΣΥΕ, Ετήσιες Γεωργικές Στατιστικές

Σημαντικό ρόλο στη διαμόρφωση του αγροτικού εισοδήματος κατέχει στο νομό και η δένδροκομία. Σε επίπεδο καλλιέργειας κυριαρχεί η ελιά με την παραγωγή σημαντικών ποσοτήτων τόσο βρώσιμης ελιάς όσο και ελαιολάδου

όπως φαίνεται στο διάγραμμα 4.6. Ακολουθούν οι αμυγδαλιές, οι μηλιές και οι αχλαδιές. (Στρατηγικό Σχέδιο Ανάπτυξης Μαγνησίας,2005)

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5: Η ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΟΥ ΜΕΤΡΟΥ 112: «ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΝΕΩΝ ΓΕΩΡΓΩΝ» ΣΤΟ ΝΟΜΟ ΜΑΓΝΗΣΙΑΣ

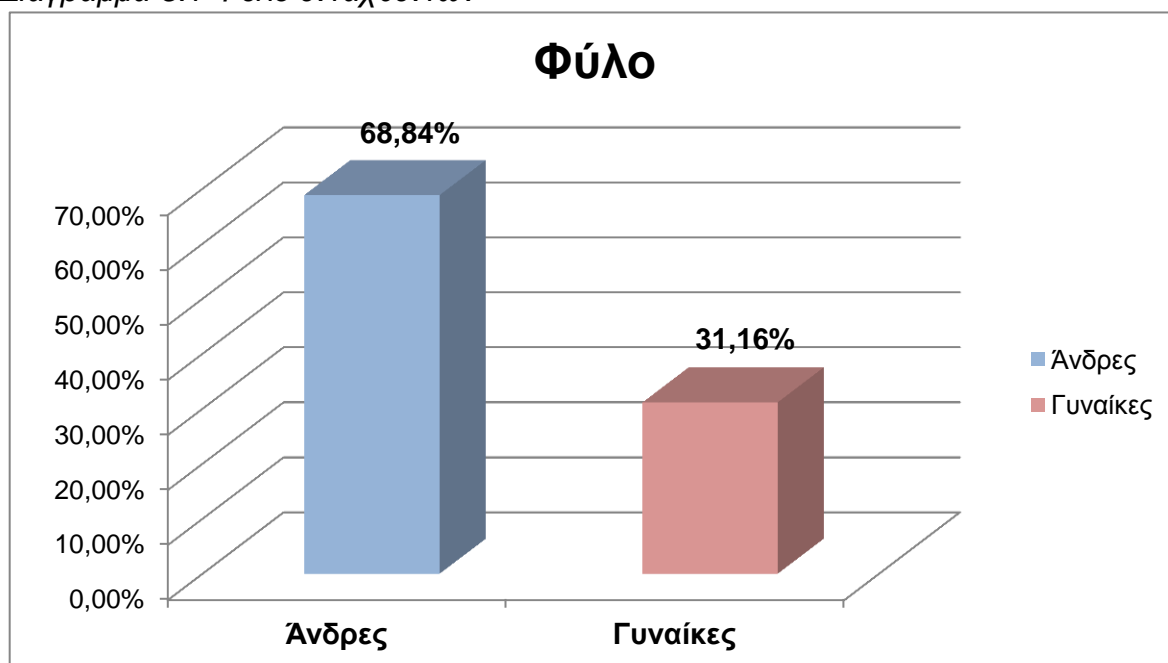
Κατά την εφαρμογή του Μέτρου 112 «Εγκατάσταση Νέων Γεωργών» στο Νομό Μαγνησίας, σύμφωνα με τα στοιχεία της Διεύθυνσης Γεωργίας του Νομού, υπέβαλλαν αίτηση υπαγωγής 263 άτομα, εκ των οποίων τα 215 εγκρίθηκαν προς ενίσχυση των επενδυτικών τους σχεδίων. Στο πλαίσιο αυτής της εργασίας έγινε επεξεργασία των στοιχείων αυτών μέσω του Προγράμματος Excel κατά το διάστημα Φεβρουάριος – Μάρτιος 2015. Τα αποτελέσματα της επεξεργασίας των στοιχείων των νέων που εγκρίθηκε η ένταξή τους στο Πρόγραμμα παρουσιάζονται παρακάτω.

5.1: ΦΥΛΟ ΕΝΤΑΧΘΕΝΤΩΝ

Πίνακας 5.1: Φύλο ενταχθέντων

Φύλο ενταχθέντων	
Άνδρας	Γυναίκα
148	67
68,84%	31,16%

Διάγραμμα 5.1 Φύλο ενταχθέντων

Όπως προέκυψε από τα στοιχεία των αιτούντων που εγκρίθηκαν στο πρόγραμμα «Νέοι Γεωργοί», σε σύνολο 215 ατόμων οι 148 είναι άνδρες (ποσοστό 68,84%) και οι 57 γυναίκες (ποσοστό 31,16%), στοιχεία που δείχνουν πως το πρόγραμμα προσέλκυσε σημαντικό αριθμό νέων γυναικών, περίπου το ένα τρίτο.

5.2: ΗΛΙΚΙΑΚΕΣ ΟΜΑΔΕΣ

Πίνακας 5.2: Ηλικιακές ομάδες

Ηλικιακές ομάδες	Αριθμός ατόμων	Ποσοστό
18-24 ετών	53	24,65%
25-29 ετών	58	26,98%
30-35 ετών	60	27,91%
36-40 ετών	39	18,14%
>40 ετών	5	2,33%

Διάγραμμα 5.2: Ηλικιακές ομάδες

Ο μέσος όρος ηλικίας των ενταχθέντων είναι ιδιαίτερα χαμηλός, 29,73 έτη και οφείλεται στη μεγάλη συμμετοχή στις τρεις πρώτες ηλικιακές ομάδες. Στη

μελέτη της κατανομής των συμμετεχόντων κατά ηλικιακές ομάδες, παρατηρούμε ότι το ένα τέταρτο των νέων γεωργών είναι πολύ νέοι, ηλικίας κάτω των 25 ετών. Η ηλικιακή αυτή ομάδα μαζί με την επόμενη δείχνουν ότι πάνω από τους μισούς (51,63%) είναι κάτω των 30 ετών, γεγονός ιδιαίτερα ενθαρρυντικό για τη γεωργία της περιοχής.

5.3: ΔΙΑΔΟΧΟΣ ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΕΚΜΕΤΑΛΛΕΥΣΗΣ

Πίνακας 5.3: Διάδοχος αγροτικής εκμετάλλευσης

Διάδοχος αγροτικής εκμετάλλευσης	
ΝΑΙ	ΟΧΙ
0	215
0,00%	100,00%

Ως διάδοχος ορίζεται ο νέος γεωργός που δημιουργεί την γεωργική εκμετάλλευση από διαδοχή πρόωρης συνταξιοδότησης, με οριστική παραχώρηση τουλάχιστον του 40% της γεωργικής εκμετάλλευσης του παραχωρούντος (υφιστάμενη κατάσταση).

Το σύνολο των ενταχθέντων, όπως μπορούμε να δούμε στον πίνακα 5.3, δεν ήταν διάδοχοι γονέα που εντάχθηκε στο πρόγραμμα της πρόωρης συνταξιοδότησης.

5.4: ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΕΝΤΑΧΘΕΝΤΩΝ

Πίνακας 5.4: Επαγγελματική εκπαίδευση ενταχθέντων

Επαγγελματική εκπαίδευση ενταχθέντων		
Κατώτατη	Υποχρεωτική	Ανώτατη
36	140	39
16,74%	65,12%	18,14%

Διάγραμμα 5.4: Επαγγελματική εκπαίδευση ενταχθέντων

Κατώτερη είναι η εκπαίδευση που πραγματοποιείται κατά τις ηλικίες 12 με 15 ετών, διαρκεί τρία χρόνια και ουσιαστικά είναι το γυμνάσιο.

Στην κατώτερη εκπαίδευση συμπεριλαμβάνονται και τα πειραματικά γυμνάσια, μουσικά, εκκλησιαστικά και αθλητικά που το κάθε ένα επικεντρώνεται στον εκάστοτε τομέα.

Η υποχρεωτική εκπαίδευση, περιλαμβάνει δύο τύπους σχολείων: τα Ενιαία Λύκεια και τα Τεχνικά Επαγγελματικά Εκπαιδευτήρια (ΤΕΕ). Η διάρκεια φοίτησης είναι τριετής στα Ενιαία Λύκεια και διετής (α΄ κύκλος σπουδών) ή τριετής (β΄ κύκλος σπουδών) στα Τεχνικά Επαγγελματικά Εκπαιδευτήρια, ενώ δεν αποκλείονται αμοιβαίες μετακινήσεις από τον ένα τύπο σχολείου στον άλλο.

Η ανώτατη εκπαίδευση αποτελείται από δύο παράλληλους τομείς:

α) τον πανεπιστημιακό τομέα, ο οποίος περιλαμβάνει από τα Πανεπιστήμια, τα Πολυτεχνεία και την Ανώτατη Σχολή Καλών Τεχνών, που στο εξής αναφέρονται ως "Πανεπιστήμια"

β) τον τεχνολογικό τομέα, ο οποίος περιλαμβάνει τα Τεχνολογικά Εκπαιδευτικά Ιδρύματα (ΤΕΙ) και την Ανώτατη Σχολή Παιδαγωγικής και Τεχνολογικής Εκπαίδευσης (ΑΣΠΑΙΤΕ), που στο εξής αναφέρονται ως "ΤΕΙ".

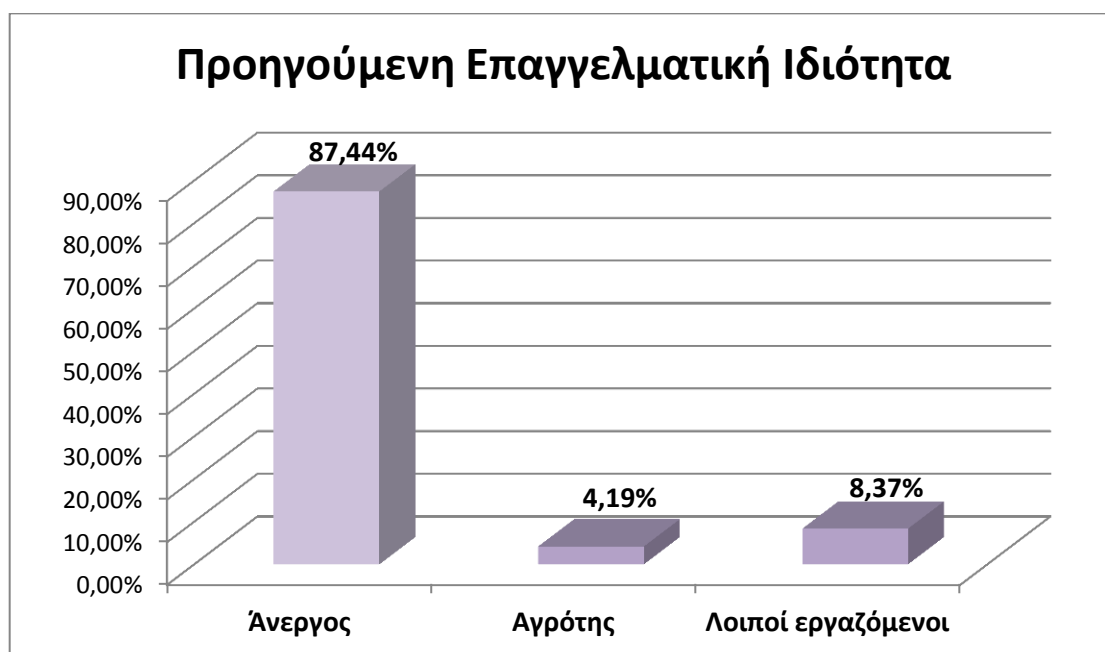
Σύμφωνα με το διάγραμμα 5.4, στο σύνολο των συμμετεχόντων, το 16,74% προέρχεται από την κατώτατη εκπαίδευση, το 65,12% από την υποχρεωτική. Είναι αρκετά υψηλό το ποσοστό των νέων που έχουν ανώτατη εκπαίδευση (18,14%), γεγονός που είναι ιδιαίτερα ευοίωνο για το μέλλον της γεωργίας της περιοχής.

5.5: ΠΡΟΗΓΟΥΜΕΝΗ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗ ΙΔΙΟΤΗΤΑ

Πίνακας 5.5: Προηγούμενη επαγγελματική ιδιότητα ενταχθέντων

Προηγούμενη επαγγελματική ιδιότητα ενταχθέντων		
Άνεργος	Αγρότης	Λοιποί εργαζόμενοι
188	9	18
87,44%	4,19%	8,37%

Διάγραμμα 5.5: Προηγούμενη επαγγελματική ιδιότητα ενταχθέντων

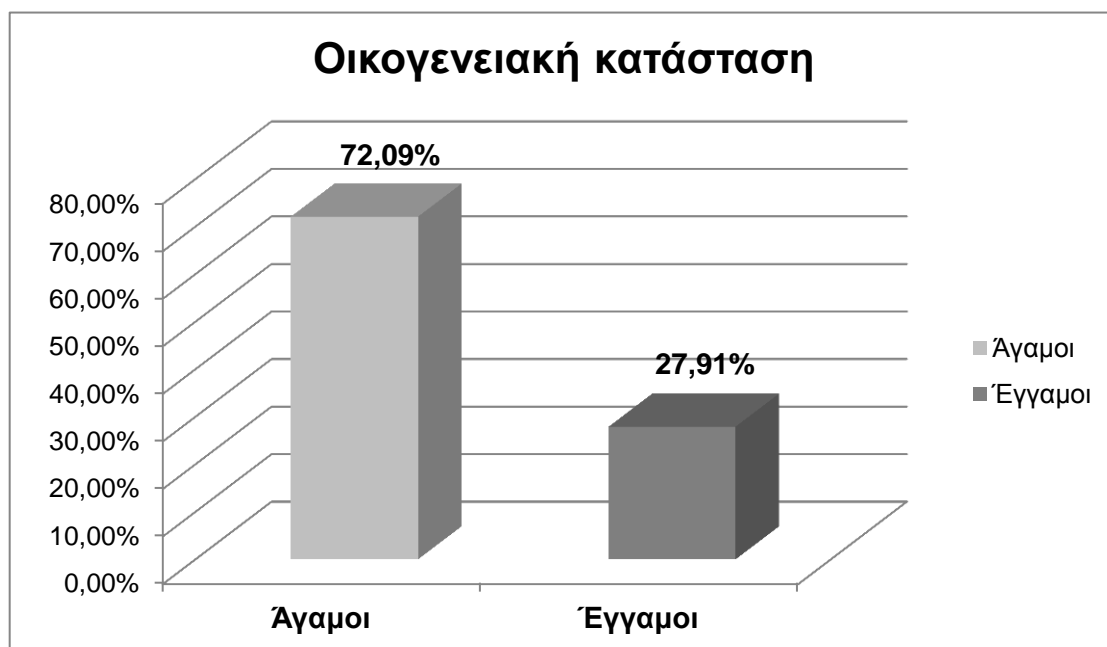
Από το διάγραμμα 5.5 προκύπτει ότι η πλειοψηφία των ενταχθέντων ήταν άνεργοι, ποσοστό που ανέρχεται σε 87,44%, ενώ αγρότες ήταν μόλις το 4,19% και λοιποί εργαζόμενοι το 8,37%. Συνεπώς η ενασχόληση με τη γεωργία και η ενίσχυσή της με προγράμματα στήριξης αποτελεί διέξοδο στην ανεργία των νέων και παρουσιάζει μεγάλο ενδιαφέρον σε ανέργους.

5.6: ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ

Πίνακας 5.6: Οικογενειακή κατάσταση ενταχθέντων

Οικογενειακή κατάσταση ενταχθέντων	
Άγαμος/η	Έγγαμος/η
155	60
72,09%	27,91%

Διάγραμμα 5.6: Οικογενειακή κατάσταση ενταχθέντων

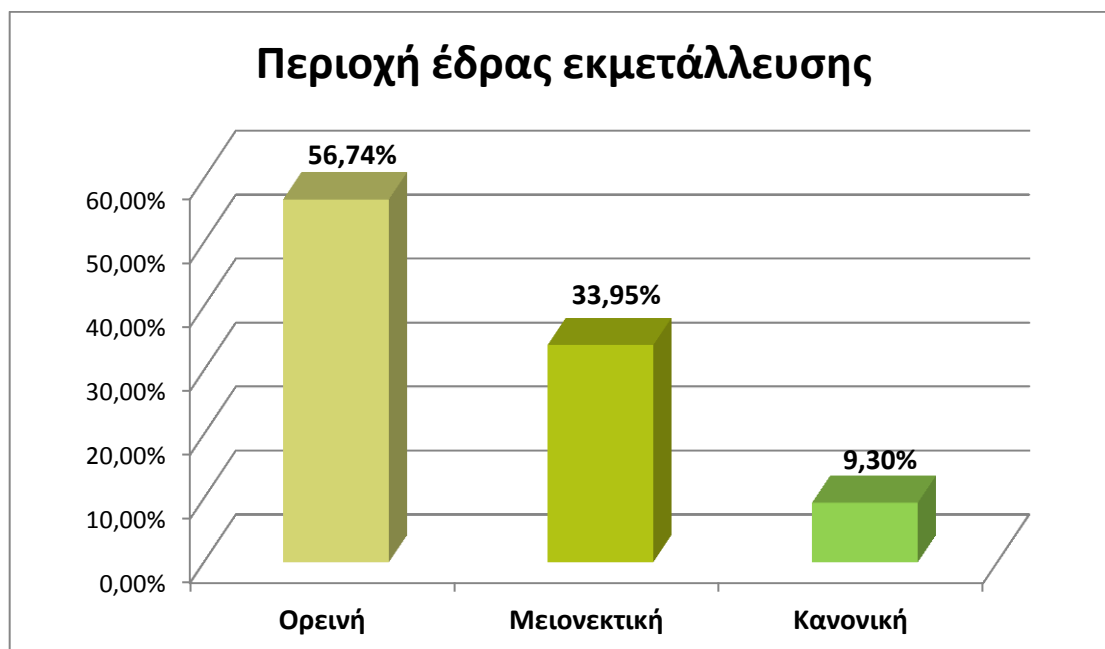
Στο διάγραμμα 5.6 παρατηρούμε ότι το 72,09% των ενταχθέντων είναι άγαμοι, ενώ το 27,91% έγγαμοι. Παρατηρούμε λοιπόν ότι μεγάλο ποσοστό των νέων είναι κάτω των 30 ετών, ενώ το ένα τέταρτο κάτω των 25 ετών.

5.7: ΠΕΡΙΟΧΗ ΕΔΡΑΣ ΕΚΜΕΤΑΛΛΕΥΣΗΣ

Πίνακας 5.7: Περιοχή έδρας εκμετάλλευσης

Περιοχή ανάπτυξης γεωργικής εκμετάλλευσης		
Ορεινή	Μειονεκτική	Κανονική
122	73	20
56,74%	33,95%	9,30%

Διάγραμμα 5.7: Περιοχή έδρας εκμετάλλευσης

Στο διάγραμμα 5.7 παρατηρούμε ότι στο σύνολο των ενταχθέντων, η ανάπτυξη της γεωργικής εκμετάλλευσης πρόκειται να πραγματοποιηθεί σε ορεινή περιοχή σε ποσοστό 56,74%, σε μειονεκτική περιοχή σε ποσοστό

33,95% και σε κανονική περιοχή σε ποσοστό 9,30%. Λόγω της μορφολογίας του εδάφους στο Νομό Μαγνησίας παρατηρείται μεγάλο ποσοστό σε ορεινές περιοχές.

Αυτό σημαίνει ότι οι γεωργικές εκμεταλλεύσεις επικεντρώνονται σε καλλιέργειες που ευδοκιμούν σε περιοχές με υψηλό υψόμετρο.

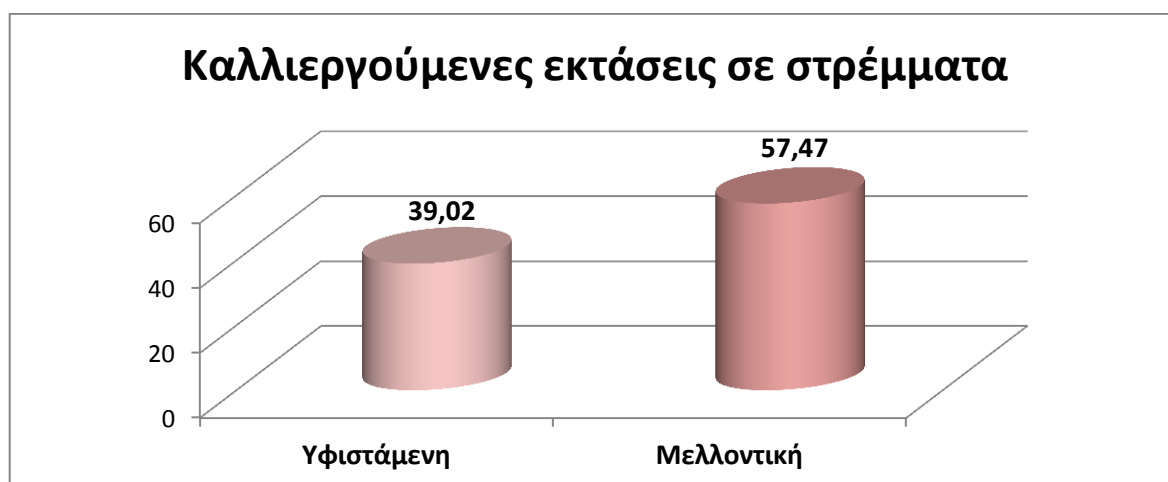
Οι ορεινές αγροτικές περιοχές αντιμετωπίζουν ιδιαίτερες προκλήσεις και έχουν ειδικές ανάγκες σε σχέση με άλλες αγροτικές περιοχές, επειδή χαρακτηρίζονται από μια σύντομη καλλιεργητική περίοδο (λόγω του υψηλού υψομέτρου), ή από απότομες κλίσεις σε χαμηλότερο υψόμετρο, ή από ένα συνδυασμό των δύο.

5.8: ΚΑΛΛΙΕΡΓΟΥΜΕΝΕΣ ΕΚΤΑΣΕΙΣ

Πίνακας 5.8: Καλλιεργούμενες εκτάσεις

Συνολικός μ.ο. φυτικής παραγωγής		Μεταβολή
Υφιστάμενη κατάσταση	Μελλοντική κατάσταση	
(Εκτάσεις σε στρ.)	(Εκτάσεις σε στρ.)	
39,02	57,47	+47,28%

Διάγραμμα 5.8: Καλλιεργούμενες εκτάσεις

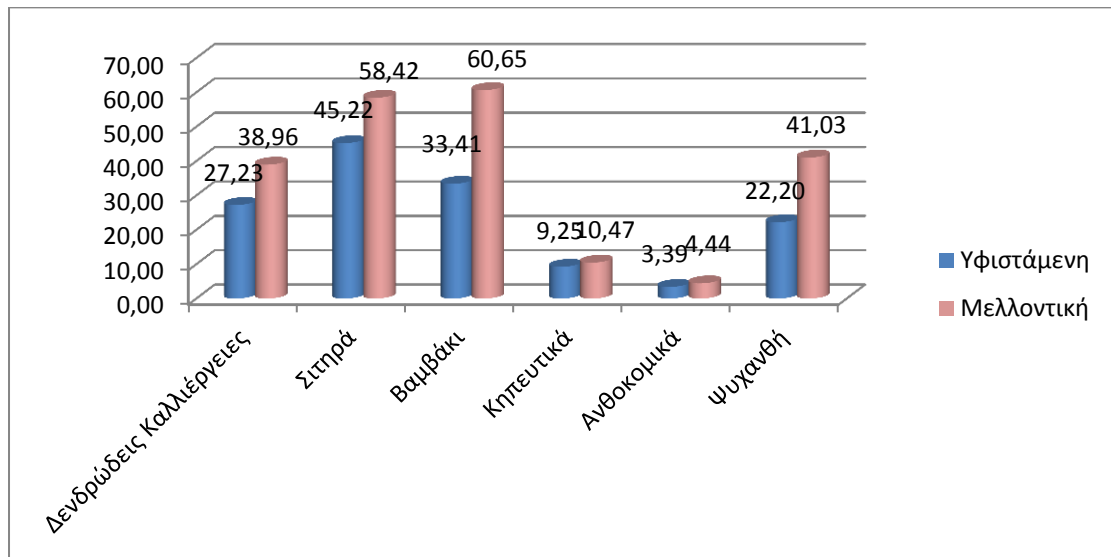
Στο διάγραμμα 5.8 παρατηρούμε πως οι καλλιεργούμενες εκτάσεις φυτικής παραγωγής κατά μέσο όρο στην υφιστάμενη κατάσταση των συμμετεχόντων είναι 39,02 στρ. και αυξάνονται σε 57,47 στρ. στην μελλοντική κατάσταση (αύξηση κατά 47,28%). Από αυτό προκύπτει η διάθεση των συμμετεχόντων για αύξηση των εκτάσεων των καλλιεργειών τους. Αυτό δείχνει μια δυναμικότητα στους νέους που θέλουν να αυξήσουν το μέγεθος των γεωργικών τους εκμεταλλεύσεων.

5.9: ΔΙΑΧΩΡΙΣΜΟΣ ΦΥΤΙΚΗΣ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ ΑΝΑ ΚΑΛΛΙΕΡΓΕΙΑ

Πίνακας 5.9: Διαχωρισμός φυτικής παραγωγής ανά καλλιέργεια

Διαχωρισμός συνολικού μ.ο. φυτικής παραγωγής ανά καλλιέργεια			
	Υφιστάμενη κατ.	Μελλοντική κατ.	Μεταβολή
	Εκτάσεις σε στρ.	Εκτάσεις σε στρ.	
Δενδρώδεις καλλιέργειες	27,23	38,96	+43,06%
Σιτηρά	45,22	58,42	+29,20%
Βαμβάκι	33,41	60,65	+81,54%
Κηπευτικά	9,25	10,47	+13,13%
Ανθοκομικά	3,39	4,44	+30,69%
Ψυχανθή	22,20	41,03	+84,85%

Διάγραμμα 5.9: Διαχωρισμός φυτικής παραγωγής ανά καλλιέργεια

Στο διάγραμμα 5.9 έγινε διαχωρισμός των καλλιεργούμενων εκτάσεων της φυτικής παραγωγής ανά καλλιέργεια και παρατηρούμε ότι:

Οι εκτάσεις που καταλαμβάνουν οι δενδροκομικές καλλιέργειες είναι κατά μέσο όρο 27,23 στρ. στην υφιστάμενη κατάσταση και αυξάνονται σε 38,96 στρ (αύξηση 43,08%). Ο διπλασιασμός σχεδόν των καλλιεργούμενων εκτάσεων στη μελλοντική κατάσταση είναι πολύ σημαντικός, καθώς η δενδροκομία είναι από τους δυναμικότερους τομείς της σύγχρονης ελληνικής γεωργίας, με ένα αρκετά σημαντικό τμήμα των παραγόμενων δενδροκομικών προϊόντων του να εξάγεται σε όλο τον κόσμο.

Οι εκτάσεις που καταλαμβάνουν οι καλλιέργειες των σιτηρών είναι κατά μέσο όρο 45,22 στρ. στην υφιστάμενη κατάσταση και αυξάνονται σε 58,42 στρ. (αύξηση 29,19%). Η αύξηση που παρατηρείται είναι σχετικά μικρή λόγω του αυξημένου κόστους παραγωγής και συνεπώς δεν αποτελεί ελκυστική καλλιέργεια για τους νέους αγρότες.

Οι εκτάσεις που καταλαμβάνουν οι βαμβακοκαλλιέργειες είναι κατά μέσο όρο 33,41 στρ. στην υφιστάμενη κατάσταση και αυξάνονται σε 60,65 στρ. (αύξηση 81,53%). Η μεγάλη αύξηση που παρατηρείται οφείλεται στο γεγονός ότι το βαμβάκι αποτελεί το κορυφαίο αγροβιομηχανικό προϊόν της Ελλάδας καθώς καλλιεργείται για την παραγωγή ινών για τη χρήση τους στην υφαντουργία.

Οι εκτάσεις που καταλαμβάνουν οι καλλιέργειες κηπευτικών είναι κατά μέσο όρο 9,25 στρ. στην υφιστάμενη κατάσταση και αυξάνονται σε 10,47 στρ.(αύξηση 13,19%).Η μικρή αύξηση που παρατηρείται οφείλεται στο γεγονός ότι η καλλιέργεια των κηπευτικών δεν απαιτεί μεγάλες εκτάσεις.

Οι εκτάσεις που καταλαμβάνουν οι καλλιέργειες των ανθοκομικών είναι κατά μέσο όρο 3,39 στρ. στην υφιστάμενη κατάσταση και αυξάνονται σε 4,44 στρ.(αύξηση 30,97%).Η αύξηση αυτή συνάδει με το γεγονός πως την τελευταία δεκαετία παρατηρείται μια συνεχής αυξανόμενη τάση στη ζήτηση νέων ανθοκομικών προϊόντων από τους καταναλωτές οι οποίοι θέλουν να αγοράζουν κυρίως δρεπτά άνθη και γλαστρικά. Οι απαιτήσεις αυτές καθορίζουν τις αναπτυξιακές τάσεις της ανθοκομίας διεθνώς και οδηγούν την παραγωγή προς δύο κατευθύνσεις: α) την εισαγωγή νέων ειδών ή ανανέωση των "παραδοσιακών" και β) το συνεχή εφοδιασμό της αγοράς, καθ' όλη τη διάρκεια του χρόνου, με ανθοκομικά προϊόντα.(Μήλιου Χ, 2009)).

Οι εκτάσεις που καταλαμβάνουν οι καλλιέργειες των ψυχανθών είναι κατά μέσο όρο 22,20 στρ. στην υφιστάμενη κατάσταση και αυξάνονται σε 41,03 στρ.(αύξηση 84,82%). Η μεγάλη αυτή αύξηση οφείλεται στο γεγονός πως τα ψυχανθή φυτά χρησιμοποιούνται τόσο στη βιομηχανία, όσο και στην παραγωγή ζωοτροφών που παρουσιάζει έλλειψη στη χώρα μας, καθώς επίσης και το γεγονός ότι η καλλιέργεια των ψυχανθών φυτών αποτελεί μία οικονομική και εύκολη παραγωγή.

Συμπερασματικά μπορούμε να πούμε ότι παρατηρείται μια στροφή προς τα ψυχανθή (+85%) και το βαμβάκι (+82%) και λιγότερο προς τις δενδρώδεις καλλιέργειες (+43%).

5.10: ΑΠΑ ΦΥΤΙΚΗΣ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ

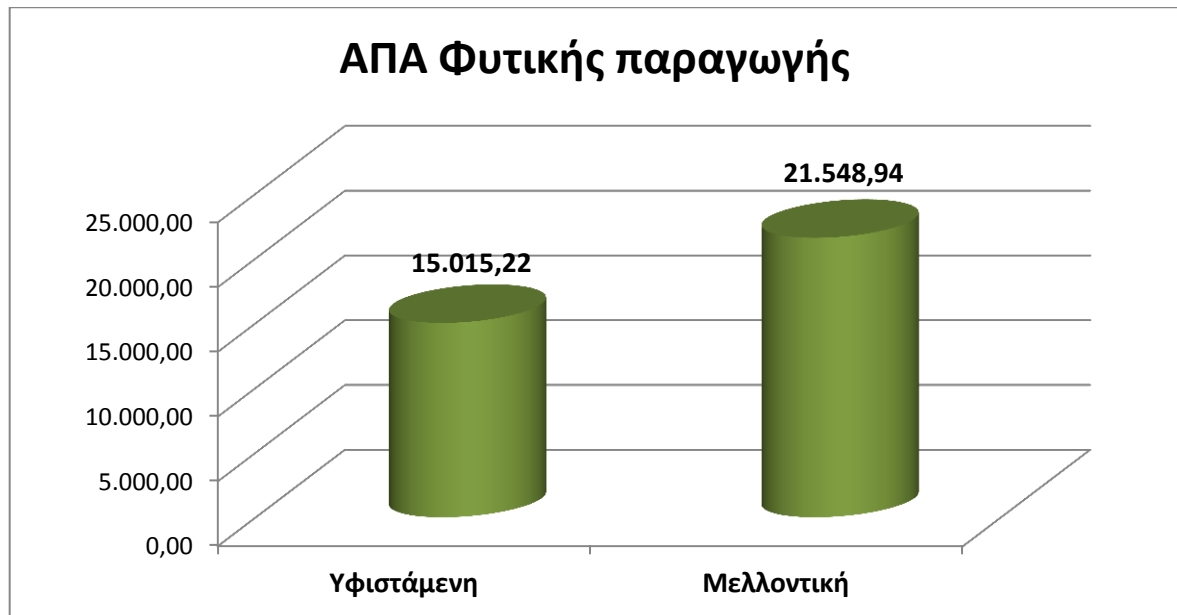
Πίνακας 5.10: ΑΠΑ Φυτικής Παραγωγής

Συνολικός μ.ο. ΑΠΑ φυτικής παραγωγής		Μεταβολή
Υφιστάμενη κατάσταση	Μελλοντική κατάσταση	
(Μονάδες ΑΠΑ)	(Μονάδες ΑΠΑ)	
15.015,22	21.548,94	+43,51%

ΑΠΑ είναι η Ακαθάριστη Προστιθέμενη Αξία.

Η προστιθέμενη αξία είναι το ποσό κατά το οποίο αυξάνεται η αξία των αγαθών ή οι υπηρεσίες από κάθε στάδιο της παραγωγής της. Είναι η διαφορά μεταξύ της αξίας όλων των εισαγωγών (πρώτες ύλες, αγορασμένες υπηρεσίες) και της τιμής στις οποίες το προϊόν πωλείται.

Διάγραμμα 5.10: ΑΠΑ Φυτικής Παραγωγής

Σύμφωνα με το διάγραμμα 5.10, η Ακαθάριστη Προστιθέμενη Αξία (ΑΠΑ) της φυτικής παραγωγής ανέρχεται στην υφιστάμενη κατάσταση κατά μέσο όρο σε 15.015,22 μονάδες, ενώ στη μελλοντική σε 21.548,94 μονάδες, αύξηση κατά 43,51%, αποτέλεσμα που συμβαδίζει με την αύξηση των καλλιεργούμενων εκτάσεων στην μελλοντική κατάσταση.

5.11: ΩΡΕΣ ΦΥΤΙΚΗΣ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ

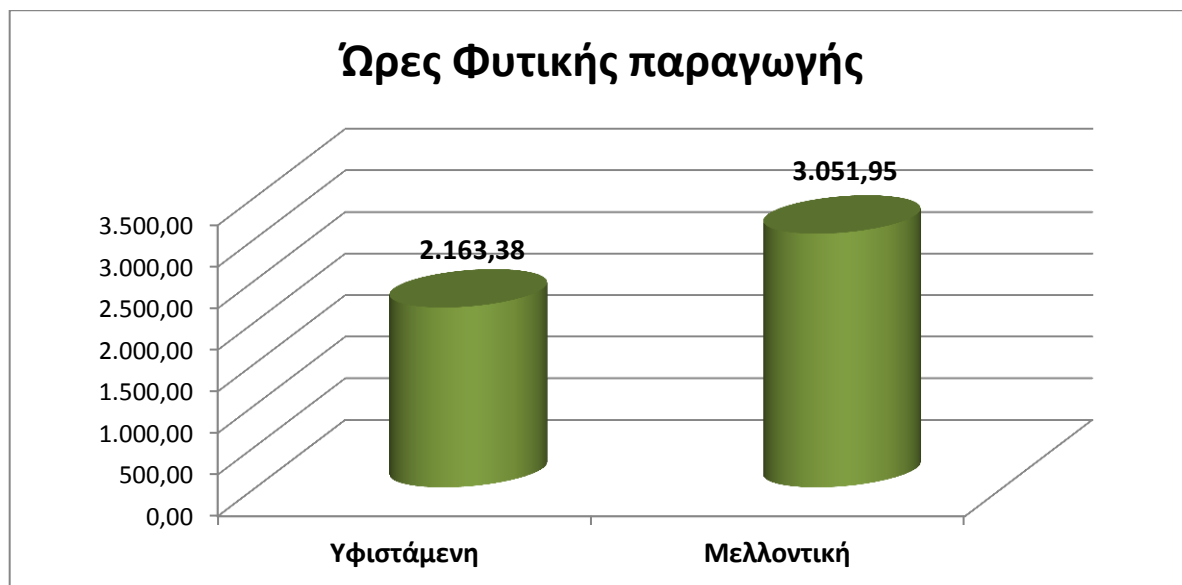
Ώρες φυτικής παραγωγής είναι οι ώρες εργασίας που απαιτούνται για την φυτική παραγωγή.

Πίνακας 5.11: Ώρες Φυτικής Παραγωγής

Συνολικός μ.ο. Ωρών φυτικής παραγωγής		Μεταβολή
Υφιστάμενη κατάσταση	Μελλοντική κατάσταση	

(Ωρες)	(Ωρες)	
2.163,38	3.051,95	+41,07%

Διάγραμμα 5.11

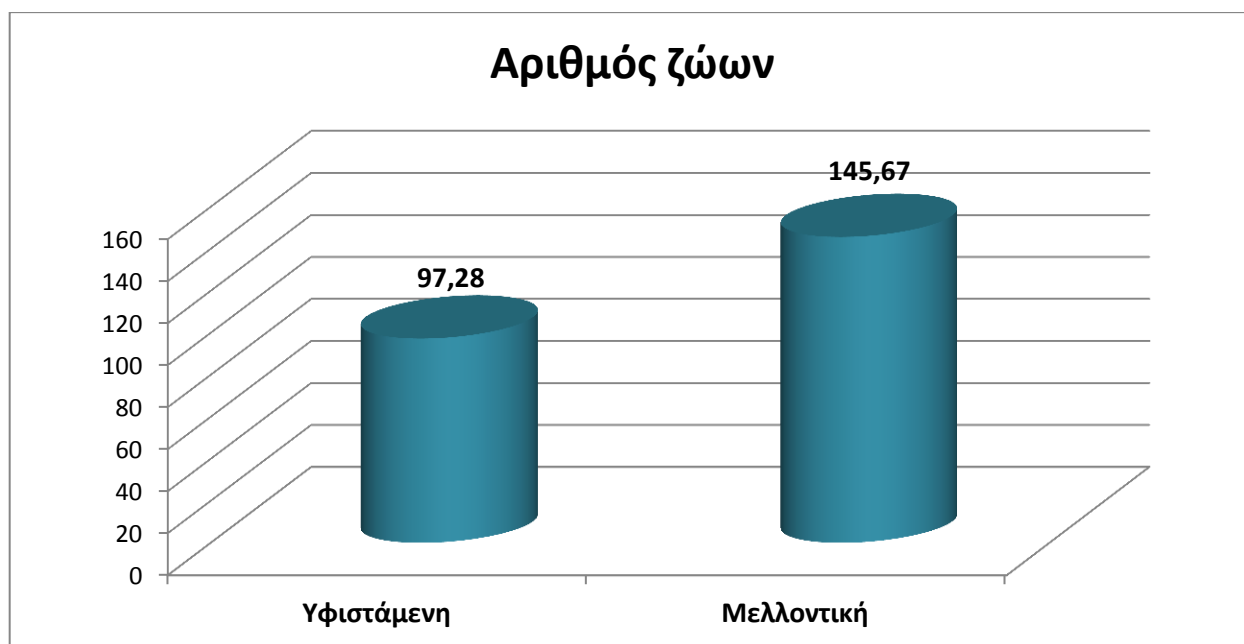
Σύμφωνα με το διάγραμμα 5.11, οι ώρες που προκύπτουν από την υφιστάμενη φυτική παραγωγή είναι κατά μέσο όρο 2.163,38 ενώ από την μελλοντική φυτική παραγωγή, 3.051,95, αύξηση κατά 41,07%, αποτέλεσμα που συμβαδίζει με την αύξηση των καλλιεργούμενων εκτάσεων στην μελλοντική κατάσταση.

5.12: ΑΡΙΘΜΟΣ ΖΩΩΝ

Πίνακας 5.12: Αριθμός ζώων

Συνολικός μ.ο. ζωικής παραγωγής		Μεταβολή
Υφιστάμενη κατάσταση	Μελλοντική κατάσταση	
(Αριθμός ζώων)	(Αριθμός ζώων)	
97,28	145,67	+49,74%

Διάγραμμα 5.12: Αριθμός ζώων

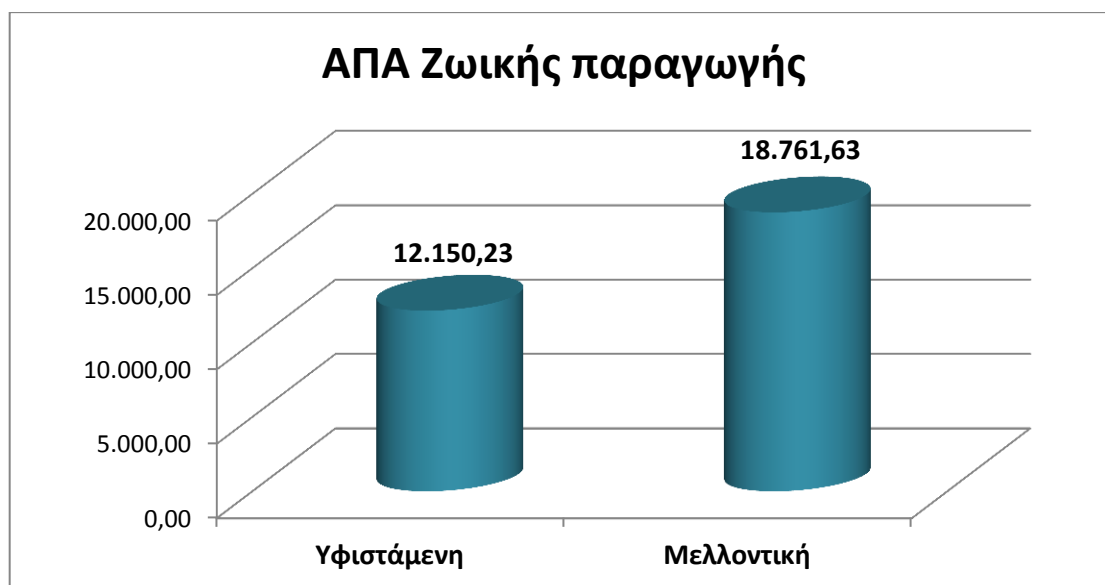
Ο μέσος όρος του αριθμού των ζώων (κυρίως αγελάδες και αιγοπρόβατα) στην υφιστάμενη κατάσταση, όπως μπορούμε να διακρίνουμε στο διάγραμμα 5.12, είναι 97,28 ενώ στην μελλοντική 145,67. Παρατηρούμε δηλαδή μία αύξηση του μέσου όρου κατά 49,74%, γεγονός που δείχνει το ενδιαφέρον των νέων αγροτών να ασχοληθούν δυναμικά με την κτηνοτροφία.

5.13: ΑΠΑ ΖΩΙΚΗΣ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ

Πίνακας 5.13: ΑΠΑ ζωικής παραγωγής

Συνολικός μ.ο. ΑΠΑ ζωικής παραγωγής		Μεταβολή
Υφιστάμενη κατάσταση	Μελλοντική κατάσταση	
(Μονάδες ΑΠΑ)	(Μονάδες ΑΠΑ)	
12.150,23	18.761,63	+54,41%

Διάγραμμα 5.13: ΑΠΑ ζωικής παραγωγής

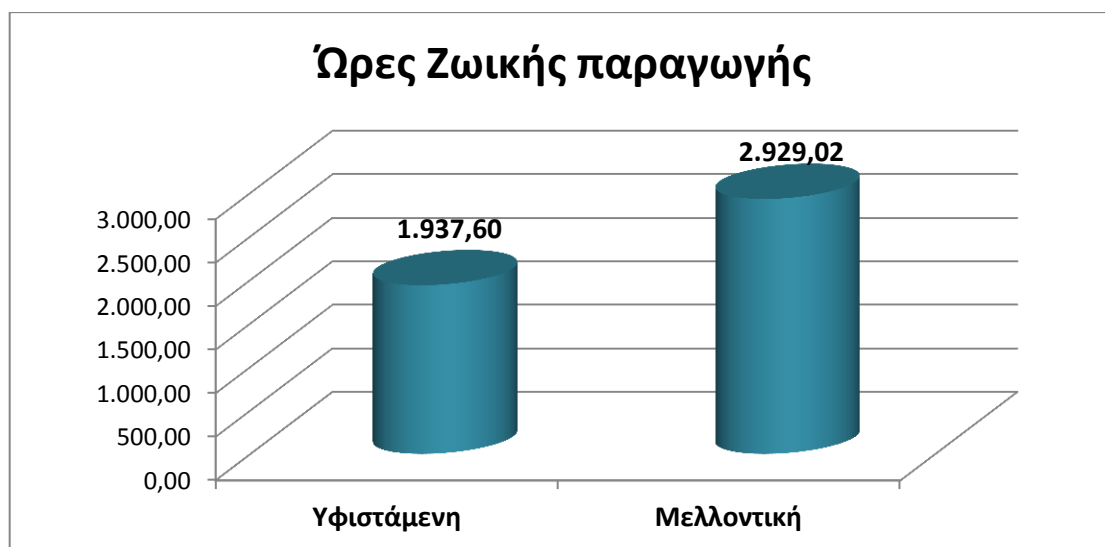
Σύμφωνα με το διάγραμμα 5.13, η Ακαθάριστη Προστιθέμενη Αξία (ΑΠΑ) της ζωικής παραγωγής ανέρχεται στην υφιστάμενη κατάσταση κατά μέσο όρο σε 12.150,23 μονάδες, ενώ στη μελλοντική σε 18.761,63 μονάδες, αύξηση κατά 54,41%. Αποτέλεσμα που συμβαδίζει με την αύξηση του αριθμού των ζώων σύμφωνα με το διάγραμμα 5.12. Σημαντικό στοιχείο του διαγράμματος αποτελεί ότι η παρατηρούμενη αύξηση του ΑΠΑ της ζωικής παραγωγής είναι μεγαλύτερη σε σχέση με αυτή της φυτικής παραγωγής.

5.14: ΩΡΕΣ ΖΩΙΚΗΣ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ

Πίνακας 5.14: Ωρες ζωικής παραγωγής

Συνολικός μ.ο. Ωρών ζωικής παραγωγής		Μεταβολή
Υφιστάμενη κατάσταση	Μελλοντική κατάσταση	
(Ωρες)	(Ωρες)	
1.937,60	2.929,02	+51,17%

Διάγραμμα 5.14: Ώρες ζωικής παραγωγής

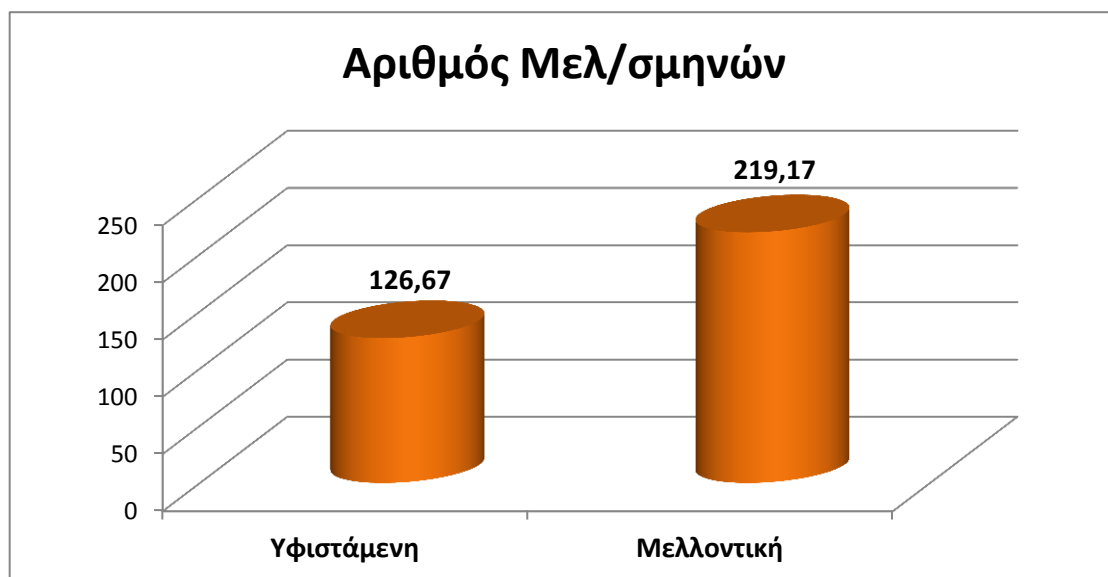
Σύμφωνα με το διάγραμμα 5.14, οι ώρες που προκύπτουν από την υφιστάμενη ζωική παραγωγή είναι κατά μέσο όρο 1937,60 ενώ από την μελλοντική φυτική παραγωγή, 2.929,02, αύξηση κατά 51,17%, αποτέλεσμα που συμβαδίζει με την αύξηση του αριθμού των ζώων σύμφωνα με το διάγραμμα 5.11.

5.15: ΑΡΙΘΜΟΣ ΜΕΛΙΣΣΟΣΜΗΝΩΝ

Πίνακας 5.15: Αριθμός Μελισσοσμηνών

Συνολικός μ.ο. μελισσοκομίας		Μεταβολή
Υφιστάμενη κατάσταση	Μελλοντική κατάσταση	
(Αριθμός μελ/σμηνών)	(Αριθμός μελ/σμηνών)	
126,67	219,17	+73,03%

Διάγραμμα 5.15: Αριθμός Μελισσοσμηνών

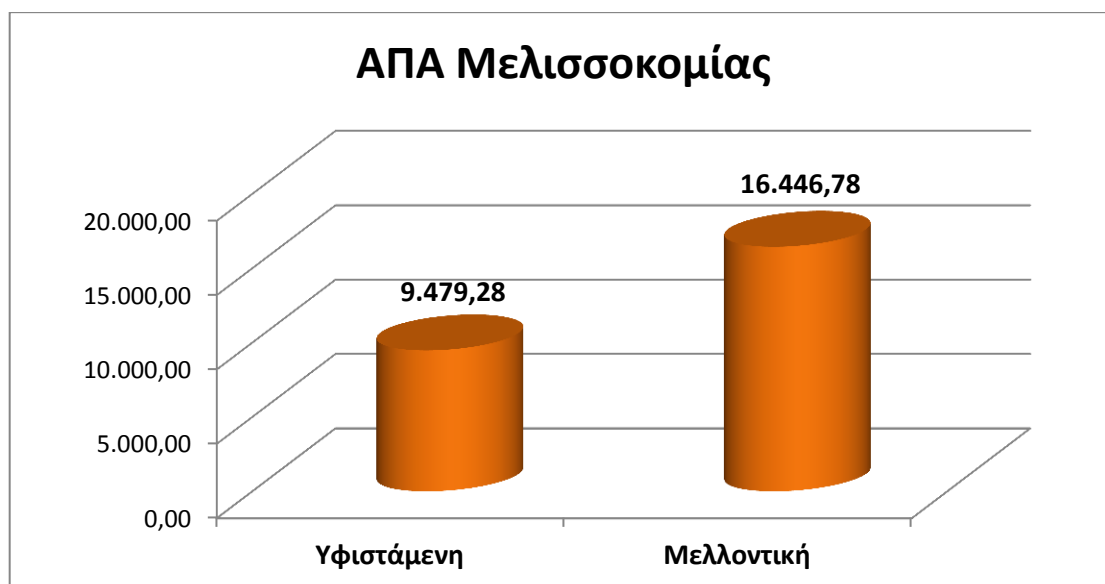
Ο αριθμός των μελισσοσμηνών, είναι κατά μέσο όρο 126,67 στην υφιστάμενη κατάσταση και αυξάνεται σε 219,17 στην μελλοντική, αύξηση κατά 73,02%. Παρατηρείται ότι είναι ο κλάδος με το μεγαλύτερο ποσοστό αύξησης, γεγονός που είναι ενδεικτικό της στροφής των νέων προς αυτόν.

5.16: ΑΠΑ ΜΕΛΙΣΣΟΚΟΜΙΑΣ

Πίνακας 5.16: ΑΠΑ Μελισσοκομίας

Συνολικός μ.ο. ΑΠΑ μελισσοκομίας		Μεταβολή
Υφιστάμενη κατάσταση	Μελλοντική κατάσταση	
(Μονάδες ΑΠΑ)	(Μονάδες ΑΠΑ)	
9.479,28	16.446,78	+73,50%

Διάγραμμα 5.16: ΑΠΑ Μελισσοκομίας

Σύμφωνα με το διάγραμμα 5.16, η Ακαθάριστη Προστιθέμενη Αξία (ΑΠΑ) της μελισσοκομίας στην υφιστάμενη κατάσταση είναι 9.479,28 μονάδες, ενώ στην μελλοντική 16.446,78 μονάδες, αύξηση κατά 73,50%, αποτέλεσμα που συμβαδίζει με την αύξηση του αριθμού των μελισσοσμηνών, όπως φαίνεται στο διάγραμμα 5.15.1. Σε σχέση με την αύξηση που παρατηρείται στις τρεις κατηγορίες (φυτική παραγωγή, ζωική παραγωγή, μελισσοκομία) η μελισσοκομία παρουσιάζει την μεγαλύτερη αύξηση, γεγονός που δείχνει τη μεγάλη κερδοφορία του κλάδου.

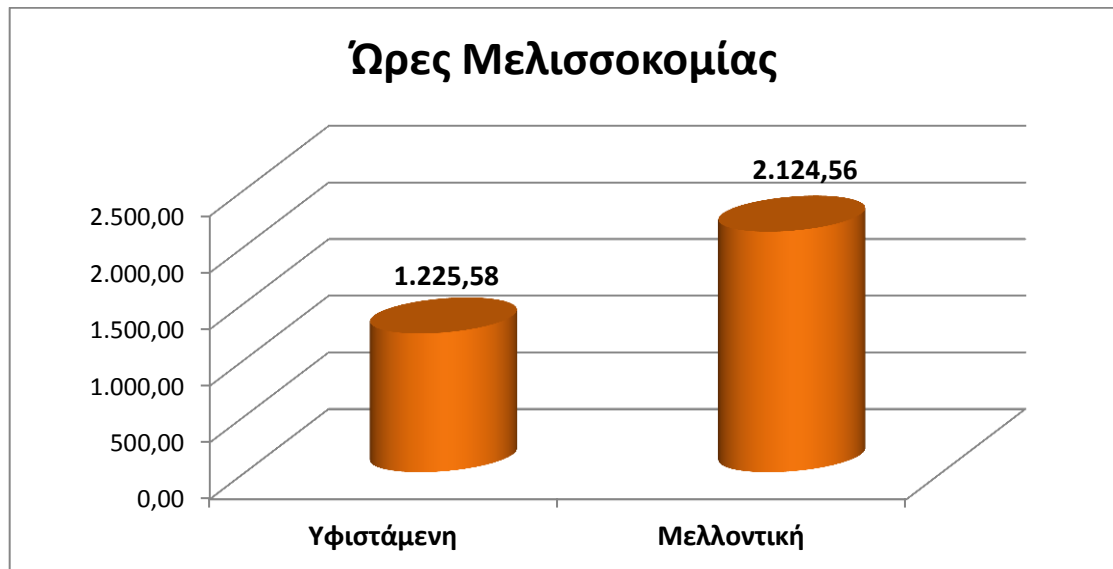
5.17: ΩΡΕΣ ΜΕΛΙΣΣΟΚΟΜΙΑΣ

Πίνακας 5.17: Ωρες Μελισσοκομίας

Συνολικός μ.ο. Ωρών μελισσοκομίας		Μεταβολή
Υφιστάμενη κατάσταση	Μελλοντική κατάσταση	
(Ωρες)	(Ωρες)	

1.225,58	2.124,56	+73,35%
----------	----------	---------

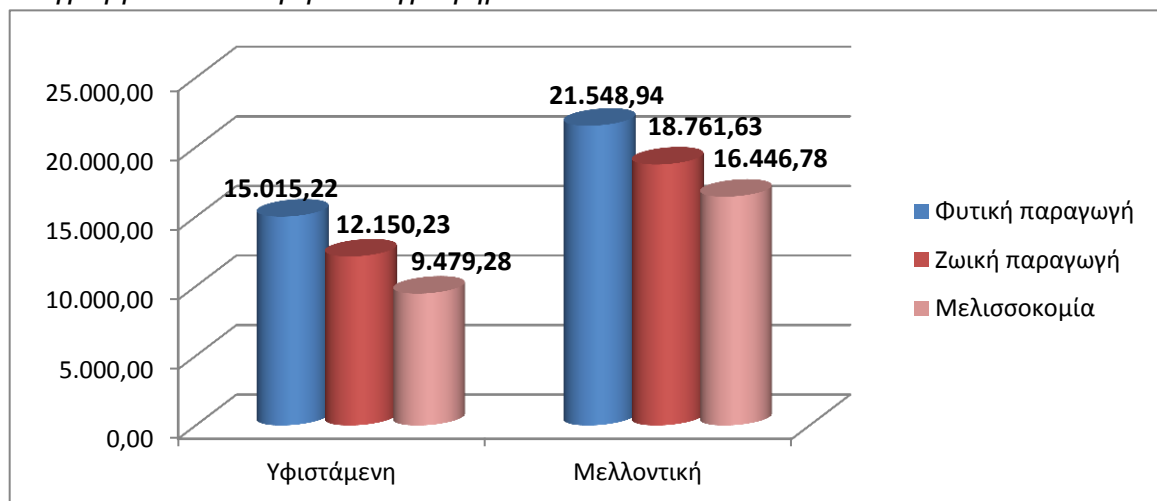
Διάγραμμα 5.17: Ώρες Μελισσοκομίας

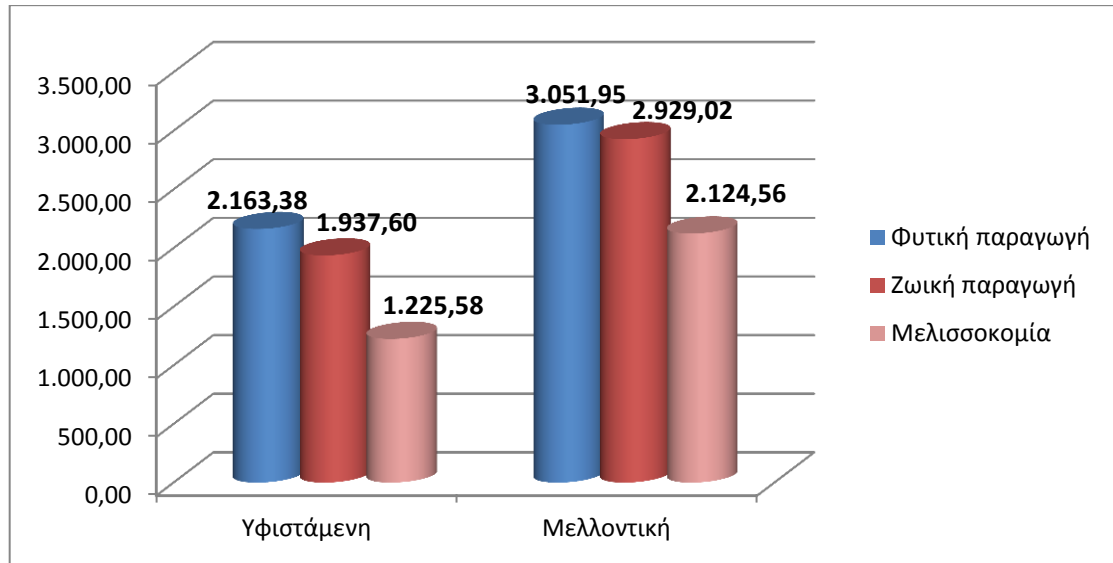
Σύμφωνα με το διάγραμμα 5.17, οι ώρες που προκύπτουν κατά μέσο όρο από την υφιστάμενη κατάσταση της μελισσοκομίας είναι 1.225,58, ενώ στην μελλοντική 2.124,56, αύξηση κατά 73,35%.

5.18. ΣΥΓΚΡΙΣΗ ΤΩΝ ΤΡΙΩΝ ΠΑΡΑΓΩΓΙΚΩΝ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΕΩΝ

Διάγραμμα 5.18: Συγκριτικό γράφημα ΑΠΑ

Διάγραμμα 5.19: Συγκριτικό γράφημα Ωρών

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Στα πλαίσια της Κοινής Αγροτικής Πολιτικής (ΚΑΠ) που εφαρμόζεται στην Ελλάδα και μέσω του Μέτρου 112 «Εγκατάσταση Νέων Γεωργών» γίνεται μία προσπάθεια για την ηλικιακή ανανέωση του γεωργικού πληθυσμού και τη μείωση του μεγάλου ποσοστού ανεργίας, με την οικονομική ενίσχυση επενδυτικών σχεδίων νέων ατόμων που θέλουν να ασχοληθούν με τον πρωτογενή τομέα.

Η παρούσα πτυχιακή εργασία επικεντρώθηκε στην περίπτωση του Νομού Μαγνησίας, ο οποίος λόγω της μορφολογίας του εδάφους παρουσιάζει μεγάλα ποσοστά τόσο ορεινών, όσο και μειονεκτικών περιοχών. Όπως προκύπτει από τα στοιχεία της ΕΣΥΕ, οι κυριότερες καλλιέργειες είναι οι αροτριάιες (σιτάρι, κριθάρι, βρώμη, καλαμπόκι), οι δενδρώδεις καλλιέργειες αλλά και τα κηπευτικά. Από την ανάλυση των στοιχείων που περιλαμβάνονται στις αιτήσεις υπαγωγής, εξετάζονται τα επενδυτικά σχέδια νέων γεωργών, προκειμένου να ενισχυθούν από το Μέτρο 112 οι γεωργικές τους εκμεταλλεύσεις.

Από την παραπάνω ανάλυση προέκυψε ότι:

- οι συμμετέχοντες στο πρόγραμμα είναι στην πλειονότητά τους άνδρες (λόγω της φύσης της γεωργικής εργασίας) με αρκετά σημαντικό όμως ποσοστό συμμετοχής και γυναικών στο πρόγραμμα (31,16 %).
- ο μέσος όρος της ηλικίας των συμμετεχόντων είναι περίπου 30 έτη με ισοκατανομή της πλειοψηφίας των συμμετεχόντων σε τρεις ηλικιακές ομάδες.
- Το επίπεδο εκπαίδευσης της πλειοψηφίας των συμμετεχόντων ανήκει στην υποχρεωτική, ενώ δεν είχαν προηγούμενη επαγγελματική ενασχόληση (άνεργοι). Γεγονός που καταδεικνύει ότι η ενίσχυση των γεωργικών εκμεταλλεύσεων αποτελεί διέξοδο για νέους ανέργους.
- Το μεγαλύτερο ποσοστό των συμμετεχόντων είναι άγαμοι, γεγονός που συνδυάζεται με το μικρό μέσο όρο ηλικίας και το υψηλό ποσοστό ανεργίας.
- Τα υποβληθέντα επενδυτικά σχέδια αφορούν σχεδόν στο σύνολό τους την ανάπτυξη γεωργικών εκμεταλλεύσεων σε ορεινές και μειονεκτικές περιοχές του Νομού.

- Σύμφωνα με τους φακέλους που υπέβαλαν οι ενταχθέντες στο Πρόγραμμα, οι εκτάσεις της φυτικής παραγωγής θα αυξηθούν σε μεγάλο ποσοστό, στοιχείο που δείχνει τη διάθεση των νέων αγροτών να ασχοληθούν δυναμικά με τις καλλιέργειες. Συγκεκριμένα παρατηρείται ιδιαίτερη αύξηση σε ορισμένες καλλιέργειες, όπως τα ψυχανθή φυτά, το βαμβάκι και η δενδροκομία εξαιτίας της μεγάλης κερδοφορίας που παρουσιάζουν.
- Επίσης, θα αυξηθεί ο αριθμός των ζώων της ζωικής παραγωγής θα παρουσιάσει σημαντική αύξηση, όπως επίσης και ο αριθμός των μελισσοσμηνών.
- Συγκριτικά, στους τρεις κλάδους (φυτική παραγωγή, ζωική παραγωγή και μελισσοκομία) η μεγαλύτερη αύξηση θα παρατηρηθεί στον κλάδο της μελισσοκομίας και ακολουθούν η ζωική και η φυτική παραγωγή.

Σε συνδυασμό όλων των παραπάνω στοιχείων και βάσει των πινάκων στο παράρτημα 1 συμπεραίνουμε πως τα υποβληθέντα επενδυτικά σχέδια των νέων γεωργών αφορούν κυρίως αυξήσεις καλλιεργούμενων εκτάσεων, με αύξηση του ΑΠΑ μέσω νέων καλλιεργειών, αύξηση του αριθμού των ζώων και των μελισσοσμηνών. Συνεπώς οι νέοι γεωργοί επιδιώκουν μέσω του προγράμματος να αυξήσουν το ΑΠΑ των καλλιεργειών τους με νέες αποδοτικότερες, ενώ οι κτηνοτρόφοι και οι μελισσοκόμοι με αύξηση του αριθμού των ζώων και μελισσοσμηνών αντίστοιχα.

Εν κατακλείδι παρατηρούμε ότι υπάρχει μια αυξημένη γεωργική δραστηριότητα στο Νομό Μαγνησίας η οποία ενισχύεται ακόμη περισσότερο μέσω των προγραμμάτων ενίσχυσης και αποτελεί μια σημαντική επαγγελματική ενασχόληση για νέα άτομα που επιχειρούν στο χώρο της γεωργίας. Στοιχείο πολύ ενθαρρυντικό για τον γεωργικό τομέα του Νομού και της χώρας μας.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

ΞΕΝΟΓΛΩΣΣΗ

European Agricultural Fund For Rural Development (2011)

(http://ec.europa.eu/agriculture/cap-funding/financial-reports/eafrd/index_en.htm)

ΕΛΛΗΝΙΚΗ

Ζάρμπου Ο., 2012, *Οι νέοι αγρότες στη σύγχρονη ύπαιθρο*, Μεταπτυχιακή εργασία, Τμήμα Αγροτικής Οικονομίας και Ανάπτυξης, Γεωπονικό Πανεπιστήμιο Αθηνών

Μήλιου Χ., 2009, *Τα αυτοφυή φυτά του Βαλκανικού Βοτανικού Κήπου Κρουσσιών και η ανθοκομική τους αξιοποίηση*, Πτυχιακή Εργασία, Τμήμα Φυτικής Παραγωγής, ΑΤΕΙ Θεσσαλονίκης

Στρατηγικό Σχέδιο Ανάπτυξης Μαγνησίας, 2005, *Διαγνωστικές Μελέτες*, Τμήμα Μηχανικών Χωροταξίας, Πολεοδομίας και Περιφερειακής Ανάπτυξης, Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας, Βόλος

Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων (ΥΠΑΑΤ), 2008, ΦΕΚ 2497Β/2008, *Καθεστώς ενισχύσεων του Μέτρου 112 «Εγκατάσταση Νέων Γεωργών» του Άξονα Προτεραιότητας 1 του Προγράμματος Αγροτικής Ανάπτυξης της Ελλάδας 2007-2013*

Βικιπαίδεια, «Αγροτική Οικονομία», http://el.wikipedia.org/wiki/Αγροτική_οικονομία

Γαλανάκη Α., 2015 *Η εξέλιξη της Κοινής Αγροτικής Πολιτικής στην Ευρωπαϊκή Ένωση*,
http://www.ornithologiki.gr/page_cn.php?aID=1226

Μέτρο 112: Εγκατάσταση Νέων Γεωργών

<http://www.agrotikianaptixi.gr/index.php?op=Metre&todo=Load&id=f66d6e86ad128c93>

ΠΑΣΕΓΕΣ, Μάιος 2014, Ενισχύσεις σε μικρομεσαίες γεωργικές επιχειρήσεις από το νέο ΕΣΠΑ

<http://www.paseges.gr/el/news/Enishyseis-se-mikromesaies-gewrgikes-epiheirhseis-apo-to-neo-ESPA>

ΠΑΣΕΓΕΣ, Ιούλιος 2013, Πρόσφατες εξελίξεις στην Αγροτική Οικονομία της Ελλάδος

<http://www.paseges.gr/resource-api/paseges/contentObject/3a984a72-af1b-4d7a-a1dc-7af254287e76/attachedFiles%5Bb330c38b-898c-420d-87fb-9bc46d47c395%5D>

Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων (ΥΠΑΑΤ), 2010

<http://www.agrotikianaptixi.gr/>

European Commission, Ιούνιος 2013, Η Κοινή Γεωργική Πολιτική και η Γεωργία στην Ευρώπη

[http://europa.eu/rapid/press-release MEMO-13-631_el.htm](http://europa.eu/rapid/press-release_MEMO-13-631_el.htm)

E-Thesis, Ιδρυματικό Καταθετήριο, 2013, Ο αγροτικός τομέας στην Ελλάδα και ο ρόλος του στην ανάκαμψη της Ελληνικής Οικονομίας

<http://nefeli.lib.teicrete.gr/browse/sdo/mk/2013/KoyrakisPanagiotis/document-1389867587-144079-22691.tkl>